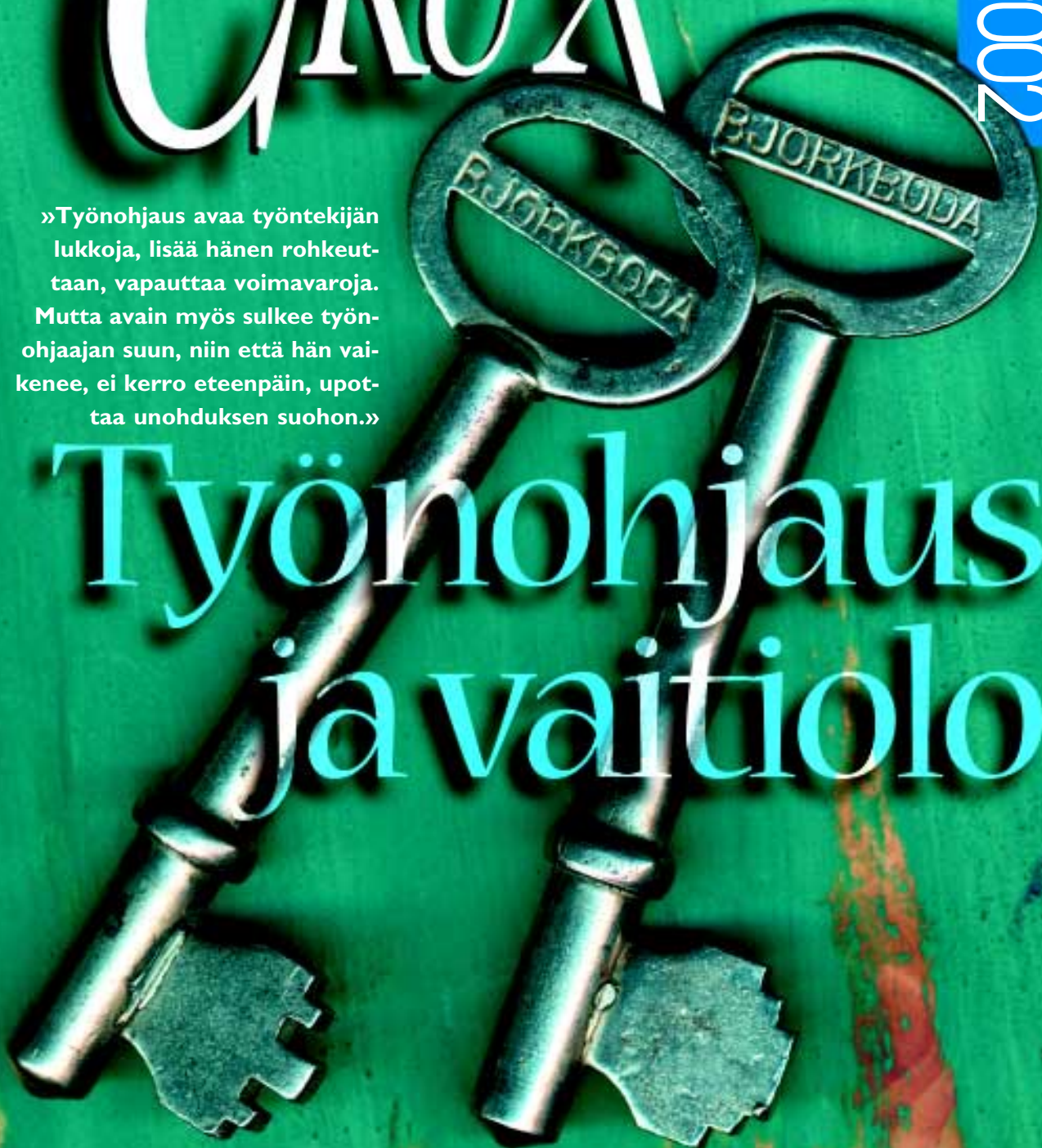

CRUX

3 ■ 2002

»Työnohjaus avaa työntekijän lukkoja, lisää hänen rohkeuttaan, vapauttaa voimavaroja. Mutta avain myös sulkee työnohjaajan suun, niin että hän vaikeenee, ei kerro eteenpäin, upottaa unohduksen suohon.»

Työnohjaus ja vaitiolo

TOIMITUS

Päätoimittaja

Hannu Ronimus
(09) 150 2466
hannu.ronimus@pappisliitto.fi

Toimitussihteeri

Tuula Anttonen
(09) 150 2453
tuula.anttonen@pappisliitto.fi

Osoite

Akavatalo
Rautatieäisenkatu 6,
00520 Helsinki,
(09) 150 2453
Fax (09) 148 5875

Sähköposti:

tuula.anttonen@pappisliitto.fi

Ulkoasu

Timo Saarinen
timo.saarinen@pelagus.fi

TOIMITUSKUNTA

Hannu Ronimus, past. (pj.)
Kati Helin, diakonissa
Leena Huovinen,
korkeakoulupastori
Sirpa Lampinen, kanttori
Reijo Liimatainen, seurakuntapastori
Heikki Mäntylä, kirkkoherra
Outi Niemi, diakonissa
Sakari Vilpponen, kanttori
Seppo Wuolio, seurakuntapastori

OSOITTEENMUUTOKSET

Pappisliitto: Heli Meinola
(09) 150 2653
heli.meinola@pappisliitto.fi

Diakoniaityöntekijöiden Liitto:
Pirjo Heikkinen
(09) 150 2487
pirjo.heikkinen@dtl.inet.fi

Kanttori-urkuriliitto:

Hely Hietikko (09) 150 2446
hely.hietikko@
suomenkanttori-urkuriliitto.fi

ILMOITUSHINNAT

Sivu	2/1	1 670 €
	1/1	930 €
	1/2	490 €
	1/4	270 €
	1/8	150 €
Neliväriä		170 €

ISSN 0783-0122

PAINOPAIKKA

Auranen oy, Forssa

Jäsenistön kuva Pappisliitosta

Pappisliiton jäsenkyselyn tavoitteena oli saada tietoa jäsenkunnan arvoista ja mielipiteistä, palautetta liiton toiminnasta sekä aineistoa toiminnan kehittämiseen ja painopisteiden asettamiseen. Huhtikuussa esiteltiin valtuustolle, hallitukselle ja työntekijöille laajan kyselyn tuloksia ja sen keskeinen sisältö julkaistaan Crux-lehden numeroissa 3–5. Jäsenkyselyn yksityiskohtaisen analyysiraportin valmistuttua se on kokonaisuudessaan nähtävissä liiton kotisivuilla.

Jäsenistön suuren enemmistön kokemukset ja mielikuva Pappisliitosta ovat perin myönteiset. Liittoa pidetään paitsi tarpeellisenä myös asiantuntevana ja luotettavana. Samoin mm. yhteistyökyky ja uudistushalu ovat enemmistön mielestä liittoa kuvaavia ominaisuuksia. Toimintaan kokonaisuutena oli erittäin tai melko tyytyväisiä 61 % vastaajista, 31 % oli näkemyksissään tyytyväisyysasteikon keskellä, 7 % oli melko tyytymättömiä ja vain 1 % erittäin tyytymättömiä. Tarkasteltuun toimintakokonaisuuteen kuuluvat edunvalvonta papiston palvelussuhteen ehtojen ja aseman suhteen sekä vaikuttamisen pappisidentiteetin ja ammatillisten kysymysten alueella. Yksittäisistä asioista jäsenet olivat tyytyväisimpiä Cruxiin, mihin oli erittäin tyytyväisiä 24 % ja melko tyytyväisiä 60 % vastaajista.

Tällainen palaute on tietenkin mieluisaa ja kannustavaa. Siitä voivat olla tyytyväisiä kaikki ne, jotka liiton toimistossa, luottamustehtävissä ja muina aktiivijäseninä ovat kantaneet vastuuta. Myönteisen palautteen ohella on myös tyytymättömyytensä ilmaisseiden näkemyksiä ja kehittämisehdotuksia

kuunneltava herkällä korvalla. On pyrittävä tuomaan liiton vaikuttamis- ja palvelutoiminta entistä lähemmäksi yksittäisiä jäseniä. Kaiken kaikkiaan on vastuunkantajien ensiarvoisen tärkeää paneutua huolella niihin asioihin, mihin liiton erityisesti toivotaan keskittyvän. Näitä ovat mm. toiminta virkaja työehtosopimusneuvotteluissa, jäsenistön palvelussuhdeneuvonta, työolojen parantaminen ja pappisidentiteetin tukeminen.

Pappisliiton puolesta haluan vielä lämpimästi kiittää kaikkia Teitä yli 1200 jäsentä, jotka jäsenkyselyyn vastaamalla olette olleet viitoittamassa tietä eteenpäin!

Hannu Ronimus
Päätoimittaja

Ristiriitoja ja kiusaamista työpaikalla?

Kirkon alan ensimmäinen työolobarometri on julkistettu muutamia viikkoja sitten. Työolobarometrissa selvitetään kattavasti tietyn ammattialan työolosuhteet. Tutkimuksen takana ovat olleet kirkkohallitus ja Työturvallisuuskeskus ja sen toteuttajana on ollut Tilastokeskus. Kun vastaavia työolobarometrejä on aiemmin tehty monille muillekin aloille, kirkon työoloja voitiin puolueettomasti verrata muun yhteiskunnan työoloihin.

Syntynyt kuva on monella tapaa kirkon kannalta hyvä. Melkein kaikki mukana olleet pitivät työtään mielekkäänä ja merkityksellisenä. Vaikutusmahdollisuudet omaan työhön olivat hyvät, työsuhte on turvallinen, esimiehet ovat oikeudenmukaisia ja kannustavia samoin työtoverit. Keskimääräistä useampi kokee, että hänellä on työssään etenemismahdollisuus.

Kaiken myönteisen keskellä on kuitenkin kaksi seikkaa, joihin nopeasti ja päättävästi tulee puuttua. Toinen on työpaikkakiusaaminen ja toinen kyvyttömyys käsitellä ristiriitoja. Kumpikaan seikka ei nouse ensi kerran esille kirkon työyhteisöjen ongelmana. Hälytyskellojen pitäisi kuitenkin kovaa soida, kun ilmenee, että molempia ongelmia on kirkossa kaksin verroin muihin yhteiskunnan työpaikkoihin nähden.

Työpaikkakiusaamista on seurakunnissa barometrin mukaan ainakin jonkin verran joka kolmannen työntekijän mielestä. Joka kuudes kertoo

itse joutuneensa kiusatuksi. Kiusaaminen kohdistuu ennen muuta naisiin. Kohteena ovat niin naispapit kuin muutkin naispuoliset työntekijät. Uskonnäkemyksen vuoksi kiusatuksi ja jopa syrjityksi tuleminenkaan ei ole tavatonta.

Toisinaan kiusaaminen tapahtuu leikin varjolla siten, että kiusaava (mies) ei sitä itse edes ymmärrä. Tällaisissa tilanteissa kohteeksi joutuneen tulisi uskaltaa rohkeasti kertoa, mikä häntä loukkasi. Osa työpaikkakiusaamisista aivan varmasti häviää avoimen keskustelun avulla. Osa on sillä tavalla tietoista ja pitkäaikaista, että siihen puuttuminen vaatii järeämpiä keinoja. Työnohjaaja ja työyhteisökonsultti voivat olla apuna. Ellei muu auta, on viimeisenä mahdollisuutena uskallettava ryhtyä kurinpitotoimiin. Erityisen hankala tilanne on, jos kiusaaja on esimiesasemassa.

Ristiriitoja kirkon työpaikoilla on myöskin valtakunnallista tasoa enemmän. Joka viides kirkon työntekijästä kokee esimiehen ja alaisten välisiä riitoja olevan paljon tai melko paljon. Työntekijöiden välistäkin ristiriitoja oli kirkossa joka kahdeksannen mielestä. Ristiriitojen olemassa olo on sinällään valitettavaa. Hankalampaa on kuitenkin kykenemättömyys ristiriitojen käsittelyssä.

On uskallettava tunnustaa, että kykenemättömyys ristiriitojen käsittelyyn on pitkälti seurausta huonoista esimiestaidoista. Toki muitakin syitä on, koska ristiriidat ovat aina monen henkilön keskeisiä asioita. Olen itse saanut apua Pekka Järvisen erinomaisesta kirjasta Esimiestyö ongelmatilanteissa ja rohkenen sitä nytkin suositella. Esimiesten koulutuksessa on tulevaisuudessa erityisesti keskitettävä ristiriitatilanteiden ratkaisuun. Meidän esimiesten on uskallettava siihen ryhtyä niin vaivalloista ja usein vastenmielistä kuin se onkin.

Aivan ilmeisesti kirkon työyhteisöissä elää edelleen sitkeänä sellainen näkemys, että kirkko on jotenkin pyhempi työpaikka kuin muut. Kun »pyhän» julkiseen kuvaan ei voi liittyä ristiriitoja tai kiusaamista, nämä lakaistaan maton alle. Siellä ongelmat eivät kuitenkaan hoidu.

Niin ristiriidat kuin kiusaaminenkin syövät miestä ja naista. Toisinaan niiden vaikutus yksittäisen työntekijän elämässä kasvaa niin suureksi, että työolojen hyvillä puolilla ei tunnu olevan lainkaan merkitystä. Jotta kirkko olisi tulevaisuudessa haluttu työpaikka nämä kaksi kirkon »erityispiirrettä» pitää pystyä poistamaan ja ristiriidat sekä työpaikkakiusaaminen saattaa vähintään muun työelämän tasolle. Meille nyt kirkossa työtä tekeville jokainen soviteltu ristiriita ja toteutumatta jäänyt kiusaaminen ovat työelämän voittoja.

Juha Kauppinen
Suomen kirkon pappisliiton puheenjohtaja

Liittojen hallitusten uudet jäsenet

Crux esittelee tämän vuoden numeroissaan Suomen Kanttori-urkuriliiton, Diakonia-työntekijöiden Liiton ja Suomen kirkon pappisliiton hallitusten uudet jäsenet.

Lea Rantamaa on aloittanut vuoden 2002 alussa toiminnan DTL:n hallituksessa. Lea vastasi muutamiin toimituksen esittämiin kysymyksiin:

Millainen on taustasi ja työhistorias?

Olen syntynyt Ilomantsissa ja nuoruuteni vietin Joensuussa. Diakonissaksi opiskelin Porin Diakoniaopistossa, josta valmistuin v. 1986. Psykiatriseksi sairaanhoitajaksi valmistuin v. 1988. Toimin sairaanhoitajana ja opettajan tehtävissä Porin Diakonialaitoksella vuosina 1988–1991. Nykyisessä työpaikassani Keski-Porin seurakunnassa olen ollut vuodesta 1991.

Mitä muuta haluat paljastaa itsestäsi?

Perheeseeni kuuluu aviomies, kaksi lasta (5 v. ja 12 v.) sekä koira (cockerspanieli 13 v.).

Mikä on parasta työssäsi/ammattisasi? Entä ikävintä?

Parasta on työn itsenäisyys. Saa itse suunnitella ja toteuttaa joskus »hullultakin» tuntuvia ideoita. Ikävintä: Hmmm... Etene-mismahdollisuudet ovat lähes olemattomia diakoniatyöntekijöillä. Opiskelemalla ja työn painopistealueita muuttamalla voi saada uutta sisältöä työhön.

Mitä diakoniatyöntekijän työssä tai työoloissa pitäisi mielestäsi parantaa?

Palkkaus vastaamaan ainakin kuntasektoria, iltä- ja viikonlopputöistä pitäisi saada erillinen korvaus. Myös työvälineet ja -ti-

Jani Laukkanen

Lea Rantamaa aloitti vuoden alussa DTL:n hallituksessa.

lat tulisi olla asianmukaiset ja nykyajan vaatimukset täyttävät.

Mihin ammattiyhdistysliikettä mielestäsi tarvitaan?

Valvomaan työntekijöiden etuja ja vaikuttamaan niin, että oikeudenmukaisuus tapahtuisi.

Mitä odotat hallitustyöskentelyltä?

Diakoniatyöntekijöiden Liiton hallitushan valmistelee esitykset valtuuskunnalle, joka on liiton ylin päättävä elin. Hallituksessa toivoisin, että voisimme olla ke-

hittämässä diakoniatyöntekijöiden ammatillisuutta, työtä ja asemaa yhteiskunnassa. Tietenkin toivon yhteyttä kentällä toimiviin kollegoihin ja alan opiskelijoihin, siis pidetään yhteyttä!

Millaisia terveisiä lähetät Cruxin lukijoille, DTL:n, SKPL:n ja SKUL:n jäsenille?

Tehdään työtä YHDESSÄ kirkon töissä, pidetään huolta toisistamme. Kirkon töissä meillä kuitenkin on yhteinen päämäärä ja tavoite.

Oulun hiippakunnan diakonia- ja yhteiskunnallisen työn neuvottelupäivät 16.–18.9.2002

Hotelli Syötekeskus/Pudasjärvi

Maanantai 16.9.

- 10.00–12.00 Ilmoittautuminen
Lounas
13.00 Puolipäivärukous
13.30 Avajaiset
15.00 Kahvi
16.00 **Hengellisen työnteik-
jän spiritualiteetti,**
piispa Samuel Salmi
17.30 Päivällinen
Ulkoilua
20.30 **Jaakko Löytyn kon-
sertti**
22.00 Yösaunat

Tiistai 17.9.

- 07.00 Aamuvirkkujen aamu-
rukous
08.00–09.00 Aamiainen
09.30 Ulkoilmamessu tuntu-
rissa ja aamusaunat
13.00 Lounas
14.00 **Diakoniatyöntekijöi-
den Liiton ja Suomen
kirkon pappisliiton
kutsutilaisuus**
järjestösihteeri Raija
Pyykkö ja apulaistoi-
minnanjohtaja Hannu
Ronimus
15.00 Kahvi
16.00 **Kristillinen usko tule-
vaisuuden hämärässä,**
professori Antti Eskola
17.30 Päivällinen
19.00 **Arkivirret,** muusikko
Jaakko Löytty
20.00 Iltarukous
21.00 Yhteinen illanvietto

Keskiviikko 18.9.

- 07.00 Aamuvirkkujen aamu-
rukous
08.00–09.00 Aamiainen
09.15 Aamurukous
09.30 **Suomalainen yhteis-
kunta 2010?,** professori
Antti Eskola
12.00 Lounas ja kahvi

Osallistumismaksut:

- * majoitus kahden hengen
huoneessa ja ruokailut 145 €
* osallistumismaksu 40 €

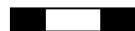
Ilmoittautumiset: Ilmoittautu-
minen tapahtuu maksamalla
osallistumismaksu ja hotellipa-
ketti tilille Leonia 800014-
1389128 sekä ilmoittamalla
nimi ja työnantaja osoitteella
Anneli Sillanpää, puh. 08-370
678, fax. 08-311 0659, sähkö-
posti: anneli.sillanpaa@evl.fi.

**Ilmoittautumiset 30.6.2002
mennessä.**

Majoitusvaraus:

Varaus majoittumisesta teh-
dään erikseen osoitteella:
Katja Törmänen, puh. 08-838
172, fax. 08-838 173,
sähköposti: l
myyntipalvelu@syotekeskus.fi

Haettavana Pappisliiton apurahaa 10.000 euroa

Pappisliiton hallitus julistaa haet-
tavaksi kaksi apurahaa liiton
opinto- ja avustusrahosta, yh-
teismäärältään 10.000 euroa.
Apurahat tullaan jakamaan joka
toinen vuosi. Apurahan saajan
tulee olla Pappisliiton työelämä-
jäsen.

Apurahojen myöntämisessä
huomioidaan sekä tieteelliset että
ammattilliset ulottuvuudet. Niillä
voidaan tarvittaessa tukea myös
sellaisia hankkeita, jotka liittyvät
tai sivuavat liiton toimintaan.

Ensimmäinen apuraha myön-
netään tieteellisen tutkimuksen
(esim. lisensiaattityö, väitöskirja-
työ) tai ammatillisen jatkotutkin-
non (esim. ylemmän pastoraali-
tutkinnon tutkimus) suorittami-
seen.

Toinen apuraha myönnetään
sellaiseen hankkeeseen, joka edis-
tää papin työtä ja seurakunnan/
kirkon toimintaa, tuoden siihen
uusia näkemyksiä ja työtapoja.
Hankkeeseen ei siis lähtökohtai-
sesti tarvitse kuulua tieteellistä
tai ammatillista tutkimusta. Pai-
nopiste on käytännön työn inno-
vatiivisessa kehittämisessä.

Apurahoja haetaan myöntä-
misvuoden toukokuun loppuun
mennessä (31.5.2002) ja hallitus
päättää apurahojen myöntämises-
tä syyskuussa 2002. Apurahojen
käyttäminen tulee ajoittua enin-
tään kolmen kalenterivuoden
ajalle, myöntämisvuosi mukaan
luettuna (v. 2002–2004). Apura-
han saajan tulee tehdä Pappislii-
ton hallitukselle vuosittainen sel-
vitys apurahan käytöstä.

Apurahan hakemuslomakkei-
ta saa Pappisliiton toimistosta ja
liiton kotisivuilta. Lisätietoja tar-
vittaessa antaa apulaistoinnin-
johtaja Hannu Ronimus, puh. 09-
1502 466.

Ilmoittautuminen alkaa Papiston päiville 2002

Pappisliitto järjestää Papiston päivät, jotka ovat suurin valtakunnallinen papiston koulutus- ja neuvottelupäivätapahtuma. Järjestyksessään viidenneen päivät pidetään Finlandia-talossa Helsingissä 15.–16.10. Tuoloin tarkastellaan pappina olemista palvelemisen ja vaikuttamisen näkökulmista käsin. Kysellään ja pohditaan sitä, missä yhteyksissä ja millä tavoin yksittäinen pappi ja koko papisto (sekä kirkko) ovat nykyään keskellä kylää? Lisäksi arvioidaan sitä, mitkä voisivat olla niitä uusia toimintafoorumia ja -tapoja, missä pappien tulisi voida palvella ja vaikuttaa sekä missä asioissa on parempi pysyä sivummalla? Päivien ohjelmaan voit tutustua Cruxin lisäksi myös liiton kotisivuilla, mihin täydentyvät mm. vielä puuttuvien ohjelmasuorittajien nimet.

Päiville ilmoittautuminen on käynnistynyt ja jatkuu 16.9. saakka. Kätevimmin sen voit tehdä käyttämällä oheista ilmoittautumiskorttia (palauta joko postitse tai faxilla, yhteystiedot löydät tämän lehden taka-aukeaman liittotiedoista) tai sähköpostilla täyttämällä Pappisliiton kotisivujen *ajan kohtaista*-valikossa oleva ilmoittautumislomake. Pyydämme myös erityisesti huomioimaan **Toreille ilmoittautumisen kohdassa** sen, että kummankin päivät osalta merkitsisit **varsinaisen valintasi lisäksi varavaihtoehdon** (Torit täytetään ilmoittautumisjärjestyksessä. Jos joku Toreista täyttyy, ohjataan loput ilmoittautuneista varavaihtoehdon mukaan.).

Osallistumismaksu on 75 € ja opiskelijajäseniltä 25 €. Hinta sisältää sekä ohjelmatarjonnan että ruokailut Finlandia-talossa. Maksu ei sisällä majoitusta, minä voit varata suoraan haluamastasi hotellista. Sivulla 8 on lista niistä hoteleista, joiden kanssa Pappisliitto on tehnyt sopimuksen päivien majoituksesta. **Hotellivarausta tehdessäsi muista mainita, että olet tulossa Papiston päiville.** Ilmoittautumisaajoissa, päiville mahtuu 900 osallistujaa.

Papiston päivien ohjelmasisältöä koskeviin kysymyksiin vastaa päivien pääsihteeri, apulaistoiminnanjohtaja Hannu Ronimus, puh. 09-1502466, 050-5423664, hannu.ronimus@pappisliitto.fi. Käytännön järjestelyistä voit tiedustella liiton toimistosta Tuula Anttoselta, puh. 09-1502453, tuula.anttonen@pappisliitto.fi.

TERVETULO A MUKAAN!

KESKELLÄ

Tiistai 15.10.

Pappi palvelijana

9.00 Ilmoittautuminen

*Finlandia-talon kongressisiiven sisäntulo-
aula*

10.00 Viikkomessu

Saarna rovasti Pertti Luumi
Liturgia Taivallahden seurakunnan
papisto
Temppeli aukion kirkko

11.15 Siirtyminen Finlandia-taloon

Kirkkokahvit
Finlandia-talon kongressisiiven aulatilat

12.00 Pappi keskellä kylää?

Päivien avaus, Pappisliiton puheenjohtaja Juha Kauppinen.
Pappi keskellä kylää? –tematiikkaan johdattavat päätoimittaja Sirkku Nyström, elokuvatakkastamon johtaja Matti Paloheimo ja kirkkoherra Simo Rundgren.
Finlandia-talon kongressisali

12.45 Lounas ja kollegoiden kohtaamista kylänraitilla

Finlandia-talon ruokailusali

14.00 Pappi palvelijana -torit

Torien kylänvanhimmat johdattelevat aiheeseen.
Finlandia-talon kokoussali

1. Pönttönä pöntössä?

Pappi Sanan ja sanankuulijan palvelijana.

Kuka minussa saarnaa sekä mitä ja miten saarnaa? Ilon ja ahdistuksen, kuivuuden ja virvoituksen äärellä sekä pappeja että ilmaisutaidon ammattilaisia. Kylänvanhimpana toimii hiippakuntasihteeri Liisa Viitaniemi. Lisäksi mukana mm. koulutussihteeri Jussi Holopainen ja pastori Kai Sadinmaa.

2. Pomoitta paras?

Palvelija johtajana.
Millaista johtajuutta seurakunnassa ja kirkossa tarvitaan? Miten yhdistää strateginen johtaminen pastoraaliseen johtajuuteen? Miten johtamista voi oppia ja tukea? Millaista voisi olla johtajan ja alaisen rakentava vuorovaikutus? Näkökulmia johtajuuteen avaavat kylänvanhimpana hiippakuntasihteeri Raimo Turunen, Diakin yksikönjohtaja Pentti Huhtinen ja kirkkoherra Harri Palmu.

3. Puristaako panta?

Ihminen palvelijan virassa.

Onko jossain pappi, jota panta ei purista? Puristavatko työ ja työyhteisö? Puristaako Jumala? Puristavatko oma minä ja perhe? Ääniä eri puolilta maata, erilaisilta pappeilta. Tule kuuntelemaan muita ja kertomaan omista kokemuksistasi. Kylänvanhimpana kaitsee piispa Eero Huovinen. Torilla mukana mm. pastori Aija Simonen, johtava sairaalapastori Antti Sipilä ja kappalainen Mirja Vuoristo.

4. Rassaako rakastaminen?

Ammattina rakastaja.
Miten diakoniassa voi lähimmäisenrakkaus toimia yhteiskunnan toimintatapojen ja rakenteiden rassina? Mitä arjen ongelmat ja ihmisten hätä kertovat yhteiskunnan muutoksesta? Miten diakonia vastaa sekä auttamiin akuutissa kivussa että juurihoitoon – ongelmien syiden paljastamiseen? Teologisina haasteina nostetaan esiin kysymykset häpeän stigmasta ja diakonian profeettaisuudesta. Mukana mm. kylänvanhimpana opistonjohtaja Jarmo Kökkö, kouluttaja Kari Latvus, kouluttaja Kai Peltonen, diakonijohdaja Paavo Voutilainen.

5. Pappeuden pelikentät?

Palvelija lainavaatteissa.
Pystyykö pappi paremmin palvelemaan seurakunnassa vai erityisvirassa? Onko selektiivipappi kirkossa ja elämässä enemmän keskellä vaiko kehällä? Mitä pappeus edellyttää ja vaatii, antaa ja mahdollistaa? Millaisesta pappeudesta sinä unelmoit? Mukana kylänvanhimpana taitelijapappi Hannu Konola, työnohjaaja ja kirjailija Heikki Palmu sekä pappeja ja teologeja pappeuden pelikentiltä.

6. Spirituellit prästprat?

Den verklighet vi lever i har också en andlig dimension. Den andliga erfarenheten är svår att beskriva i ord och lätt att prata sänder. Ändå har vi ett behov att kunna dela med oss av erfarenheterna och få vägledning av varandra. Hur förstår vi varandra? Vilka uttryckssätt har andligheten? Kan vi bli bättre på att kommunicera när det gäller andlig erfarenhet? Äldermannen är director Stefan Forsén.

15.30 Kahvitaako

Finlandia-talon kongressisiiven aulatilat

16.00 Torien 1–6 työskentely jatkuu

17.30 Tauko

KYLÄÄ?

**Pappi palvelijana ja vaikuttajana.
Papiston päivät 15.–16.10.2002.
Finlandia-talo, Helsinki**

19.00 Yhteyden ilta

Miellyttävää yhdessäoloa buffet-tarjoilun ja Mustarastas-musikanttien kyydittämänä. Ohjelmassa mm. Vuoden papin ja liiton apurahojen saajien julkistaminen, ajankohtaista yhteisistä asioista ja runoilijapappi Risto Kormilainen 'Maailma runoina nähty' -esitys.

Finlandia-talon ruokailusali

21.00 Ilta sykkii Stadissa

Keskiviikko 16.10.

Pappi vaikuttajana

8.30 Aamun sana

Piispa Eero Huovinen

Finlandia-talon kongressisali

9.00 Papit ja kirkko vaikuttajina

Professori Antti Eskola tarkastelee kirkkoa ja papistoa yhteiskunnallisena vaikuttajana. Mikä on kirkon painoarvo ja uskottavuus yhteiskunnallisena keskustelijana? Mihin asioihin kirkon ja sen papiston tulisi erityisesti kiinnittää huomiota? Lisäksi seurakuntapastori Marja-Terttu Pokkisen ja kirkkoherra Matti Taatilan ajatuksia papin mahdollisuuksista toimia vaikuttajana omassa toimintaympäristössään.

Finlandia-talon kongressisali

10.00 Tauko ja siirtyminen

10.30 Papit vaikuttajina toreilla ja tureilla

1. Pappi ja mediavaikuttaminen

Olen mediassa — siis olen olemassa — mutta millä hinnalla? Mikä on myönteisen ja kielteisen mediasensikkyiden raja? Mitkä pappien ja kirkon tekemiset kiinnostavat ja miten niistä uutisoidaan? Onko niin, että liian yksipuolisesti kerrotaan vain kirkon kielteisistä piirteistä? Miten saataisiin enemmän julkisuutta sille hyvälle työlle, mitä kirkossa tehdään? Millaista yhteistyötä ja vuorovaikutusta tarvitaan papiston ja media välillä? Mukana mm. hiippakuntasihtööri Raine Haikarainen ja Sanomatalon edustaja.

Sanomatalon auditorio (osallistujia mahtuu enintään 100 henk.)

2. Pappi ja kulttuurivaikuttaminen

Kirkko on perinteisesti ollut kulttuurin tukija ja monet papit kulttuurivaikuttajia. Millainen on nykytilanne? Miten pappi voisi parhaiten ilmentää omia kulttuurillisia taitojaan? Mikä on substanssin ja muodon välinen suhde, jos pappi käyttää vaikkapa laulun lahjaansa kristillisen sanoman välittämisessä? Mukana kulttuurielämässä toimivia pappeja ja Oopperatalosta laulajapappi Esa Ruuttunen.

Oopperatalon Almsalin lämpö (osallistujia mahtuu enintään 100 henk.)

3. Pappi ja poliittinen vaikuttaminen

Yhteiskunnallisessa osallistumisessaan papin tulee toimia vastuullisesti. Poliitiikka on yhteisten asioiden hoitamista. Tulisiko siis pappien olla poliittisesti aktiivisia? Mitä mahdollisia jännitteitä ja ongelmia siitä voi aiheutua? Kattavatko papit poliittisen kirjon niin, että heidän voidaan sanoa olevan kesellä poliittista yhteisöä? Vai ovatko he vain jollakin laidalla tai peräti marginaalissa? Jäävätkö kristilliset arvot ja kirkon asiat ajamatta, jos papit eivät toimi puolueissa? Onko jokainen saarna myös poliittinen teko? Professori Tapio Lampisen ja kansanedustaja Lauri Oinosen puheenvuorot virittävät keskusteluun.

Eduskunnan Auditorio (osallistujia mahtuu enintään 100 hlöä)

4. Ken etsii valtaa, loistoa?

Papit, maallikot ja vallankäyttö kirkossa.

Papeilla on koulutuksensa, osaamisensa ja asemansa johdosta keskeinen rooli kirkossa ja seurakunnassa. Demokraattisten toimielinten kautta myös jäsenillä on kirkossa vallankäyttäjän asema. Miten papit ja maallikot voisivat yhteistyössä löytää parhaimmat keinot edistää seurakunnan tehtävän toteuttamista? Mikä on vaikuttamisen ja vallankäytön välinen suhde? Aihetta pohdiskelevat toimit-

taja Leena Huima, piispa Voitto Huotari, professori Esko Koskenvesa ja kirkolliskokousedustaja Maaria Perälä.

Finlandia-talon kokoussali

5. Oi, muistatko vielä sen valan?

Pappi esikuvana ja mielipidevaikuttajana.

Pappiin kohdistuu monenlaisia odotuksia ja toiveita. Papilla itsellään on oma käsityksensä pappeudesta ja papin työstä. Millaista vaikuttamista papilta odotetaan? Mihin pappi itse haluaa ja voi vaikuttaa? Onko esikuvana oleminen mahdollista ja tarpeellista? Keskustelijoina mm. kirkkoherra Tapio Luoma, kappalainen Arto Köykkä ja Diakin yksikönjohtaja Timo Junkkaala.

Finlandia-talon kokoussali

6. Mä mistä löytäisin sen papin?

Papit ja kirkon henkilöstöpolitiikka. Hyvä henkilöstö on kirkon voimavara. Millaisin eväin kirkko turvaa asemansa riittävän kiinnostavana työnantajana? Mitkä ovat hyvän henkilöstöpolitiikan avainkohdat? Mikä on papiston asema ja tehtävä nyt ja tulevaisuudessa? Suuntaviivoja hahmottelevat kirkkoherra Juha Kauppinen johdolla mm. toiminnanjohtaja Esko Jossas, kappalainen Seppo Sattilainen, seurakuntapastori Minna Tanska, teol. yo. Riikka Turunen ja kirkon sopimusjohtaja Risto Voipio. Höysteenä mukana opiskelijoiden esittämät kysymykset.

Finlandia-talon kokoussali

12.30 Lounas ja kollegoiden kohtamista kylänraitilla

Finlandia-talon ruokailusali

14.00 Pappi kesellä kylää?

Ohjelmassa mm. Laulavat Liperit. Päivien päätös ja lähettäminen, ohjelmatyöryhmän pj. hiippakuntasihtööri Esa-Matti Peura.

Finlandia-talon kongressisali

15.00 Kotiinlähtö

Hotellit

joiden kanssa Pappisliitto on tehnyt sopimuksen päivien majoituksesta. Hotellivarausta tehdessäsi muista mainita, että olet tulossa Papiston päiville.

HOTELLIN NIMI JA OSOITE	YHTEYSTIEDOT	HINTA •/huone/vrk		VARAUSTIEDOT
		1HH	2HH	
Sokos Hotel Helsinki Kluuvikatu 8 00100 HKI	020 1234 600 020 1234 646 fax sokos.hotels@sok.fi	127	157	Papiston päivät 2002 varaukset 16.8. mennessä
Sokos Hotel Vaakuna Asema-aukio 2 00100 HKI	020 1234 600 020 1234 646 fax sokos.hotels@sok.fi	134	167	Papiston päivät 2002 varaukset 16.8. mennessä
Sokos Hotel Tornio Yrjönkatu 26 00100 HKI	020 1234 600 020 1234 646 fax sokos.hotels@sok.fi	139	173	Papiston päivät 2002 varaukset 16.8. mennessä
Sokos Hotel Klaus Kurki Bulevardi 2 – 4 00120 HKI	020 1234 600 020 1234 646 fax sokos.hotels@sok.fi	127	157	Papiston päivät 2002 varaukset 16.8. mennessä
Scandic Hotel Continental Hki Mannerheimintie 46 00260 HKI	09-40 551 09-4055 3255 fax continentalhelsinki@scandic-hotels.com	128 economy 160 standard	163 economy 195 standard	Papisto varaukset 14.9. mennessä
Scandic Hotel Simonkenttä Simonkatu 9 00100 HKI	09-68 380 09-683 8111 fax simonkentta@scandic-hotels.com	183	148	Papisto, varausnro 160716 varaukset 14.9. mennessä
Radisson SAS Hesperia Hotel Mannerheimintie 50 00260 HKI	09-6958 6000 09-6958 7000 fax room.reservations.helsinki@radissonsas.com	116	130	Papisto varaukset 23.8. mennessä
Radisson SAS Plaza Hotel Mikonkatu 23 00100 HKI	09-6958 6000 09-6958 7000 fax room.reservations.helsinki@radissonsas.com	126	135	Papisto varaukset 23.8. mennessä
Ramada Hotel Presidentti Eteläinen Rautatiekatu 4 00100 HKI	09-6911 09-694 7886 fax presidentti.ramada@restel.fi	141	166	Papiston päivät varaukset 2.9. mennessä
Cumulus Seurahuone Kaivokatu 12 00100 HKI	09-69 141 09-691 4010 fax seurahuone.cumulus@restel.fi	136	163	Papiston päivät varaukset 2.9. mennessä
Cumulus Kaisaniemi Kaisaniemenkatu 7 00100 HKI	09-172 881 09-605 379 fax kaisaniemi.cumulus@restel.fi	117	141	Papiston päivät varaukset 2.9. mennessä
Hotel Arthur Vuorikatu 19 00100 HKI	09-173 441 09-626 880 fax www.hotelarthur.fi	80	97	Papiston päivät varaukset 16.8. mennessä
Hotelli Aurora Helsinginkatu 50 00530 HKI	09-770 100 09-770 10200 fax reservations@hotelaurorahe lsinki.com	77	98	Papiston päivät varaukset 1.9. mennessä
Holiday Inn Helsinki Messuaukio 1 00520 HKI	09-1509 6660 09-1509 6665 fax holidayinn@iaf.fi	109	131	Papiston päivät varaukset 16.8. mennessä

Papit juoksevat viidettätoista kertaa!

Pappien joukkue on lähdössä 15. kerran Suomi juoksee -viestitapahtumaan. Porukassa on tilaa jokaiselle ordinoitulle halun ja kunnan mukaan koko matkalle, puolikkaalle tai vaikka vain yhdelle osuudelle.

Suomi juoksee -viesti on tänä vuonna ainutlaatuinen. Se juostaan yhdessä Helsingin vuoden 1952 Olympiakisojen 50-vuotisjuhliin liittyvän Soihtuviestin kanssa. Viesti lähtee Enontekiöltä 12.7. kello 14.00 ja saapuu Helsinkiin 19.7. kello 19.00. Viestin reitti käy Pallastunturilla, jossa sytytetään keskiyön aurin-

gosta 12.7. keskiyöllä tuli, joka tuodaan viestin yhteydessä Helsinkiin.

Tiivistettynä ensi kesän reitti on seuraava: Enontekiö — Pallastunturi — Kittilä — Rovaniemi — Tornio — Kemi — Oulu — Kokkola — Vaasa — Kurikka — Parkano — Tampere — Hämeenlinna — Helsinki. Viestin kokonaispituus on 1404 km, joka on jaettu 120 osuuteen. Osuudet vaihtelevat pääsääntöisesti 5–15 km:n välillä. Juoksunopeus 5,5 min./km sekä jonkin verran hitaita osuuksia 6 min./km.

Käytössämme on kaksi mat-

kailuautoa, joiden miehistöt ovat vuorollaan vastuussa juoksemisesta toisten ollessa huollossa ja levoissa. Lepoa varmistetaan myös järjestäjän puolesta siten, että kolmeksi yöksi koko viesti pysähtyy nukkumaan.

Sponsoritukea hankkeelle on tulossa aiempaan tapaan. Lisäksi tienvarren seurakunnilta on saatu lepotilaa, saunaa ja muonitus-takin muhkeasti. Omat kustannukset jäänevät siten mahdollisten meno- ja paluumatkojen sekä henkilökohtaisten tarpeiden ko-koiseksi.

Tällä hetkellä lähtijöitä on tiedossa kymmenkunta, joten mukaan mahtuu ja vahvistusta porukkaan kaivataan. Kun kiinnostuksesi herää, kysy lisää, niin saat sähköisen juoksukirjeen ja tarkan aikataulun. Eniten tarvetta juoksijoista on yleensä ollut upeimmalle alkumatkalle. Osuuden tai parin juoksijoiden toivotaan itse huolehtivan tuontinsa ja hakunsa.

Nyt on aika saada itsensä kuntoon. Lenkillä henki ja sielu saavat mietiskellä ja kehokin vahvistuu samalla. Perinteinen raamatullinen rohkaisu siivittäköön askeliamme: »Nuoretkin väsyvät ja nääntyvät, nuorukaiset kompastelevat ja kaatuvat, mutta kaikki, jotka Herraa odottavat, saavat uuden voiman, he kohoavat siivilleen kuin kotkat. He juoksevat eivätkä uuvu, he vaeltavat eivätkä väsy» (Jes 40: 31). Ota rohkeasti yhteyttä!

Merja Simula

Hintantie 89 as 1, 90650 Oulu
puh. (08) 557 1266, 040 5266
430, merja.simula@nic.fi

Matti Mäntykoski

Huhtalantie 44 C 12, 60220
Seinäjoki
puh. (06) 421 4217.

*Papit
juoksivat
myös
vuonna
2000.*

Kesätyöntekijän pikkujättiläinen

Kesä on oikeasti tulossa! Keväinen auringon paiste on siitä varma merkki. Suurinta osaa kirkollisen alan opiskelijoita kutsuvat myös seurakuntien kesäiset työt. Muista lukea kesätyöntekijän pikkujättiläinen, jotta tiedät millaisia oikeuksia ja velvollisuuksia sinulla on työtä tehdessäsi. Voit käyttää tätä juttua myös muistilistana, kun solmit työsuhdetta.

KIRKON VIRKA- JA TYÖEHTOSOPIMUS

Teologian-, kanttori-, nuorisotyönohjaaja- ja diakoniaopiskelijoita koskeva uusi kirkon virka- ja työehtosopimus (Kirkon yleinen virka- ja työehtosopimus, KirVESTES, 2001–2002, Liite 11) on voimassa 31.1.2003 asti. Sopimusteksti löytyy Kirkon kotisivujen www.evli.fi kohdasta Keskushallinto/Kirkon sopimusvaltuuskunta (KiSV).

TYÖNTEKIJÄN TYÖSOPIMUS

Opiskelijan on aina syytä tehdä työnantajan kanssa kirjallinen työsopimus jo ennen työsuhteen alkua. Työsopimus selkeyttää työnkuvaa ja ilmoittaa selkeästi sen, mihin työnantaja ja työntekijä ovat sitoutuneet. Opiskelijan kannalta on tärkeää, että työsopimukseen merkittäisiin kaikki keskeiset asiat, mm. työaika- ja paikka, palkka, mahdolliset leiripäivärahat, lomat ja vapaat sekä se, että muilta osin noudatetaan voimassa olevaa kirkon virka- ja työehtosopimusta (KirVESTES). Hyvänä apuna työsopimuksen tekemisessä voi käyttää »Määräaikaisen työsopimuksen» -mallilomaketta KiSV 2002 lomake 2/02, (kts. netistä KiSV:n kotisivu).

PALKKAUS

Opiskelijan kuukausipalkka on vähintään 865,70 euroa ja enin-

tään 1389,50 euroa. Palkkauksessa tulee ottaa huomioon työtehtävien laatu ja laaja-alaisuus, työntekijän siihenastisten opintojen määrä, hänen kokemuksensa asianomaisissa tai vastaavissa tehtävissä ja hänen niissä osoittamansa taito. Työpaikan sijainti ja paikkakunnan erityiset olosuhteet voidaan myös ottaa huomioon palkkaa määriteltäessä. Opintojensa loppuvaiheessa olevan tai ns. seurakuntaharjoittelun suorittaneen työntekijän palkkaa ei tule määritellä hinnoitteluasteikon alapäästä.

LEIRIPÄIVÄRAHA

Leiripäivärahaa suoritetaan virkamatkalta, joka toteutetaan leirinä tai retkenä ja joka kestää yli 12 tuntia. Leiripäiväraha on kotimaan kokopäivärahan suuruinen, 28 €, ja sitä maksetaan jokaiselta yhtäjaksoiselta leirivuorokaudelta.

Työntekijän on aina hyvä työsuhdetta solmittaessa varmistua yksiselitteisesti siitä, mikä on hänelle määritelty työpaikka (viranhaltijoilla virkapaikka). Työpaikan ollessa leirikeskuksessa tai muussa paikassa, missä leiriä vietetään, hänelle ei makseta leiripäivärahaa. Mikäli työpaikka on jossakin muualla kuin leiripaikassa, esim. kirkkoherranvirasto tai nuorisotoimisto, mistä leirille tai retkelle lähdetään, työntekijällä on oikeus leiripäivärahaan. Kun virkamatka on kestänyt enemmän kuin yhden leirivuorokauden ajan ja matkaan käytetty aika ylittää viimeisen leirivuorokauden yli 12 tunnilla, ylitys oikeuttaa uuteen leiripäivärahaan. Jos työntekijä saa seurakunnan kustantaman muonituksen, leiripäivärahasta vähennetään verotusarvoa vastaava korvaus (6,76 €/päivä). Se työntekijä, joka on määrätty ohjelma- ja turvallisuusvastuussa olevaksi leirin johtajaksi (joku vakinainen viranhaltija), saa lei-

ripäivärahan lisäksi leirin johtajalisää 14,63 €/leirivuorokausi.

LEIRIVAPAAT

Opiskelijalla on oikeus kahteen viikoittaiseen vapaapäivään. Leirin aikana pitämättä jääneet vapaapäivät saa pitää takautuvasti. Yhtäjaksoisesta leirityöskentelystä saa lisäksi hyvitystä vapaana seuraavasti:

- vähintään neljä täyttä leirivuorokautta, yksi vapaapäivä,
- vähintään seitsemän täyttä leirivuorokautta, kaksi vapaapäivää,
- vähintään yhdeksän täyttä leirivuorokautta, kolme vapaapäivää,
- vähintään yksitoista täyttä leirivuorokautta, neljä vapaapäivää,
- vähintään kolmetoista täyttä leirivuorokautta, viisi vapaapäivää.

Täysiksi leirivuorokausiksi lasketaan vain sellaiset, jolloin työntekijä on yöpynyt leiriolosuhteissa.

Todettakoon myös, että vähintään 36 tuntia kestävien viikonloppuleirien osalta on mahdollista saada yksi vapaapäivä erityisenä leirityöaikahyvityksenä (ks. asiasta tarkemmin KirVESTES 181 §, 3. mom.).

VUOSILOMA

Jokaisella työntekijällä on oikeus vähintään kahteen palkalliseen vuosilomapäivään kutakin työkuukautta kohti. Vuosilomaa saa vain kokonaisilta työkuukausilta, jollaisiksi lasketaan vähintään 14 työpäivää sisältävä työkuukausi.

ON HYVÄ MUISTAA, ETTÄ

Työtä hakiessa on oma asenne tärkeä tekijä. Töihin kannattaa mennä sillä asenteella, että haluaa palvella seurakuntaa rakenta-

vasti työyhteisön jäsenenä uutta oppien. Kesätyöntekijänä edustat itsesi lisäksi myös muita saman alan opiskelijoita: luot kuvaa alastasi ja opiskelijakollegoista. Toivottavasti tuo kuva on positiivinen ja näin autat myös tulevien kesien kesätyöntekijöitä heidän hakiessa paikkaa. Vastaavasti myös yksittäinen työnantajaseurakunta muokkaa opiskelijan käsitystä koko kirkosta. Työnantajan tulee tuntea vastuunsa niin yksittäisestä opiskelijasta, kuin siitä, että seurakunnat mielletäisiin opiskelijoiden piirissä mahdollisimman houkutteleviksi työpaikoiksi myös tulevaisuudessa. Parhaan kuvan annat itsestäsi, kun kannat vastuusi työtehtävistäsi ryhdikkäästi, mutta pidät samalla kiinni oikeuksista! Mukavia työpäiviä ja aurinkoista kesää!

Lisätietoja työsuhteasioista voi kysyä:

Marjo Kiljunen

Työllisyysministeri, Teologian Yliopilaisten Tiedekuntayhdistys (TYT)
marjo.kiljunen@helsinki.fi
050- 347 3260

Kaisa-Liisa Pehkonen-Suoranta

Pappisliiton projektisihteeri
kaisa.pehkonen-suoranta@pappisliitto.fi
09-150 2455; 050-597 5231

Raija Pyykkö

Diakoniatyöntekijöiden Liiton järjestösihteeri
raija.pyykkö@dtl.inet.fi
09-150 2286; 040-765 0477

Annamari Jokinen

Kanttori-urkuriliiton toiminnanjohtaja
kanttori.urkuriliitto@kolumbus.fi
09-150 2445

LIITTOJEN UUDET JÄSENET

Pappisliitto

Varsinaiset jäsenet:

Helle, Arto, Lahden srky/ Salpausselkä

Järvihahti, Timo, kaksoisjäsen

Korpela, Markus, Riihimäen srk

Lietonen, Jukka, Rantasalmen srk

Niskanen, Mika, Kuopion srky/
Männistö

Nyqvist, Katarina, Helsingin srky/
Södra svenska förs.

Pirskanen, Heini, kaksoisjäsen

Puiras, Margareta, Dragsfjärds
kyrkl. samf./Ekenäs

Thylin, Ronny, Helsingin srky/
Matteus

Maisterijäsenet:

Krapu, Jenni, Helsingin yliopisto

Kilpiö, Markku, Espoon srky

Laakso, Hanna, Laukaan srk

Diakoniatyöntekijöiden Liitto

Annala, Saara, Hgin srky/Meilahden srk

Haimi, Nina, Lappeenranta

Hapulahti-Pakarinen, Jaana,
Halikon srk

Hautala, Marja, Koijärvi

Heinonen, Maria, Espoon srky

Ikkala, Mika, Espoon srky

Koskinen, Päivi, Elimäen srk

Laukkanen, Sari, Riihimäen srk

Mattila, Henna, Kortesjärven srk

Tausta, Outi, Hailuodon srk

Tolonen, Sofia, Pienperheydistys

Virtanen, Kaija, Salo-Uskelan srk

Wilska, Maria, Hgin srky/Herttoniemi

Suomen Kanttori-urkuriliitto

Kirsi Skantz, Helsingin srky

Väkivallaton terveydenhuolto-kampanja käynnistynyt

terveydenhuoltoalan henkilöstön yhdeksi päivittäistä työntekoa häiritseväksi ja uhkaavaksi tekijäksi on viime vuosien aikana noussut henkilöstöön kohdistunut väkivalta sen eri ilmenemismuodoissaan. STM:n työsuojeluosasto, työsuojelupiirit, Työturvallisuuskeskus sekä alan työpaikkojen edustajat ovat käynnistäneet Väkivallaton terveydenhuolto -kampanjan. Kampanjan keinoin haetaan työpaikka-kohtaisia ennakoivia keinoja sekä menettelyjä kaikenlaisen työväkivallan hallitsemiseen ja vähentämiseen. Kampanjan keskeinen viesti on, että väkivaltaa ei saa hyväksyä eikä sallia työssä missään muodossa. Kirkon osalta hankkeessa ovat mukana Lamin ja Tuuloksen seurakuntien diakoniatyöt.

Alaosastojen neuvottelupäivässä pohdittiin työajattomuutta

Diakoniatyöntekijöiden Liiton alaosastojen toimihenkilöiden neuvottelupäivä kokosi 8.4. Akava-taloon lähes 50 alaosastoaktiivia. Teemana tänä vuonna oli Aika on tehdä työtä ja aika levätä. Asiaan paneuduttiin mm. tutustumalla työaikakysymyksiä valottaviin sopimuksiin. Henkilöstöpäällikkö, YTL Marketta Rantama kehotti diakoniatyöntekijöitä pitämään huolta vapaapäivien pitämisestä ja riittävästä vapaa-ajasta. Väsyneen, katkeroituneen ja loppuunpalaneen diakoniatyöntekijän on vaikea olla välittämässä kirkon sanomaa toivosta. Seuraava alaosastopäivä järjestetään jälleen vuoden päästä.

Toimistojen työntekijät kesälaitumilla

Kesälomien keskittämisen johdosta liittojen toimistot ovat suljettuina seuraavasti:

— Diakoniatyöntekijöiden Liitto 22.7.–28.7.

— Kanttori-urkuriliitto 1.7.–28.7.

— Pappisliitto 8.7.–21.7.

Asiantuntijuudella on kysyntää:

Mika Mäntyrannasta päätoiminen jumalanpalvelus- ja musiikkisihteeri

Jokaisessa tuomiokapitulissa toimii hiippakuntakanttori, mutta vuoden 2001 loppuun saakka he olivat kaikki sivutoimisia. Tammikuussa 2002 Mika Mäntyranta hyvästeli ainakin toistaiseksi seurakuntakanttorin työn ja siirtyi kokoaikaiseksi Turun tuomiokapitulin viranhaltijaksi.

Mitä uuteen toimenkuvaasi kuuluu?

Uusi virkanimikkeeni, jumalanpalvelus- ja musiikkisihteeri, sanoo jo paljon toimenkuvastani. Olen runsaan kahden vuoden ajan ollut päätoimisesti tuomiokapitulin palveluksessa. Vastuullani on ollut hiippakuntakanttorin »normaalien» tehtävien lisäksi jumalanpalvelusuudistukseen liittyvän koulutuksen järjestäminen hiippakunnassamme. Näin olen työn kautta »ajautunut sisään» jumalanpalveluselämän kehittämiseen koko sen laajuudessa. Kuten kaikki tiedämme, kirkkomusiikki on olennainen osa jumalanpalveluselämää. Jumalanpalveluselämän ja kirkkomusiikin yhdistäminen on ollut ainakin omalla kohdallani toimiva ja haasteellinen ratkaisu.

Oman erityisalueen lisäksi uuteen toimenkuvaani liittyy osallistuminen tuomiokapitulin toiminnallisen osaston yhteisiin tehtäviin, joista mainittakoon ainakin työskentely työyhteisöjen kanssa sekä työnohjaus. Tämän yhteisen tehtäväalueen hoitamiseen olen päteväytymässä. Hiippakuntasihteerien toimenkuvan laaja-alaisuutta kuvaa hyvin se, että niinkin yllätyksellinen asia kuin ympäristökysymykset kuuluivat minulle.

Ovatko sivutoimiset hiippakuntakanttorit nyt jäämässä historiaan vai oletko erityistapaus?

Arvostan suuresti oman tuomiokapitulini tekemää ratkaisua erityisesti siksi, että sillä osoitetaan kanttorinkin olevan pätevä vastaamaan jumalanpalveluselämään liittyvistä asioista koko niiden laajuudessa. Edelleen jumalanpalveluselämä on niin merkittävä alue toiminnassamme, että se on yhden päätoimisen hiippakuntasihteerin keskeinen työalue.

Kuten edellä jo totesin, kirkkomusiikin ja jumalanpalveluselämän yhdistäminen on toimiva ja toinen toisiaan tukeva ratkaisu. Toimitusten kirjan uudistamisen yhteydessä käydyssä keskustelussa on selvästi noussut esille se, että kirkkomusiikki ja kanttorit joutuvat kohtaamaan uusia haasteita. Nämä haasteet liittyvät toki muihinkin seurakunnan työntekijöihin, erityisesti pappeihin. Tämä ja muutkin tulevaisuuden näkymät puoltavat sitä, että kapituleissa pitäisi olla nykyistä enemmän resursseja kirkkomusiikin ja jumalanpalveluselämän alueella.

Toivottavasti olen erityistapausten sijasta ennakkotapaus!

Mitkä ovat mielestäsi päätoimisuuden merkittävimmät edut?

Työntekijän kannalta parasta päätoimisuudessa on mahdollisuus pitkäjänteisesti hoitaa laaja-alaista työkenttää. Omalla kohdallani päätoimisuus on lisännyt selvästi yhteistyön tekemisen mahdollisuuksia ja syvyyttä: rippikouluudistukseen liittyvä hiippakunnallinen koulutus on tästä hyvä esimerkki.

Ulospäin päätoimisuus on merkki siitä, että jokin asia, tässä tapauksessa jumalanpalveluselämän ja kirkkomusiikin työala, on tärkeä, sitä arvostetaan. Asiantuntijuudella näyttää olevan kysyntää niin kirkon omassa piirissä kuin sen ulkopuolellakin.

Millaisissa asioissa kanttorin tai muun viranhaltijan kannattaa ottaa yhteyttä jumalanpalvelus- ja musiikkisihteeriinsä?

Kaikissa kirkkomusiikkiin ja kanttorin viran hoitoon liittyvissä asioissa voi ottaa yhteyttä. Toivoisin, että täydennyskoulutusasioissa kanttorit ottaisivat aktiivisemmin yhteyttä. Yhteisesti voisi pohtia sopivia koulutusmahdollisuuksia ja hiippakunnan omien koulutus- ja neuvottelupäivien kehittämiseksi ideat ja toiveet ovat aina tervetulleita.

Virkaehtosopimukseen ja erityisesti sen tulkintaan liittyvät kysymykset jätän mieluummin ammattiliittojen asiantuntijoiden tehtäväksi.

Miten hiippakuntakanttoreiden ja koko tuomiokapitulin tehtäviä voitaisiin kehittää?

Kehittämisen pohdinta voisi olla pitkään juttu, mutta nostan esille vain yhden asian. Työnohjauksella näyttää olevan enenevässä määrin kysyntää. Valmiuksia kysyntään vastaamiseen tulee lisätä. Vähiten työnohjauksen mahdollisuutta hyödyntävät kanttorit. Yksi syy tähän on varmaankin se, ettei meillä ole kanttorityönohjaajia. Työnohjaajan ei tarvitse — joskus ei pidäkään — olla oman ammattikunnan edustaja. Työnohjauksen tunnetta-

Ulospäin hiippakuntakanttorin työn päätoimisuus on merkki siitä, että jumalanpalveluselämän ja kirkkomusiikin työala on tärkeä ja sitä arvostetaan, Mika Mäntyranta toteaa.

vuuden lisäämisessä ja kanttoreiden kohdalla »kynnyksen madaltamisessa» on vielä paljon kyntämätöntä peltoa.

Miten nykyinen työsi mahdollistaa omien kirkkomusiikkitaitojesi ylläpidon ja kehittämisen?

Käytännön musiikillisten taitojen ylläpitäminen on oman aktiivisuuden varassa ja tämä aktiivisuus on ainakin viime aikoina melko vähäistä. Pidän nyt tärkeimpänä tehtävänäni erikoistua jumalanpalveluselämän ja kirkko-

musiikin hoitamiseen tästä uudesta näkökulmasta.

Lyhyiden sijaisuuksien (esim. viikonvaihevapaat) tekemisellä säilyy kyllä ote käytännön työhön, se kehittäminen on sitten eri asia. Seuraan jatkuvasti kirkkomusiikin kehitystä, innokkaasti tutustun kaikkeen uuteen materiaaliin.

Tähän minulla on nykyisessä työssäni hyvät mahdollisuudet.

Kanttoreiden neuvottelukokoukset kesällä 2002

Kanttorin virka ja kirkon virkarakenteen uudistaminen

22.7.2002 klo 10 Lohtajalla:

Lohtajan kirkkomusiikkijuhlien yhteydessä järjestetään vuoden tauon jälkeen kanttoreiden neuvottelukokous. Kokouksen teemana on virkarakennekomitean esitys kirkolliskokoukselle, ja tilaisuuden avaa kanttoreita komiteassa edustanut liiton puheenjohtaja Marjukka Andersson. Kokous aloitetaan kahveilla kello 10 Lohtajan seurakuntakodilla. Alustusten jälkeen on varattu aikaa keskustelulle.

1.8.2002 klo 13.30 Lahdessa:

Lahden kansainvälisen urkuviiikon yhteydessä Lahden Ristinkirkon auditoriossa järjestettävän kanttoreiden neuvottelukokouksen teemana on tänä vuonna virkarakennekomitean esitys kirkolliskokoukselle.

Neuvottelukokous alkaa tuttuun tapaan kahvitarjoilulla kello 13.30. Kanttoreita virkarakennekomiteassa edustanut liiton puheenjohtaja Marjukka Andersson avaa neuvottelukokouksen kello 14. Alustusten jälkeen on varattu aikaa keskustelulle. Neuvottelukokous päätetään noin kello 17.

Diakonian tutkimuksen seura perustettu

Helsingin tuomiokirkon tapulissa tehtiin historiaa torstaina 11.4.2002, kun Suomeen perustettiin

Diakonian tutkimuksen seura. Seuran tarkoituksena on tukea ja edistää laaja-alaista ja monitieteistä diakonian tutkimusta ja tehdä tunnetuksi diakoniaa ja sen tutkimusta. Seuran hallitukseen valittiin Raili Gothóni, Kai Henttonen, Paula Hilkka, Sakari Kainulainen, Jouko Karjalainen, Mikko Lahtinen, Kari Latvus, Mikko Malkavaara ja Anne-Maria Maunuksela.

Vuoden pappi valitaan syksyllä — esityksiä odotetaan

Pappisliitto on valinnut seitsemän kertaa vuoden papin. Vuoden papit ovat olleet Hannele Repo, Jorma Vilkkö, Sirkku Eho, Harri Palmu, Björn Öhman, Tapio Luoma ja Pertti Luumi.

Vuoden pappi 2002 valitaan Pappisliiton hallituksessa alkusyksystä. Nimi julkistetaan papiston päivien yhteydessä lokakuussa.

Vuoden papin ei tarvitse välttämättä olla julkisuudessa näkynyt pappi, hän ei ole ilman muuta muita pappeja huomattavasti parempi pappi, hänellä ei ole välttämättä pitkää papillista uraa takana. Vuoden pappi on myönteisellä tavalla vaikuttanut papin viran kuvaan. Hän on ehkä ollut erityisellä tavalla mukana jossakin menestyksellään hankkeessa tai sitten hän on vain ihan tavallinen peruspuurtaja, peruspappi. Tai kaikkea siltä väliltä.

Hallitus odottaa perusteltuja ehdotuksia valinnan pohjaksi. Jos Sinulla on hyvä nimi vuoden papiksi ja mielestäsi myös hyvät perustelut ehdokkaallesi, käänny pikaisesti alaostosi toimihenkilöiden puoleen. Alaostastoissa keskustellaan ehdokkaista ja ne toimivat asiassa esitysten tekijöinä. Jos alaostosi ei toimi, lähetä vuoden papista ehdotus perusteluineen Pappisliiton jollekin **hallituksen jäsenelle**. Lomake esityksen tekemistä varten löytyy liiton kotisivuilta *ajankohtaista*-valikosta. Ehdotukset tulee palauttaa liiton toimistoon 15.8. mennessä.

Vero-ohjeet

Veroehdotuksen tarkistamiseen ja täydentämiseen löytyy apua varsin helposti. Verohallinnon kotisivuilla on kattavat ohjeet niin palkansaajille kuin yrittäjille. Internetosoite on www.vero.fi/vero-ohjeet.

Merja Simula

Valona väylällä

Naisteologien neuvottelupäiviltä Kemistä 14.–15.3.2002

MESSU LUMILINNASSA

Porontaljoilla, varpaat palellen, mutta mieli lämpimänä virittäydymme Marian päivän tunnelmiin silmiä hivelevän kauniissa lumikappelissa. Harvoin sitä nauttii ehtoollisesta arktisissa olosuhteissa itse piispan isännöimänä.

Piispa Samuel Salmi johdatti meitä oivaltamaan, että Lapissa nainen on aina johtanut. Pitänyt kodit kasassa heikkojen miesten rinnalla. Lapin Marian osuus lestadiolaisuuden tukena ei jäänyt myöskään epäselväksi. Iloitsimme yhdessä uudesta ajasta, siitä että koko maassamme voi nyt hyvällä omalla tunnolla olla nicepastori.

NAISJOHTAJUUS TEEMANA

Kemin vanhan pappilan yläkerassa sain sitä, mitä odotinkin — kokemuksia naisjohtajuudesta. Puheenjohtajamme Leena Salmenaaari juonsi tilaisuuden napakasti ja lämmöllä. Opetusministeri Maija Rask, Metsä-Botnian johtaja Maarit Herranen ja kirkkoherra Marjatta Laitinen herkistivät inhimillisellä johtamistyyllillään. Mieleen jäi iskulauseta heiltä jokaiselta.

Rask kertoi tavoitteekseen »enemmän rakentaa, kuin rik-

koa». Hänen mielestään johtajuuden arvot nousevat antiikin hyveistä: kauneudesta, hyvydestä ja totuudesta. Herranen kertoi ihmisten olevan taustoineen ja kysymyksineen asioita tärkeimpiä. Hyvä johtaja kuuntelee, keskustele ja kunnioittaa alaisiaan. Marjatta Laitinen keksi uuden sanan johtajalle: kompostori — jonka tehtävänä on tehdä jätteestä hyötytuotetta. Marjatta korosti johtajan perustehtäväksi huolehtia työyhteisönsä hyvinvoinnista.

JÄSENEKSI JA MUKAAN SISKORINKIIN

Itse liityin jäseneksi Naisteologiyhdistykseen vuoden alusta. Kymmenen vuotta pappina, mutta pienten lasten äitinä olin ummistanut silmäni tällaiselta tukiverkolta. Nyt en voi kuvitellakaan, etten maksaisi jatkossa jäsenmaksuani. Siitä suuri kiitos Lapin naisille ja hallituksemme jäsenille erinomaisesti järjestetyistä päivistä, jälki jäi sydämeen ja vaikutus kestää. Yhdessä voimme jakaa kokemuksiamme, kipeitä ja hullunkurisiakin, yhdessä näymme ja vaikutamme.

*Maarit Hirvi
Taipalsaaren seurakuntapastori*

Julkisuus- ja henkilötietolaki diakoniatyössä

Csallistuin koulutuspäivään, joka oli otsikoitu samoin kuin tämä kirjoitus. Kouluttajina olivat OTT Aarre Tähti Turun yliopistosta ja vs. lakimies Ulla Suotunen kirkkohallituksesta. Päivän päätteeksi sylissä oli pari kiloa lakitekstipaperia ja pää pyörällä, mutta myös kokemus siitä, että koulutus oli tärkeä ja opin uusia asioita.

Olen kysellyt vuosia eri koulutuspäivissä asiantuntijoilta sitä, miten lastensuojelulain ilmoitusvelvollisuus (40 §) ja oma vaitiolovelvollisuuteni diakoniatyössä suhtautuvat toisiinsa. Kumpi menee edelle. Kukaan ei ole koskaan osannut vastata tähän ymmärrettävästi ja yksiselitteisesti. Lähdin tähänkin koulutukseen kysyäkseni tätä asiaa. Nyt sain vastauksen. Kirkkohallituksessa on päädytty asiassa seuraaviin ohjeisiin. Ehdoton vaitiolovelvollisuus kaikissa asiakkaan ja työntekijän välisissä rippi- ja sielunhoitoasioissa koskee pappia ja leh-toria. Muita seurakunnan työntekijöitä koskee lastensuojelulain ilmoitusvelvollisuus. Tämä tarkoittaa sitä, että jos virkaa hoitaessani saan tietää ilmeisestä perhe- ja yksilökohtaisen lastensuojelun tarpeesta olevasta lapsesta, minun on viipymättä ilmoitettava asiasta sosiaaliviranomaiselle. Tämä asia siis ylittää vaitiolovelvollisuutemme.

Yleinen vaitiolovelvollisuus koskee luonnollisesti kaikkia diakoniatyön luottamushenkilöitä, vapaaehtoistyöntekijöitä, harjoittelijoita ym. Tämä on hyvä tehdä selväksi kaikille uusille tulokkaille

työalalla. Kaikkia koskee myös se, että vaitiolovelvollisuuden piiriin kuuluvia asioita ei saa paljastaa senkään jälkeen, kun tehtävän hoitaminen on päätynyt. Vaitiolovelvollisuus päättyy lain mukaan vasta 50 vuotta asiakkaan kuoleman jälkeen. Vaitiolovelvollisuusasioista voi lukea lisää juuri ilmestyneestä kirkkohallituksen julkaisusta nimeltä Kirkon työntekijän vaitiolovelvollisuus.

Julkisuus- ja henkilötietolakiin liittyviä asioita on paljon ja monenlaisia. Diakoniatyötä koskevia lakeja on myös paljon ja täytyy tietää, mikä laki on ensisijainen meidän työssämme. On vaikeata aina tietää, mikä on lainmukaista tai lainvastaista. Koulutuspäivässä muistutettiin, että tietosuojavaltuutetun toimisto palvelee henkilötietolakiin liittyvissä asioissa ja sinne voi soittaa. Oikeusministeriön vaihdenumero 09-16003 voi pyytää päivystävälle tietosuojavaltuutetulle.

Asiakasrekisteriä pitävän avuksi olen koonnut seuraavat 10 käskyä. Näitä kannattaa noudattaa varmistaakseen, että tekee työtä lain edellyttämällä tavalla:

1. Älä kerää tai säilytä henkilötietoja ellei se työsi takia ole välttämätöntä.
2. Pyydä asiakkaalta aina kirjallinen suostumus ennen kuin tallennat hänen arkaluonteisia tietojaan ja säilytä allekirjoitettu suostumus (arkaluonteisten tietojen käsittelykiellon löydät henkilötietolaki 3. luvun 11 § ja poikkeukset arkaluonteisten tietojen käsittelykiellosta 12 §).
3. Kirjaa työsi kannalta vain tarpeelliset tiedot. Kirjaa konkreettisia asioita ja havaintoja, älä omia ajatuksiasi tai tulkintojasi.
4. Poista rekisteristä oma-aloitteisesti tarpeeton, puutteellinen tai vanhentunut henkilötieto.
5. Muista, että asiakkaalla on oikeus saada tieto häneen liittyvistä merkinnöistä.
6. Laadi jokaisesta henkilörekisteristä rekisteriseloste ja pidä se saatavilla (ohjeet henkilötietolaki 10 §).
7. Hävitä tieto asiakassuhteen päättyttyä. Arkistoi tieto, jos arkistolaki tai muu laki sitä edellyttää.
8. Diakoniatyön asiakastietoa voi antaa toiselle viranomaiselle vain, jos se on laissa määrätty tai asiakkaan suostumuksella. Ota varmuudeksi kirjallinen suostumus, jos et tunne lakeja.
9. Muista, että kirkkolain mukaan kaikki diakoniatyön asiakastiedot ovat salassa pidettäviä, eivät ainoastaan arkaluonteiset tiedot.
10. Lue lisäksi kirkkohallituksen yleiskirje numero 1/2002.

Kirpas julkistettu

Meneillään olevan sopimuskierröksen merkittävin asia on Kirkon palkkatasoselvitys eli Kirpas. Lopuraportissa on kaksi osaa: tilastoaineisto ja ohjausryhmän laatima arvio-osa. Se julkistettiin maaliskuussa ja on luettavissa Kirkon sopimusvaltuuskunnan kotisivuilla. Kirpas -selvityksestä päätettäessä sovittiin, että tulosten valmistuttua aletaan heti suunnitella ja valmistella sen edellyttämiä toimenpiteitä. Osapuolet ovat näin ollen päättäneet, että asian tiimoilta aletaan työskennellä ryhmässä, mihin osallistuvat kaikki pääneuvottelijat. Ryhmä ottaa samalla hoitaakseen kaikki palkkaukseen liittyvät keskeiset kysymykset, mm. työn vaativuuteen perustuvat palkanosat ja kirkon koko työmarkkinamekanismin mahdollisen muuttamisen ja korjaamisen. Crux seuraa asian kehittymistä ja informoi lukijoita seuraavissa numeroissa.

Seurakuntien työympäristö- ja kehittämisopas ilmestyy

Työturvallisuuskeskus julkaisee toukokuun aikana Hyvinvointi seurakuntatyössä -oppaan. Se on suunniteltu yhteistyössä Kirkon sopimusvaltuuskunnan ja ammattijärjestöjen edustajien kanssa. Kirja opastaa seurakuntia terveellisen ja turvallisen työympäristön kehittämiseen ja ylläpitämiseen.

Työhyvinvoinnin lähtökohtana on perustehtävää tukeva henkilöstöpolitiikka, joka toteutuu mm. hyvän johtamisen, työn organisoimisen, yhteistoiminnan ja kuormitustekijöiden hallinnan avulla. Oppaassa käsitellään mm. työ- ja vapaa-ajan yhteensovittamista, ihmissuhdekonflikteja, johtamista, päihdeongelmien hallintaa ja seurakuntatyöyhteisöjen kehittämistä.

Opas on tilattavissa hintaan

10 euroa osoitteessa Työturvallisuuskeskus/julkaisumyynti. Lönnrotinkatu 4 B, 00120 Helsinki, puh. 09-616 261, faksi 09-612 1287, julkaisumyynti@tyoturva.fi.

Ajankohtaista verkossa

Vieraile liittojen kotisivuilla

PAPPISLIITTO

WWW.EVL.FI/JST/PAPPISLIITTO

Papiston päivät 2002 ohjelma ja ilmoittautumislomake

Pappisliiton lausunto kirkollisten toimitusten kirjasta

Viestintä- ja toimintaideoita alaostajien käyttöön

Kuka Vuoden papiksi 2002?

DIAKONIAITYÖNTEKIJÖIDEN LIITTO

WWW.DTL.FI

Alaostajien uudet toimihenkilöt löytyvät hiippakunnittain klikkaamalla karttaa.

Asiantuntijarekisteri on saanut täydennystä.

KANTTORI-URKURILIITTO

WWW.KOLUMBUS.FI/SKUL

Alaostotapaamisen antia

Liiton alaostot kokoontuivat seminaariin huhtikuun alussa. Seminaarin keskeinen sisältö on luettavissa Ajankohtaista-sivulta.

Järvenpään neuvottelupäivät kuvina

Ajankohtaista-sivulta pääset katselemaan kuvasatoa Kanttoreiden valtakunnallisilta neuvottelupäiviltä, jotka pidettiin Järvenpäässä 5.-7.2.2002.

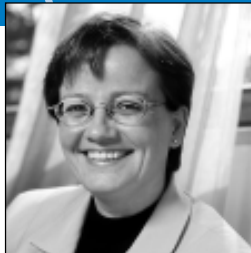
Hallitustiedote

Liiton hallituksessa käsitellyistä asioista ja tehdyistä päätöksistä saat tietoa Hallitustiedotteesta, jollainen ilmestyy aina hallituksen kokouksen jälkeen. Aikaisemmat hallitustiedotteet löytyvät Hallitus-sivulta.

www.evl.fi/jst/pappisliitto

www.dtl.fi

www.kolumbus.fi/skul

Vihkimykseen kaavaillut oikeudet ja velvollisuudet

— *oikeuksia, velvollisuuksia vai
rakentavia mahdollisuuksia?*

Parhaillaan työnsä loppusuoralla työskentelevä virkarakennekomitea otti linjakseen alusta pitäen avoimen tiedottamisen. Keskenäreisestä työstä on oltu kertomassa eri työntekijäryhmille ja kysymys- ja vastauskanavat ovat auki. Niinpä myös rohkenen esittää muutamia arveluita edelleen keskenäreisestä työstä ja erityisesti osiosta, jossa käsitellään vihkimyksen mukanaan tuomia mahdollisia, oikeuksia ja velvollisuuksia. Mielestäni keskustelua tulisi käydä ennen kuin komitea ratkaisee lopullisen kantansa kysymyksiin kesäkuussa 2002 ja jättää mietintönsä kirkolliskokoukselle elokuussa 2002.

Komitea on koko työskentelynsä ajan pitänyt tärkeänä sitä tosiasiaa, että kirkkomme työntekijät saavat hyvät koulutukset omille erityisaloilleen ja että tarkoituksena ei ole sekoittaa tulevaisuudessa työnkuvia toisiinsa tai valmistaa tietä »pikkupaileille». Tätä kultaista näkemystä himmentää kuitenkin pohdinta siitä, mitä tulkintoja vihkimykseen liittyvät yhdistävät asiat voisivat tuoda tullessaan.

Ensisijaisesti vihkimys edeltävine koulutuksineen tullee vahvistamaan työntekijän kirkollista identiteettiä ja liittämään hänet entistä luontevammin

ja vahvemmin kirkon virkaan — tämä lienee selvä asia. On kaavailtu erinäisiä äänioikeuksien laajentamisia ja vaalikelpoisuusseikkoja, sekä osuutta kirkolliskokouskiintiöstä. Sitten lähdetäänkin hie-man liukkaalle jälle. Pohditaan mm. seuraavia oikeuksia: diakonaattiin vihitty henkilö voi saarnata jumalanpalveluksissa kirkkoherran luvalla, hänellä on oikeus avustaa ehtoollisen jakamisessa ja jakaa ehtoollista KJ:n 2 luvun 10 §:ssä tarkoitetuissa tapauksissa. Lehtorilla on oikeus toimittaa konfirmaatio, koska hän voi teologisen koulutuksensa perusteella olla päävastuussa rippikoulun opetuksesta. Keskusteluissa ja komitean työn esittelytilanteissa eri virkaryhmille on menty vieläkin liukkaammalle jälle: on esitetty, että diakonaatin virkaan vihitty saisi toimittaa hautaan siunaamisen ja avioliittoon siunaamisen. Perusteena on ollut, että esimerkiksi diakoniatyöntekijä saisi halutessaan siunata läheisen seurakuntalaisen haudan lepoon tai esimerkiksi nuorisotyön ohjaaja siunata tutun nuoren avioliiton satamaan. Taustalla saattaa ilkeiden arvioiden mukaan kylläkin kajastaa ajatus siitä, miten töitä voisi jakaa uudella tavalla ja paljon esillä ollut pappispulan uhka tulevaisuudessa. (Kukahan muuten pelastaa kirkon mahdollisesta diakonaatin virkojen viranhaltijoiden pulasta tulevaisuudessa?)

Jo tänään tehdään seurakunnissa paljon työtä yli perinteisten rajojen jo ihan senkin takia, että uusia, mielekkäitä yhteistyömuotoja eri työntekijäryhmien välille on syntynyt luonnostaan. Myös pienissä, vähävaraisissa seurakunnissa toimitaan monesti hyvässä ja luontevassa yhteistyössä. Avainsana näissä kaikissa on hyvä ja luonteva yhteistyö, jonka puitteissa diakoniatyöntekijä toimii diakoniatyöntekijänä, kanttori muusikkona, nuorisohjus tuo mukaan oman erityisosaamisensa nuorisotyön ohjaajana

Jos virkarakennekomiteassa päädyttäisiin siihen, että vihkimys antaisi kaikki yllämainitut oikeudet mahdollisuuksina toteuttaa omaa työtään mielekkäällä tavalla, olisi komitean todella tärkeää osata kirjoittaa teksti auki siten, ettei missään työyhteisössä alettaisi tulkita vihkimyksen mukanaan tuomia mahdollisuuksia velvollisuuksina, jotka ujutetaan papiston ja diakonaatin yhteiseen työnjakokirjaan vuoropieriaatteella.

marjukka.andersson@kolumbus.fi

KIRKON TYÖNTEKIJÖIDEN TYÖOLOISTA KATTAVA TUTKIMUS

Kirkon alan työntekijöiden työoloja on tutkittu ensimmäistä kertaa kattavasti. Kirkon alan työolobarometri on tehty Kirkkohallituksen ja Työturvallisuuskeskuksen toimeksiannosta ja sen toteutuksesta on vastannut Tilastokeskus. Aineisto kerättiin puhelinhaastatteluina marras-joulukuussa 2001, haastateltavia oli 527 eri ammattialojen työntekijää. Vastanneet jaettiin seuraaviin tehtäväryhmiin: seurakuntatyö, kiinteistö- ja kirkonpalvelutyö, puutarha- ja hautausmaatyö sekä hallinto & muut.

TYÖUUPUMUS SUURIN TERVEYDELLINEN UHKA

Työolobarometrissä tutkittiin sekä työsuhteen turvallisuutta että työn turvallisuutta. Vastauksista kävi ilmi, että kirkon työntekijät kokevat työsuhteensa tavallista turvallisemmaksi. Myös työtehtävät tuntuivat suhteellisen vakiintuneilta. Hyvin harva uskoi, että heidät siirretään toisiin tehtäviin vastoin omaa tahtoaan.

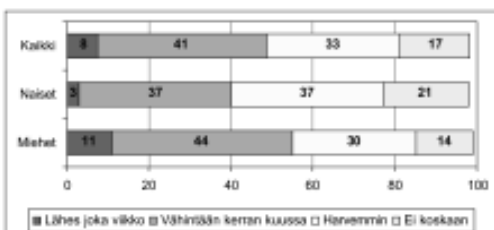
Suurimpana terveydellisenä uhkana vastaajat kokivat työuupumuksen. Haastatelluista 12 % koki työuupumuksen selvänä uhkana ja lisäksi 39 % oli ajatellut työuupumuksen mahdollisuutta. Kirkon työntekijöiden työuupumuksen uhan voidaan näin ollen katsoa olevan yleistä tasoa. Tehtäväryhmistä seurakuntatyössä toimivat kokivat eniten työuupumuksen uhkaa.

Sen sijaan vain harva työntekijä näki selvänä uhkana väkivallan kohteeksi joutumisen.

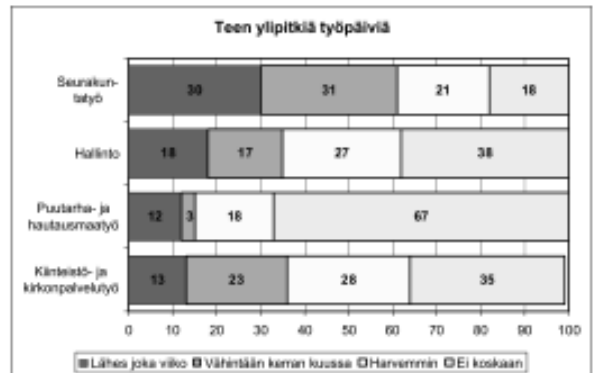
TYÖPÄIVÄT VENYVÄT PITKIKSI

Työn asettamista vaatimuksista tutkimuksessa mitattiin ylitöiden yleisyyttä, työssä koettua kiirettä sekä koettua työn henkistä ja fyysistä raskautta. Hengellisten työntekijöiden osalta työajan venymistä selvitettiin kysymyksellä kuinka usein viikoittaisia vapaapäiviä jää pitämättä. Lähes joka viikko vapaapäivä jäi pitämättä 8 %:lla vastanneista ja jopa 41 %:lla vapaapäiviä jäi pitämättä vähintään kerran kuussa. Vain 17 % työajattomista työnteki-

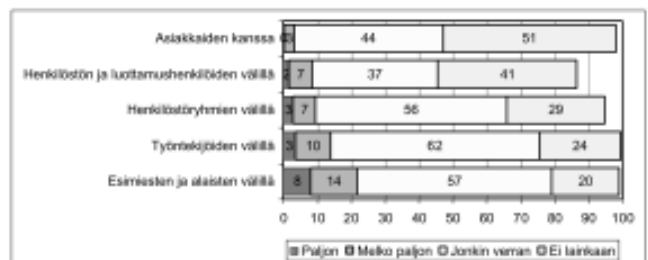
Kuvio 1. Työajattomien työntekijöiden viikoittaisten vapaapäivien pitämättä jättäminen, %.

Kuvio 2. Ylipitkien työpäivien tekeminen tehtäväryhmittäin, %.

Kuvio 3. Ristiriidat työpaikoilla, %.

jöistä pystyi aina pitämään viikoittaiset vapaapäivät. (Kuvio 1)

Työpäivien venyminen osoittautui kyselyssä kirkon työntekijöille varsin yleiseksi ongelmaksi. Ylipitkiä työpäiviä koki tekevänsä 22 % työntekijöistä lähes joka viikko. (Kuvio 2)

Toinen kirkon työlle tyypillinen työaikaongelma on vapaa-ajan pirstoutuminen. Useampi kuin joka viides koki työtehtävien pirstovan vapaa-aikaa häiritsevästi joka viikko.

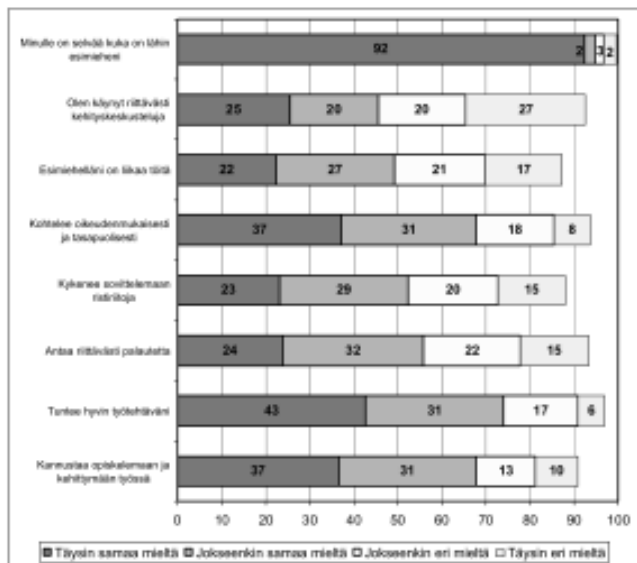
Vastaajat kokivat kiirettä työssään varsin paljon. Yleisin ongelma oli, että töitä ei ehditä tehdä niin hyvin ja huolellisesti kuin haluaisi. Reilu kolmasosa koki, ettei kiireen vuoksi ehtinyt paneutua tarpeeksi asiakkaiden ongelmiin. Kiire pilasi myös työyhteisön ilmapiiriä.

Yli puolet vastaajista koki työn henkisesti raskaaksi ja noin kolmasosa fyysisesti raskaaksi.

KIRKON TYÖNTEKIJÖILLÄ HYVÄT VAIKUTUSMAHDOLLISUUDET

Kirkon työntekijöillä on tämän kyselyn mukaan hyvät vaikutusmahdollisuudet työssään. Yli puolet vastaajista katsoi voivansa vaikuttaa työtehtäviinsä. Seurakuntatyöntekijät kokivat työnsä selvästi mui-

Kuvio 4. Esimiehen toiminta, %.

Kuvio 5. Käsitys palkan oikeudenmukaisuudesta verrattuna muihin palkkoihin, %.

Palkkani on oikeudenmukainen						
	Miehet	Naiset	Seurakuntatyö	Hallinto	Puutarha- ja hautausmaatyö	Käsitöistä- ja kirkonpalvelustyö
Täysin samaa mieltä	15	19	14	15	28	21
Jokseenkin samaa mieltä	20	21	18	23	19	24
Jokseenkin eri mieltä	29	28	31	33	22	24
Täysin eri mieltä	35	30	35	27	28	31

ta itsenäisemmäksi. Hallinnon työntekijöillä oli vähiten mahdollisuutta vaikuttaa työtahtiinsa. Enemmistö työntekijöistä koki voivansa käyttää ammatitaitoaan ja kykyjään työssään.

RISTIRIITOJA VALTAKUNNALLISTA TASOA ENEMMÄN

Sosiaalisten suhteiden osalta kirkon työolobarometrin tulokset ovat hieman ristiriitaisia. Yhtäältä työpaikoilla on paljon ristiriitoja niin esimiesten kuin työntekijöidenkin välillä. Toisaalta enemmistö kokee saavansa paljon tukea niin esimieheltään kuin työtovereiltaan.

Ristiriitoja kyselyn mukaan esiintyy kirkon työpaikoilla valtakunnallista tasoa enemmän. Henkilöstöryhmien väliset ristiriidat olivat lähes kaksi kertaa yleisempiä kirkon työpaikoilla kuin muualla. Tosin kyse on varsin pienistä prosenttimääristä. Vastaajista 3 % kertoi ryhmien välisiä ristiriitoja olevan paljon ja 7 % melko paljon. (Kuvio 3)

Vastaajista 31 % ilmoitti työpaikalla esiintyvän työpaikkakiusaamista jonkin verran. Vastaava luku on valtakunnallisessa työolobarometrissä 18 %. Syrjintää uskonnollisen suuntautumisen perusteella koettiin eniten Oulun (26 %) ja Kuopion (23 %) hiippakunnissa, vähiten Helsingin ja Turun hiippakunnissa.

ESIMIEHET KANNUSTAVAT KEHITTÄMÄÄN TYÖSSÄÄN

Vastaajat olivat tavanomaista tyytyväisimpiä esimiestensä toimintaan. Miltei seitsemän kymmenestä koki esimiehen kannustavan opiskelemaan ja kehittämään työssään. Esimiesten katsottiin myös kohtelemaan alaisia oikeudenmukaisesti ja tasapuolisesti. Yli puolet katsoi myös saaneensa riittävästi palautetta onnistumisestaan työssään.

Kyky selvittää ristiriitoja oli vastaajien mielestä esimiesten »heikoin kohta». Kuitenkin yli puolet arvioi esimiehensä onnistuvan siinä. Miltei puolet vastanneista katsoi, että heidän esimiehillään oli liikaa töitä ehtiäkseen olla hyvä työyhteisön johtaja. (Kuvio 4)

TYÖNTEKIJÖITÄ LIIAN VÄHÄN

Lähes puolet kirkon työntekijöistä katsoi, että työntekijöitä on liian vähän työtehtäviin nähden. Muutoin vastaajat arvioivat organisaationsa toimivan hyvin. Työpaikan ilmapiiriä piti avoimena ja luotamuksellisena 67 % ja 72 % koki, että työpaikalla keskustellaan yhdessä työtehtävistä, tavoitteista ja niiden saavuttamisesta. Sen sijaan neljä kymmenestä katsoi, että päätökset tehdään liian kaukana itse työyhteisöstä.

TYÖ KOETAAN MERKITYKSELLISEKSI

Kirkon henkilöstö kokee kyselyn mukaan työnsä hyödylliseksi ja merkitykselliseksi. Työ koettiin myös monipuoliseksi, tosin tässä kohden oli eroja tehtäväryhmittäin. Muita useammin työnsä kokivat yksitoikkoiseksi puutarha- ja hautausmaatyöntekijät. Enemmistö (83 %) vastaajista seurasi jatkuvasti alansa kehitystä. Vastaajista 35 % katsoi, ettei työnantaja arvosta riittävästi heidän työtään.

KIRKON TYÖOLOJAT VARSIN HYVÄT

Yleisesti ottaen kirkon työolobarometrin tuloksia voidaan pitää varsin myönteisinä. Kirkossa tuetaan ja kannustetaan työtovereita, tieto kulkee varsin avoimesti ja työntekijät voivat käyttää ammattitaitoaan ja kykyjään työssään. Huolestuttavinta on työn paljous, ylityöiden määrä, vapaa-ajan pirstoutuminen ja palkkauksen jälkeenjääneisyys. Vastaajista 60 % koki, että palkka ei ole oikeudenmukainen verrattuna muissa ammateissa maksettuihin palkkoihin. Varsinkin seurakuntatyössä toimivat kokivat palkkansa olevan epäoikeudenmukainen. (Kuvio 5) Erityisen hyvä tulos on se, että lähes koko kirkon henkilöstö kokee työnsä hyödylliseksi ja merkitykselliseksi.

Barometri on tarkoitettu tehdä jatkossa kahden vuoden välein.

Raportti kirkon työolobarometristä löytyy Työturvallisuuskeskuksen sivuilta osoitteesta www.tyoturva.fi.

Raporttia referoi Raija Pyykkö

MARKUKSEN SALAINEN EVANKELIUMI

Kesällä 1958 Columbian yliopiston professori Morton Smith oli tutkimusmatkalla Lähi-idässä. Jerusalemin kreikkalaisen ortodoksikirkon patriarkan luvalla hän tutki Hagios Sabbasin luostarin kirjaston käsikirjakokoelmaa. Jerusalemin lähellä sijaitseva luostari tunnetaan yleensä paremmin arabiankielisellä nimellä Mar Saba. Smithin aikomuksena oli tutkia vanhojen painettujen kirjojen kansiin ja viimeisille tyhjiille sivuille mahdollisesti käsin kopioituja käsikirjoituksia. Moni ikivanha painoteos oli ollut avaamatta vuosikymmeniä, ehkä jopa vuosisatoja, ja on yleisesti tunnettua, että munkit olivat kopioineet tärkeinä pidettyjä käsikirjoituksia kirjaston kirjoihin. Smithin työ ei ollut turhauttavaa, sillä tällaisia käsikirjoituksia luostarin kirjojen sivuilta löytyi melko paljon. Eräänä päivänä Smith teki kuitenkin kansainvälistä tutkimusyhteisöä kohahduttavan löydön, jonka seurauksena koko hänen tutkijanuransa joutui voimakkaan kriitiikin kohteeksi.

KLEMENS ALEKSANDRIALAISEN KIRJE

Smith otti tutkittavakseen Ignatios Antiokialaisen kirjeitä sisältävän Isaac Vossin julkaisun vuodelta 1646. Kirjan viimeisen, alun perin tyhjäksi jääneen sivun, molemmille puolille ja takakanteen oli kirjoitettu ”pienillä harakanvarpailla” kreikankielistä tekstiä, joka lähemmin tarkasteltuna osoittautui aiemmin tuntemattomaksi Klemens Aleksandrialaisen kirjeeksi Theodoros -nimiselle henkilölle. Klemens Aleksandrialainen, oikealta nimeiltään Titus Flavius Clemens, eli vuoden 200 tienoilla Egyptissä, jossa hän johti maineikasta yksityistä Aleksandrian koulua viimeistään vuonna 215 tapahtuneeseen kuolemaansa saakka. Hän tunsu hyvin sekä kristillistä että filosofista ja klassista kreikan kirjallisuutta. Erityisesti Klemens tunnettiin pyrkimyksistään yhdistää kristillinen usko ajan filosofiseen ajatteluun. Hänen lukuisista teoksistaan vain neljä on säilynyt kokonaisina. Nyt löytyneen kirjeen vastaanottajaa Theodorosta ei tunneta.

Smith oli heti tietoinen löytönsä arvokkuudesta. Sama käsikirjoitus sisälsi kuitenkin otteita vielä arvokkaammasta kirjoituksesta, Markuksen salaisesta evankeliumista, jota Klemens lainaa vastatessaan Theodoroksen asiaa koskeviin kysymyksiin. Smith valokuvasi kirjan sivuilla olevan käsikirjoituksen, jota hän ei tietenkään saanut luostarista mukaansa. Hän halusi tutkia löytöään itse ja julkaista sen

ennen kuin muut tutkijat pääsevät siihen käsiksi. Viisitoista vuotta tämän jälkeen, vuonna 1973, Smith julkaisi käsikirjoituksen tekstin sekä tutkijoille suunnatussa kriittisessä ja analyttisessä kirjassaan *Clement of Alexandria and a Secret Gospel of Mark* että asiasta kiinnostuneelle yleisölle suunnatussa populaarimmassa teoksessaan *The Secret Gospel. The Discovery and Interpretation of the Secret Gospel According to Mark*.

Tutkijayhteisön reaktio oli tyrmäävä. Smithiä ei uskottu, vaan häntä pidettiin huijarina. Vuosisadan tärkeimmät Raamattuun läheisesti liittyvät käsikirjoituslöydöt Qumranista ja Nag Hammadista olivat saavuttaneet niin laajan mielenkiinnon, että moni tutkija oli tullut kuuluisaksi ehdittyään ensimmäisenä arvioimaan ja selostamaan näitä löytöjä. Nyt Smithin tutkimuksen ajateltiin olevan hänen itse tekemänsä väärennös, jolla hän pyrki saavuttamaan mainetta ja kunniaa. Tutkijayhteisön voimakkaan reaktion ymmärtää, sillä kukaan muu tutkija maailmassa ei ollut edes nähnyt jo viisitoista vuotta aikaisemmin löydettyä käsikirjoitusta eikä se ollut edelleenkään tutkijoiden nähtävillä. Käsikirjoitus oli nimittäin merkittävästi kadonnut. Ainoat todisteet siitä olivat Smithin hallussa olevat mustavalkoiset valokuvat. Smith menetti maineensa tutkijana ja häneen viitattiin usein esimerkkinä siitä, mihin tutkijan halu saada julkisuutta hinnalla millä hyvänsä voi johtaa.

Viime syksynä tutkijat joutuivat kuitenkin pohtimaan suhtautumistaan Smithiin ja tämän tekemään löytöön uudelleen. Lokakuussa 2000 julkaistiin yllättäen ensimmäiset värivalokuvat Smithin löytämästä Klemensin kirjeestä Westar Instituten julkaisemassa *The Fourth R* -lehdessä. Oliko käsikirjoitus siis löytynyt? Miksi se oli pidetty niin kauan piilossa? Olisiko se sittenkin aito? Entä sen sisältämät otteet Markuksen salaisesta evankeliumista? Olivatko juuri nämä otteet syynä käsikirjoituksen salaperäiseen katoamiseen?

KLEMENS JA MARKUKSEN SALAINEN EVANKELIUMI

Jo Smithin ottamista mustavalkokuvista ja hänen tekstijulkaisuistaan oli luettavissa, mitä kirje sisälsi. Tuntemattomaksi jäänyt Theodoros oli kirjoittanut Klemensille kirjeen, jossa hän tiedusteli, oliko Markuksen salaisessa evankeliumissa todella kirjoitettu sellaisia asioita, joista hän oli kuullut. Theodoroksella ei siis itsellään ollut käytössään tuota kirjaa.

Klemens vastaa, että Markus kirjoitti kaksi evankeliumia. Alkuperäinen evankeliumi oli kirjoitettu Roomassa ja suunnattu vasta-alkajille. Toinen evankeliumeista kirjoitettiin Aleksandriassa ja oli Klemensin mukaan laajennettu versio alkuperäisestä. Tämä laajennettu evankeliumi oli tarkoitettu niille, jotka pyrkivät kristinuskossa kehittyneemmälle tasolle. Tästä evankeliumista Klemens käyttää nimitystä ”Salainen evankeliumi” ja sanoo, että se on ”hengellisempi evankeliumi”. Klemens kuitenkin torjuu käsityksen, että evankeliumi paljastaisi ”Herran salattuja mysteeriöitä” tai jotain muuta, jota ei ”saanut lausua”. Klemensin mukaan salaisessa evankeliumissa annettiin vain riittävästi tietoa johtamaan pitemmälle edistyneitä kilvoittelijoita ”seitsemän sinetin taakse kätkeytyyn kaikkein pyhimpään”. Klemensin kommentit kertovat paljonkin aleksandrialaisesta kristillisyydestä.

Salainen evankeliumi oli käytössä siis Klemensin kirjeen mukaan ainakin Aleksandriassa. Yksi kirkon johtajista oli antanut siitä kopion Karpokratekselle, sittemmin harhaoppisena pidetylle lahkon johtajalle. Karpokrates ilmeisesti muokkasi evankeliumia ja lisäsi siihen jotakin, jota Klemens pitää ”hävyttömänä valheina”.

Vastauksessaan Theodorokselle Klemens lainaa salaista evankeliumia kahdesta eri kohdasta. Näistä ensimmäinen kuvaa Jeesusta herättämässä kuollutta nuorukaista:

He tulivat Betaniaan. Siellä oli nainen, jonka veli oli kuollut. Hän polvistui Jeesuksen eteen ja sanoi: ”Daavidin poika, armahda minua.” Mutta opetuslapset nuhtelivat häntä. Jeesus närkästyi ja meni hänen kanssaan puutarhaan, jossa hauta sijaitisi. Juuri silloin haudasta kuului voimakas ääni. Jeesus meni siirtämään kiven pois haudan suulta. Hän meni heti sisään sinne, missä nuori mies oli, ojensi kätensä ja tarttui miestä kädestä ja nosti tämän ylös. Nuori mies katsoi Jeesusta, rakasti häntä ja alkoi pyytää, että saisi olla hänen kanssaan. Sitten he lähtivät haudalta ja menivät nuoren miehen kotiin (hän oli rikas). Kuusi päivää myöhemmin Jeesus antoi hänelle käskyn, ja kun ilta tuli, nuori mies meni hänen luokseen puettuna ainoastaan pellavaiseen vaatteeseen. Hän vietti tuon yön hänen kanssaan, sillä Jeesus opetti hänelle Jumalan valtakunnan salaisuuden. Sieltä Jeesus lähti ja palasi Jordanin toiselle puolelle.

Klemens sijoittaa tämän kohdan kanonisessa Markuksen evankeliumissa jakeiden 10:34 ja 35 väliin. Kohta muistuttaa hyvin läheisesti Johanneksen evankeliumissa olevaa kertomusta Lasaruksen kuolleista herättämisestä, Jh. 11:38 - 44. Yhtymäkohtia on myös Markuksen evankeliumiin, jossa kerrotaan Jeesuksen kärsimyshistorian yhteydessä, miten ”Jeesuksen mukaan oli lähtenyt nuori mies, jolla ei ollut yllään muuta kuin pellavainen vaate. Hänet otettiin kiinni, mutta hän riistäytyi vaatteestaan ja pakeni alasti.” (Mk. 14:51 - 52). Theodo-

roksen kysymys on liittynyt juuri nuorukaisen alastomuuteen, sillä Klemens vastaa hänelle, että salaisessa evankeliumissa ei ole mitään sellaista, jossa olisi ”alaston mies alastoman miehen kanssa”.

Toinen lainaus salaisesta evankeliumista liittyy niin ikään Theodoroksen kysymyksiin. Kohta kuuluu Klemensin mukaan jakeeseen Mk. 10:46, jossa kerrotaan Jeesuksen saapuneen Jerikoon. Lainaus on lyhyt eikä siitä tai tekstiyhteydestä käy oikein ilmi, mitä Theodoros on tähän liittyen kysynyt:

Sen nuoren miehen, jota Jeesus rakasti, sisar oli siellä äitinsä ja Salomen kanssa, mutta Jeesus kieltäytyi tapaamasta heitä.

Raamatuntutkijoille Klemensin lainaukset salaisesta evankeliumista ovat – sikäli kuin ne ovat aitoja – äärimmäisen mielenkiintoisia. Jo kauan ennen käsikirjoituksen löytymistä tutkijoita on askarruttanut kohdassa Mk. 14:51 - 52 mainittu nuorukainen, joka on pukeutuneena ainoastaan pellavaiseen vaatteeseen ja joutuu pakenemaan Jeesuksen vangitsijoita alasti. Häntä ei mainita missään muualla kanonisessa Markuksen evankeliumissa eikä hänellä näytä olevan mitään tekemistä kertomuksen juonen kannalta. Salaisessa evankeliumissa hänet on mainittu muuallakin ja hänen mainitsemiselleen Jeesuksen vangitsemisen yhteydessä on helppompaa löytää selitys. Myös jae Mk. 10:46 on kiinnittänyt tutkijoiden huomiota. Jeesuksen kerrotaan saapuneen seurueineen Jerikoon. Heti seuraavassa virkkeessä todetaan hänen lähteneen kaupungista. Missään ei sanota, mitä hän teki siellä, ikään kuin virkkeiden välistä todella puuttuisi jotain. Lainaukset salaisesta evankeliumista sopivat siis sängen hyvin valaisemaan Markuksen evankeliumin kahta ongelmallista kohtaa. Ehkä ne sopivat tähän tarkoitukseen jopa epäilyttävän hyvin? Millainen on Markuksen salaisen evankeliumin suhde kanoniseen evankeliumiin vai onko sittenkin kyse väärennöksestä?

MORTON SMITHIN TULKINTA SALAISESTA EVANKELIUMISTA JA KÄSIKIRJOITUKSEN KATOAMINEN

Morton Smith piti löytämiään tekstikatkelmia aitoina osina laajemmasta, hyvin varhaisesta evankeliumista. Hän teki kohtien pohjalta päätelmän, jonka mukaan kristinuskoo alkoi Jeesuksen harjoittamasta kastetoiminnasta, jossa kastettava vastaanotti Jeesuksen hengen ja siirtyi kasteen vaikutuksesta Jumalan valtakuntaan. Smith päätteli, että Jeesus kastoi yöllisessä tapahtumassa opetuslapsen, josta sitten tuli yhtä Jeesuksen kanssa. Tämä yhteys saattoi olla Smithin mukaan myös fyysistä, sillä ei ole lainkaan selvää, miten pitkälle symbolismi ulottui Jeesuksen riitissä. Olennaista oli kuitenkin, että opetuslapsi sai Jeesuksen hengen ja oli yhtä hänen kanssaan, osallistui Jeesuksen taivaaseen nousemi-

seen ja oli näin ollen vapautettu kaikista laeista, jotka koskevat alempaa maailmaa. Ymmärrettävistä syistä tällainen varhaiskristillinen riitti peittyi toisella ja kolmannella vuosisadalla vallinneen kristillisyyden muodon alle.

Smithin tulkinta ei saanut kannatusta niiltäkään harvoilta tutkijoilta, jotka pitivät evankeliumisitaatteja sinänsä aitoina lainauksina varhaiskristillisestä evankeliumista. Itse asiassa jo Klemens oli torjunut ajatuksen salaisen evankeliumin sisältämästä homoeroottisesta riitistä korostaessaan, ettei evankeliumissa ollut mainintaa "alastomasta miehestä alastoman miehen kanssa". Todennäköisesti Smithin radikaali tulkinta herätti entistä enemmän vastaväitteitä koko käsikirjoituksen aitouden suhteen. Se on myös todennäköinen syy käsikirjoituksen salaperäiseen katoamiseen. Eiväthän ortodoksis-kristityt munkit halunneet tällaisen häväistyskirjoituksen tulevan koko maailman tietoon. Niinpä käsikirjoituksesta oli Smithin teorian julkaisemisen jälkeen syytäkin päästä eroon.

KADONNUTTA KÄSIKIRJOITUSTA ETSITÄÄN

Smithiä vaadittiin esittämään julkisuudessa itse käsikirjoitus. Pelkät valokuvat eivät riittäneet tutkijoille todistamaan käsikirjoituksen aitoutta. Smith ei kuitenkaan saanut käsikirjoitusta luostarista eikä hän ollut kovin halukas arvokasta tietoa muille edes jakamaan. Hän todennäköisesti halusi pitää kaikki julkaisuoikeudet itsellään. Muutkin tutkijat lähtivät nyt etsimään kadonnutta käsikirjoitusta.

Vuonna 1980 professori Thomas Talley New Yorkista vieraili Jerusalemin patriarkaatin kirjastossa ja tiedusteli Klemensin kirjeestä. Arkkimandriitta Melito kertoi tuoneensa sen itse Hagios Sabban luostarista Jerusalemin kirjastoon. Meliton kertomuksesta Talley ymmärsi, että käsikirjoitus ei enää ollut kiinni Isaac Vossin kirjassa, vaan oli irrotettu siitä. Patriarkaatin kirjastonhoitaja Isä Kallistos kertoi Talleylle, että käsikirjoitus oli todellakin irrotettu Vossin kirjasta ja tutkittu. Sitä ei kuitenkaan ollut mahdollista saada tutkittavaksi, sillä se oli kunnostettavana. Talley ei nähnyt käsikirjoitusta, mutta piti käyntinsä tuloksia kuitenkin osoituksena siitä, että käsikirjoitus todella oli olemassa eikä se ollut vain Smithin keksintöä – olihan siitä nyt puolueettomia todistajia. Vuoden 1980 jälkeenkään kukaan patriarkaatissa vierailnut tutkija ei kuitenkaan ole päässyt näkemään käsikirjoitusta.

Vuonna 1992 professori Charles M. Hedrickiä kuitenkin onnisti. Hän löysi kreikkalaiskatolisen kollegansa avustuksella Jerusalemin patriarkaatissa kirjastonhoitajana vuosina 1975 - 1990 toimineen papin. Nykyisin tämä pappi, arkkimandriitta Kallistos Dourvas, toimii seurakuntapappina Ateenan lähellä. Kallistos kertoi Hedrickin kreikkalaiskatoliselle kollegalle, professori Nikolas Olympioulle, että hän oli vuonna 1977 vastaanottanut Vossin

teoksen Jerusalemin patriarkaatin kirjastoon. Hän oli irrottanut Klemensin kirjeen käsikirjoituksen Vossin kirjasta ja valokuvannut sen. Hän antoi mustavalkoiset valokuvansa Olympioulle, joka luovutti ne edelleen Hedrickille. Olympiou onnistui pyynnöstä saamaan myöhemmin Kallistokselta myös värivalokuvat, jotka hän lainasi Hedrickille viime syksynä julkaistavaa artikkelia varten. Professori Olympiou kertoi myös nähneensä Vossin teoksen, johon käsikirjoitus alun perin oli kuulunut, Jerusalemin patriarkaatin kirjastossa vuosina 1998 ja 2000, mutta käsikirjoitus ei enää ollut teoksen lopussa. Aiemmin kirjastonhoitajana toiminut Kallistos ei pystynyt auttamaan Olymposta ja Hedrickiä käsikirjoituksen löytämisessä. Hänen mukaansa kirjastossa on usein jotakin hukassa. Olympiou pystyi kuitenkin varmistamaan, että Vossin teoksesta otetut valokuvat olivat varmasti aitoja. Olympiou sai sen käsityksen, että itse käsikirjoituskin on edelleen kirjastossa, mutta sitä ei anneta enää tutkijoille nimenomaan sen sisältämän aineiston takia. Smithin tulkinta oli liikaa hurskaille munkeille.

KUKA KIRJOITTI MARKUKSEN SALAISEN EVANKELIUMIN?

Nyt tutkijoiden käytössä olevien värivalokuvien ansiosta Klemensin kirjeen tutkiminen on helpompaa. Nykyisin sitä pidetäänkin aitona Klemensin kirjeenä. Kirje osoittaa näin ainakin, että Markuksen evankeliumista oli toisella vuosisadalla liikkeellä useampia erilaisia versioita. Markuksen salaista evankeliumia ei kuitenkaan pidetä saman kirjoittajan tuotoksena kuin kanonista Markuksen evankeliumia, vaikka Klemens kirjeessään näin antaa ymmärtää. Klemensin kirje kuitenkin vahvistaa sen, että salaista evankeliumia käytettiin ainakin Alexandriassa meidän tuntemamme Markuksen evankeliumin rinnalla ja että salainen evankeliumi on peräisin viimeistään toisen vuosisadan lopulta (kanoninen Markuksen evankeliumi ajoitetaan yleensä vuoden 70 tienoille). Markuksen salaisen evankeliumin tutkimus ei vielä ole päässyt kunnolla käyntiin. Selvittämättä on kirjan ajoitus ja sen suhde kanoniseen evankeliumiin. Hedrick pitää mahdollisena sitäkin, että sekä kanoninen että salainen Markuksen evankeliumi ovat todella saman kirjoittajan tuotoksia, aivan niin kuin Klemens ajatteli. Tältä osin tutkimustyö voi alkaa nyt uudelta pohjalta, kun ensimmäiset värivalokuvat Klemensin käsikirjoituksesta on vihdoin julkaistu. Vai riittävätkö valokuvat? Löydetäänkö joskus vielä käsikirjoitus? Vielä sitäkin merkittävämpi löytö olisi, jos joskus saisimme käsiimme koko Markuksen salaisen evankeliumin.

Kirjoittaja on Heinolan maaseurakunnan kappalainen.

(Charles M. Hedrickin The Fourth R 13/5 -lehdessä vuonna 2000 julkaistun artikkelin pohjalta.)

Timo Saarinen

Missä Jumala oli tänään?

WILLIAM STACY JOHNSON

MISSÄ JUMALA OLI SYYSKUUN 11. PÄIVÄ 2001?

Tapa, miten me hahmotamme kysymyksen »Missä Jumala oli?» usein paljastaa virheellisen käsityksen siitä, kuka Jumala on ja millaisessa suhteessa Jumala on maailmaan (E. Levinas). Kysymyksessä yleensä otaksutaan, että Jumala jollakin tavoin piileksii inhimillisen historian »näyttämön takana» ja odottaa siellä puuttuakseen asioiden kulkuun meidän puolestamme. Levinasin mukaan Jumala sen sijaan koko ajan haastaa (calling for) jotakin tapahtumaan maailmassa juuri tässä ja tänä nimenomaisena hetkenä. Jumala tekee koko ajan työtä ja houkuttelee (calling forth) ihmisten elämässä jotakin esiin. Eetisistä vastauksestamme Jumalan kutsuun tiedämme, että Jumala on tekemässä työtään.

JUMALA TOIMII MEIDÄN KAUTTAMME

Ajatellessamme tätä kristittyinä, joita innoittaa

Syyskuun 11. päivän terroristi-iskut järkyttivät amerikkalaisten ja koko teollistuneen lännen maailmankuvaa ja itsetuntoa. Myös monet piispat, papit ja teologit joutuivat ottamaan kantaa moniin kysymyksiin, kysymyksiin, jotka tosin olivat vanhoja mutta jotka aktualisoituivat uudella tavalla. Seuraavassa on erään amerikkalaisen teologin pohdiskeluja syyskuun tapahtumien tiimoilta.

niissä monissa syyskuun 11. päivän tilanteissa, jotka kertoivat pelastustyöntekijöiden antaumuksesta ja uhrimielestä, mikä rohkaisi meitä ja vahvisti sitoutuneisuuttamme. Jos uskonnon pimeä puoli (so. terroristien käsitys islamista, suom. huom.) auttoi innoittamaan tuon päivän pahan teon aikaansaamisessa, uskonnon antama valo viittasi jonnekin, joka on pahan teon tuolla puolella.

Khalkedonin kristologian näky Jumalan lihaksitulosta Jeesuksessa Kristuksessa — näky sellaisesta Jumalasta, jonka työ on samaan aikaan sekä täysin jumalallista että täysin inhimillistä — silloin voimme otaksua, että Jumalan jatkuva työ maailmassa on yhdenmukaista Khalkedonin antaman mallin kanssa. Jumala tekee työtä maailmassa, ei orkesterin johtajana joka etäisyyden päästä vaikuttaa mekaanisesti tapahtumien kulkuun; vaan Jumala työskentelee ja tekee Jumalan työtä osana inhimillistä todellisuutta. Jumala tekee työtä meidän kauttamme. Tämä oli ilmeistä

OSAAMMEKO KUUNNELLA JUMALAA?

Meidän on punnittava kysymystä vielä toisesta näkökulmasta. Jos oli asianmukaista kysyä syyskuun 11. »Missä Jumala oli?», oli aivan yhtä asianmukaista kysyä sama kysymys syyskuun 10. ja syyskuun 9. ja syyskuun 8. ja syyskuun 7... Myös noina päivinä oli vääryyttä ja vihaa ja kuolemaa — vääryyttä, vihaa ja kuolemaa, jonka aikaansaamisessa myös me lännessä olemme osallisia. On jotakin kieroutunutta sellaisessa uskonnollisessa uskossa, joka voi huutaa tämän kysymyksen ilmoille syyskuun 11. ja sitten myös syyskuun 12., mutta joka ei huutanut samaa huutoa syyskuun 10. Meidän on tunnustettava tämä ja pyydettyä anteeksiantoa. Ja kuitenkin riippumatta siitä, kykenimmekö huutamaan tuon kysymyksen syyskuun 10. vai emme, meillä on toivoa, jos me jatkamme tämän kysymyksen esittämistä tulevana päivinä. Meidät on kutsuttu kasvamaan pois sellaisesta nuoruusiän uskonnollisuudesta, jossa Jumalan apua pyydetään vain silloin, kun ajat ovat vaikeat. Meitä kutsutaan vaativampaan uskonnollisuuden muotoon, siihen mitä Levinas sanoo täysi-ikäisten uskonnoksi. Meidän on opittava yhdistämään John Calvinin sanonta, että kaikissa asioissa olemme tekemisissä Jumalan kanssa (*negotium cum Deo*), Dietrich Bonhoefferin lauseeseen, että meidän tulee toimia sillä tavoin radikaalisti vastuullisina, ikään kuin Jumalaa ei olisi olemassakaan (*etsi Deus non daretur*). Tämä tarkoittaa, että olemme Jumalan edessä vastuullisia kansana, jonka on toimittava elämän kysymyksissä ja toimittava ikään kuin Jumala ei aikoi puuttua tapahtumien kulkuun. Tai vielä paremmin ilmaistuna: meidän on toimittava ikään kuin Jumala haluaisi »puuttua tapahtumien kulkuun» — jos tämä on oikea ilmaisu — mutta vain toimimalla *meidän kauttamme*. Meidän täytyy kuunnella Jumalan esittämiä haasteita (summons), joita tulee eri tahoilta koko ajan. Asian laita ei ole niin, että seisomme voimattomina ja odotamme, että Jumalan tahto saisi tapahtua, vaan Jumala kannustaa meitä uskaltamaan, Hengen armon avulla, olla Jumalan tahto kussakin tilanteessa.

Meidän on pidettävä kiinni tästä, että Jumala haluaa tehdä työtä meidän kauttamme. Samalla tämä on kuitenkin erittäin vaarallinen uskomus; sehän on rakenteellisesti aivan samanlainen kuin terroristi Mohammad Attan usko. Ohjatessaan suihkukoneen Maailman kauppakeskuksen (World Trade Center) sydämeen tappaen itsensä ja tuhansia muita, Atta oli vakuuttunut siitä, että hän toteutti Allahin tahtoa. Tästä herää kysymys, miten me arviomme uskontoa, ja tarkemmin: miten me arviomme ilmoitusta — ei vain sitä ilmoitusta, jonka mukaan me elämme, vaan myös väitteet ilmoituksesta muissa uskonnoissa.

»Se, mikä rakentaa elämää on totuudesta, ja se, mikä hävittää elämää ei voi johdattaa meitä totuuteen.»

Jotkut sanoisivat, että ilmoituksella ei ole muuta arviointiperustetta kuin ilmoitus itse. Perusteluna esitetään, ettei ole olemassa mitään keinoa päästä ilmoituksen ulkopuolelle sitä arvioimaan eikä ilmoitusta voida kommunikoida yhden ilmoituksen sisäpuolelta toiseen ilmoitukseen. Tällainen uskomus on myös vaarallinen. Juuri näinhän uskoi Mohammed Atta. Joulukuun 13. julkaistulta nauhalta kuultu Osama bin Ladenin pitämän hartauden kaunis ja rytmikäs puhe on aiheellisesti pannut ei-uskonnollisia ihmisiä kysymään, onko uskonto hyvä vai paha asia, varsinkin kun ilmoitusta käytetään valttikorttina, joka oikeuttaa jopa tappamaan.

ILMOITUKSEN TOTUUS ARVIOIDAAN ELÄMISESSÄ

Tiettyä mielessä on totta, että ilmoitus sisältää omat arviointiperusteensa. Kuitenkin meidän on muistettava, ettei kenelläkään meistä ole takuuvaramasti noita arviointiperusteita ilman muuta hallussaan. Näinä päivinä olemme saaneet nähdä sekä uskon antaman lupauksen hyvään että uskon vääristymän — lupauksen hyvään, kun ihmiset kääntyvät Jumalan puoleen ja Toisen puoleen vastauksena elämän mullistaviin tapahtumiin; mutta myös uskon vääristymän ja perversion, kun usko on uskoa aisti-iloihin taivaassa palkintona ilmiselvästi saatannallisesta teosta. Uskonto väittää tarjoavansa lunastuksen pahasta, mutta monissa tapauksissa uskonto itse on lunastuksen tarpeessa.

Vastaukseni kysymykseen, miten voimme arvioida ilmoitusta, on yksinkertainen. Ilmoituksen totuus arvioidaan elämisessä. Se, mikä rakentaa elämää on totuudesta, ja se, mikä hävittää elämää ei voi johdattaa meitä totuuteen. Käytettävä testi ilmoituksen arvioimiseen on se, missä määrin ilmoitus haastaa meidät puhumaan ja toimimaan elämän puolesta, missä määrin armo ruumiillistuu. Kristitylle tämä kriteeri on ruumiillistunut Jeesuksen Kristuksen elämässä, opetuksissa, kuolemassa, ylösnousemuksessa ja toisessa tulemisessa. Hän opettaa, että Jumala on ihmisiä varten ja ihmisten kanssa ja kutsuu meitä olemaan toisiamme varten ja toistemme kanssa. On yhä avoin kysymys, ovatko syyskuun 11. päivän tapahtumat aikaansaaneet paluun aitoon, totuudelliseen uskontoon vai ovatko ne antaneet meille vain yhden lisäesimerkin uskonnon syvemmän merkityksen puuttumisesta.

Kirjoitus on ote esitelmästä Probing the »Meaning» of September 11, 2001, joka on julkaistu The Princeton Seminary Bulletin'issa 1/2002. Johnson toimii systemaattisen teologian apulaisprofessorina Princetonin teologisessa seminaarissa, New Jersey, USA. Suomentanut Tapio Saraneva.

Pappisliiton jäsenkysely 2002:

JÄSENILLÄ ON MYÖNTEINEN
KUVA PAPPISLIITOSTA

Pappisliitto halusi jäsenkyselyllään koota jäsenten mielipiteitä liiton toiminnasta. Liittoon oltiin pääosin tyytyväisiä. Jäsenet pitävät Pappisliittoa tarpeellisena, asiantuntevana ja luotettavana, osa jäsenistä tosin etäisenä. Tärkeimmiksi kehittämiskohteiksi nousivat virka- ja työehtoasiat — ja toisaalta jäsenistön neuvonta ja muu palvelu ja tukeminen.

Valtaosa jäsenistä (89 %) piti Pappisliittoa tarpeellisena ja vain 3 % tarpeettomana. Yli puolet vastaajista piti Pappisliittoa myös asiantuntevana, luotettavana, rehellisenä, ys-

tävällisenä, yhteistyökykyisenä, teologisesti luotettavana, hyvin palvelevana ja uudistushaluisena.

Kaikkien laatusanojen kohdalla kuva ei ole pelkästään myönteinen. Vähintään joka viides vastaa ja piti Pappisliittoa etäisenä, hyväosaisten puolustajana, maallistuneena, itsekkäänä, vaikeasti lähestyttävänä tai tehottomana.

(Ks. kuva 1. Pappisliiton jäsenten mielikuva Pappisliitosta)

CRUX-LEHTI TYYTYVÄISYYDEN AIHE

Pappisliiton toimintaan kokonaisuutena oli tyytyväinen 61 % ja tyytymätön 8 % vastaajista. Kolmannes vastaajista ei ollut erityisen tyytyväinen tai tyytymätön.

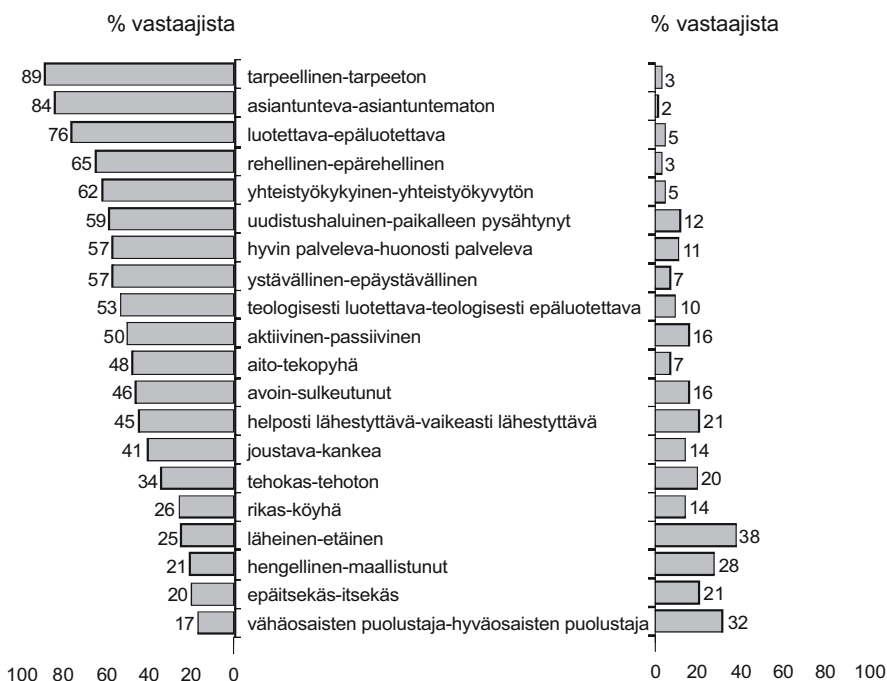
Pappisliiton
jäsenkysely
2002

Pappisliiton jäsenkysely toteutettiin valtuuston vaalin yhteydessä tammi-helmikuussa 2002. Vastaukset saatiin yli 1 200 jäseneltä.

Kyselyn tavoitteena on antaa Pappisliitolle aineistoa tulevan toiminnan kehittämistä varten. Aineistoa käytetään hyödyksi myös Pappisliiton vision 2003–2006 rakentamisessa. Vastaukset analysoidaan Kirkon tutkimuskeskuksessa Tampereella. Tuloksia raportoidaan Crux-lehden numeroissa 3–5/2002. Pappisliiton valtuustolle laaditaan tuloksista lähikuukausina 20–30 sivun raportti, joka tulee myös liiton www-sivulle.

Pappisliiton jäsenkyselyyn vastanneiden kesken suoritettiin risteilyarvonta ja onnellinen voittaja on pastori Jussi Mäkelä Helsingistä.

Kuva 1: Pappisliiton jäsenten mielikuva Pappisliitosta

	Erittäin tyytyväinen %	Melko tyytyväinen %	En tyytyväinen enkä tyytymätön %	Melko tyytymätön %	Erittäin tyytymätön %	Yhteensä %
Crux-lehti	24	60	11	4	1	100
Papiston päivät	16	25	54	4	1	100
Pappisidentiteetin tukeminen	9	51	27	10	3	100
Jäsenpalvelu	8	40	42	8	2	100
Opintomatkat	7	21	66	5	2	100
Alaosastotoiminta	5	23	52	16	5	100
Neuvottelutoiminta	5	45	34	13	3	100
Liiton toiminta kokonaisuutena	4	57	31	7	1	100

Taulukko 1. Pappisliiton jäsenten tyytyväisyys liiton toimintaan.

Kysytyistä toiminnan osa-alueista tyytyväisimpiä jäsenet olivat Crux-lehteen: 84 % tyytyväisiä ja 5 % tyytymättömiä. Muita osa-alueita enemmän kritiikkiä kohdistui alaosastotoimintaan ja neuvottelutoimintaan.

Nuoret papit olivat vanhempia kollegojaan tyytymättömämpiä neuvottelutoimintaan ja Pappisliiton toimintaan pappisidentiteetin tukemisessa. Nuoret papit selvästi kaipaavat enemmän tukea identiteetillensä — myös ammattiliitolta.

Kirkon keskushallinnon työntekijät, sairaalasielunhoitajat, perheneuvojat ja muissa seurakunnan erityisviroissa toimivat olivat muita tyytymättömämpiä neuvottelutoimintaan. Kriittisyyden syynä lienee näiden ryhmien tyytymättömyys omaan palkkaansa.

Lapuan ja Kuopion hiippakunnan papit olivat muita tyytyväisempiä alaosastotoimintaan — toimivatko alaosastot siellä siis paremmin kuin muualla? Vastaavasti Tampereen ja Oulun hiippakunnan papit olivat muita tyytymättömämpiä alaosastotoimintaan.

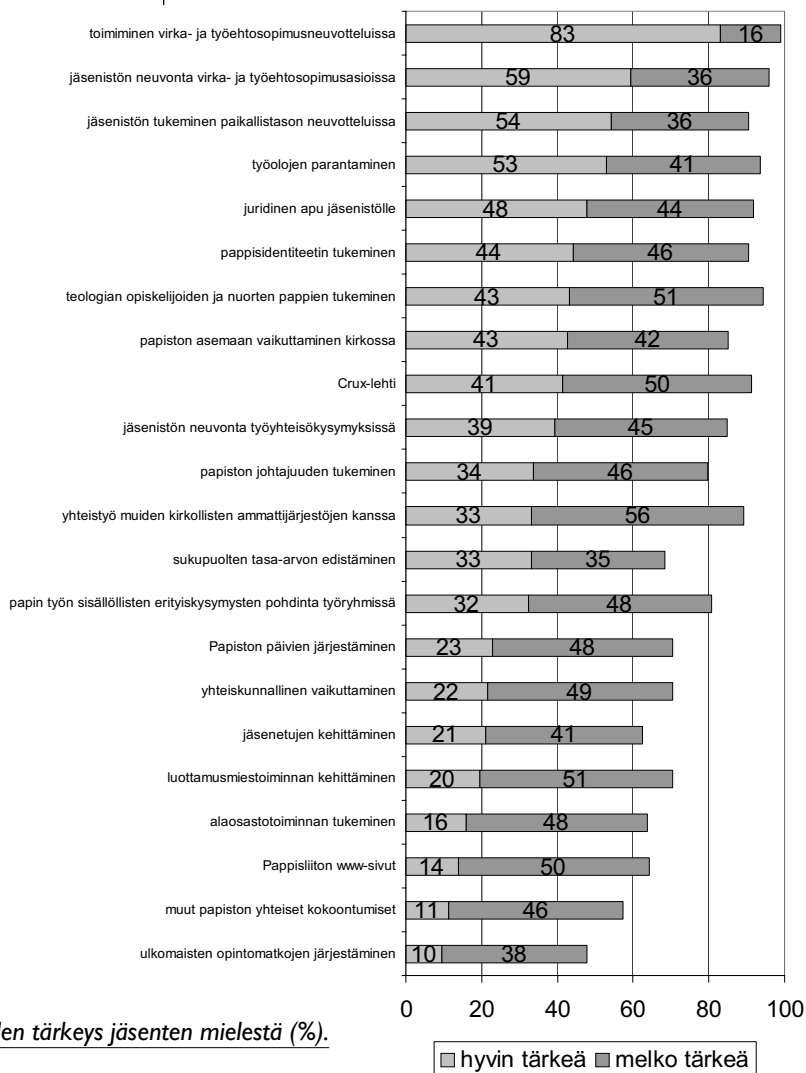
KESKITTYMISTÄ VIRKA- JA TYÖEHTOASIOIHIN JA NEUVONTAAN

Jäsenkyselyllä kysyttiin jäsenistön mielipiteitä siitä, mihin asioihin Pappisliiton pitäisi keskittyä toimintansa kehittämisessä seuraavan viiden vuoden aikana. Tärkeimmiksi

odotuksiksi nousivat neuvottelutoiminta sekä jäsenen palvelussuhdeneuvonta ja tukeminen.

Selvästi tärkeimpänä yksittäisenä kehittämiskohteena pidettiin virka- ja työehtosopimusneuvotte-luita. Tämän kehittämistä piti hyvin tärkeänä 83 % vastaajista ja 16 % melko tärkeänä.

Toiseksi tärkeimpänä kehittämiskohteena pidet-

Kuva 2. Pappisliiton eri kehittämiskohteiden tärkeys jäsenten mielestä (%).

tiin jäsenistön neuvontaa virkaehtosopimusasioissa, jota piti hyvin tärkeänä 59 % vastaajista. Kolmanneksi tärkeimmäksi nousi jäsenistön tukeminen paikallistason neuvotteluissa, jota piti hyvin tärkeänä 54 % vastaajista.

Selvästi keskimääräistä tärkeämmäksi nousivat myös työolojen parantaminen, juridinen apu jäsenistölle, pappisidentiteetin tukeminen, teologian opiskelijoiden ja nuorten pappien tukeminen sekä papiston asemaan vaikuttaminen kirkossa.

Tiedotusmuodoista jäsenten kannalta keskeisin on Crux-lehti. Cruxin kehittämistä piti hyvin tärkeänä 41 % vastaajista. Toisen tiedotusmuodon, www-sivujen, kehittämistä piti hyvin tärkeänä selvästi harvempi, 14 % vastaajista.

Papiston kokoontumisista tärkeimmäksi nousi Papiston päivät. Niiden kehittämistä piti erittäin tärkeänä 23 % vastaajista, alaosastotoiminnan tukemista 16 % ja muita papiston yhteisiä kokoontumisia 11 % vastaajista.

Jäsenetujen kehittämistä piti hyvin tärkeänä joka viides vastaajista. Toivottuja jäsenetuja olivat mm. vakuutukset, atk-hankinnat, koulutus, vaatetus, ammattikirjallisuus, kalenteri, lomatuki, lomaosake, lomamökki, matkat sekä alennukset eri firmoihin.

Vähiten tärkeäksi kehittämiskohteeksi jäivät ulkomaiset opintomatkat. Niidenkin kehittämistä piti ainakin melko tärkeänä puolet vastaajista.

Kirjoittaja on Kirkon tutkimuskeskuksen tutkija.

KARI SALONEN

Neljäsose papeista puoltaa homoparien siunaamista

Neljäsose papeista on sitä mieltä, että kirkon pitäisi siunata parisuhteensa rekisteröivät homoparit. Samoin neljäsose papeista on sitä mieltä, että kirkon pitäisi suoda papille oikeus rekisteröidä mahdollinen homoseksuaalinen parisuhteensa. Enemmistö papeista kuitenkin vastustaa kumpaakin ajatusta. Asia on ajankohtainen, sillä toukokuun kirkolliskokouksen käsittelyssä on kaksi aihepiiriin liittyvää edustaja-aloitetta. Toisessa ehdotetaan kirkollisen siunaamisen kaavojen valmistelusta. Toisessa aloitteesta esitetään kirkkojärjestykseen kohtaa, jonka mukaan homosuhteensa rekisteröinyt henkilö ei voisi toimia kirkon työntekijänä.

Samaa sukupuolta olevien homoseksuaalisten parisuhteiden rekisteröimisen mahdollistava parisuhdelaki tuli voimaan 1.3.2002. Aihepiiri on herättänyt keskustelua kirkon sisällä, ja kirkon suhtautuminen on ollut esillä myös julkisuudessa. Pappisliiton jäsenkyselyssä oli kaksi kysymystä tästä aihepiiristä.

Neljännes vastaajista (24 %) oli sitä mieltä, että kirkon pitäisi siunata parisuhteensa rekisteröivät homoparit. Selvä enemmistö vastaajista (62 %) oli tätä vastaan. 14 % ei osannut tai halunnut sanoa omaa mielipidettään.

Papiston suhtautuminen on muuttunut hieman myönteisempään suuntaan. Maaliskuussa 2001 tehdyssä Kirkon tutkimuskeskuksen työntekijäkyselyssä 17 % papeista oli sitä mieltä, että kirkon pitäisi siunata parisuhteensa rekisteröivät homoparit heidän niin halutessaan.

MIESPAPIT SUHTAUTUVAT KIELTEISEMMIN KUIN NAISET

Miespapit suhtautuvat homoparien siunaamiseen selvästi kielteisemmin kuin naispapit. Kyselyyn vastanneista miehistä 18 % ja naisista 34 % oli sitä mieltä, että kirkon pitäisi siunata homoparit. Homoparien siunaamista vastusti 71 % miespapeista ja 45 % naispapeista.

Nuoret papit olisivat valmiimpia homoparien siunaamiseen kuin vanhemmat. Alle 35-vuotiaista papeista 33 % oli sitä mieltä, että kirkon pitäisi siunata rekisteröidyt homoparit, kun yli 55-vuotiaista vain 19 % oli tätä mieltä.

Selektiivipapit puoltavat homoparien siunaamista yleisemmin kuin seurakuntapapit. Perheneuvostojista 40 % oli sitä mieltä, että kirkon pitäisi siunata

parisuhteensa rekisteröivät homoparit, sairaalasielunhoitajista 43 %, hiippakunnan työntekijöistä 42 % ja kirkon keskushallinnon työntekijöistä 50 % — kirkkoherroista vain 12 %.

Mitä pienemmällä paikkakunnalla pappi asuu, sitä todennäköisemmin hän suhtautuu kielteisesti homoparien siunaamiseen. Pääkaupunkiseudun papeista 39 % oli sitä mieltä, että kirkon pitäisi siunata parisuhteensa rekisteröivät homoparit, kun tätä mieltä oli vain 11 % pienimpien paikkakuntien papeista.

Homoparien siunaamista vastustavat erityisesti lestadiolaisuuteen, rukoilevaisuuteen, evankeliseen liikkeeseen, Suomen Raamattuopistoon, Opiskelija- ja koululaislähettykseen, karismaattiseen liikkeeseen ja Paavaliin synodiin kuuluvat papit. Sen sijaan itsensä herännäisyyteen, taizelaisuuteen, Tuomas-messuun ja Hiljaisuuden ystäviin lukevat papit suhtautuvat homoparien mahdolliseen siunaamiseen myönteisemmin kuin papit keskimäärin.

SAAKO PAPPI REKISTERÖIDÄ OMAN PARISUHTEENSA?

Neljännes vastaajista (27 %) oli sitä mieltä, että kirkon pitäisi suoda papille oikeus rekisteröidä mahdollinen homoseksuaalinen parisuhteensa. Selvä enemmistö vastaajista (60 %) oli sitä vastaan ja 13 % ei ottanut kantaa asiaan.

Sukupuolten välillä on tässä kysymyksessä selvä ero. Naispapeista 40 % ja miespapeista 21 % oli sitä mieltä, että kirkon pitäisi suoda papille oikeus rekisteröidä mahdollinen homoseksuaalinen parisuhteensa. Ajatusta vastusti 44 % naispapeista ja 69 % miespapeista. Nuoret papit olivat vanhempia kollegoja useammin sitä mieltä, että kirkon pitäisi suoda papille tämä oikeus.

Erityistehtävissä toimivat papit suhtautuvat ajatukseen homoseksuaalisen suhteensa rekisteröivästä papista myönteisemmin kuin seurakuntapapisto. 49 % sairaalasielunhoitajista, 47 % perheneuvojista, 59 % hiippakunnan työntekijöistä, 60 % kirkon keskushallinnon työntekijöistä ja 12 % kirkkoherroista oli sitä mieltä, että kirkon pitäisi suoda papille oikeus rekisteröidä mahdollinen homoseksuaalinen parisuhteensa.

Enemmistö papeista tyytyväisiä ammattieettisiin ohjeisiin

Papiston ammattieettiset ohjeet hyväksyttiin Papipisliiton valtuustossa huhtikuussa 2001. Ne jaettiin jäsenistölle Crux-lehden 5/2001 liitteenä.

Eettisiä ohjeita on selvästi luettu. Kyselyn vastaajista yli puolet (56 %) sanoi lukeneensa ohjeet kokonaan, 21 % osia niistä ja 17 % selaalleensa niitä. Vain 5 % vastaajista ei ollut lukenut ohjeita lainkaan.

Vastaajista 9 % sanoi olevansa ohjeisiin erittäin tyytyväinen ja 64 % melko tyytyväinen. Melko tai erittäin tyytymättömiä oli 7 % vastaajista. Joka viides vastaaja ei osannut sanoa kantaansa.

Lisäksi pyydettiin sanallisia kommentteja eettisistä ohjeista ja niiden sisällöstä. Osa vastaajista kehui kannanoton asiallisuutta ja sitä, että ohjeissa tulee esiin myös papin inhimillinen puoli. Papiston johtajuutta koskevaan kohtaan tuli kritiikkiä — kritisoijien mielestä pappi ei ole aina johtaja.

Perhetyön neuvottelupäivät

TAVALLINEN JA TAIVAALLINEN PERHE

**Kohti perheen vuotta 2003
29.–30.10. 2002**

Keskeisiä aiheita:

- Perhetyön raamatulliset juuret
- Työntekijän oma perhetausta
- Hyvien toimintamallien kierrätys

Tervetuloa kaikki perheiden tukemisesta kiinnostuneet työntekijät.

Kurssimaksu 100 euroa, lisäksi th/r.

Päivien järjestäjinä ovat SLK ja SODIAK/SLI yhteistyössä kirkkohallituksen toiminnallisen osaston kanssa.

Ilmoittautumiset 4.10.2002 mennessä SODIAK/ kurssit, puh. (09) 271 9608 tai kurssit@srk-opisto.fi.

ÅLANDS ORGELFESTIVAL

Alands orgelfestival har verkat i nästan trettio år. I början av 1970-talet fullbordades den förnyelse av orgelbeståndet på Åland som inletts tio år tidigare. Den var förstas inspirerad av den så kallade orgelrörelsen, som gick in för att bygga helmekaniska orglar de nordtyska barockorglarna som förebild.

Fastän jag älskar orgelmusik, och har levt med orglar sedan min tidigaste barndom i Sund, kan jag inte förneka att orglar är dyra instrument, även om de inte är större än drygt tjugo stämmor. Jag tyckte därför att orglarna borde komma till användning även i andra sammanhang än liturgiska, så att flera människor skulle kunna ta del av den rika orgellitteraturen.

Redan då församlingarna på 1960-talet beställde nya instrument, började några präster och kantorer drömma om en åländsk orgelfestival. Vintern 1974 konserterade Erik Lundkvist — organist i Gustaf Vasa kyrkan och Konserthuset i Stockholm — i Mariehamn. Han berättade då entusiastiskt om Stockholms första orgelfestival, som sommaren 1973 hade blivit en veritabel succé och rekommenderade oss att starta en liknande på Åland. Och det var viktigt, underströk han, att utse en ledare som hade alla trådar i sin hand. För den uppgiften föreslog han undertecknad, och så blev det.

Lundkvist ansåg att det fanns flera goda skäl att anordna en orgelfestival på Åland. Det var inte bara de nya orglarna, utan också den vackra försommarnaturen och de stämningsfulla medeltidskyrkorna.

Vi inledde så gott som omedelbart förberedelserna för den första festivalen och hade turen att få samarbeta med den svenska sektionen av Internationella Heinrich Schütz-sällskapet, som då hade valt Erik Lundkvist till dirigent. Vi tryckte 16 000 orgelfestivalbroschyrer och distribuerade dem i Tyskland, Holland och de nordiska länderna. Tidningarna gav från början festivalen stort utrymme och recenserade alla konserter.

Vi lyckades samla hundratjugo aktiva deltagare som repeterade i vårt nya församlingscentrum St Mårtensgården i Mariehamn och bodde på Lemböte lägergård. Som gästdirigent beslöt vi kalla Michael Howard från London.

I slutet av orgelveckan började korister och instrumentalister medverka i konserterna. Avslut-

ningskonserten hölls i den stora medeltidskyrkan i Sund. Det gick bussar till alla konserter och kyrkorna var hela tiden väl fyllda. Vi hade ju Schützveckans deltagare som ett slags »boägg» på alla orgelkonserterna. Samarbetet med Schütz-sällskapet fortsatte sedan vid orgelfestivalen 1983, då Torsten Nilsson fungerade som sällskapets dirigent.

Som organister anlidade vi på vår första festival några »säkra kort», som Tauno Äikää och Enzo Forsblom från Helsingfors och Alf Linder från Stockholm. Intressant är också att Andrzej Chorosinski, numera rektor för Chopin-akademien i Warszawa, spelade på vår första orgelfestival.

Senare har vi satsat också på egna organister, nyskriven åländsk orgelmusik samt unga studerande som tillsammans fått ansvar för en av konserterna. Ibland har delat ut stipendier till lovande ungdomar.

Vissa år, till exempel då vi firat Bach-jubileer, har repertoaren dominerats av en enda kompositör, men annars har vi försökt göra den så omväxlande som möjligt. Rätt mycket ny musik har funnits med på programmet, framför allt Olivier Messiaen, som bland annat spelats av Folke Forsman, Erik Boström, Henrik Östman och några franska organister.

Förutom konserterna har vi anordnat orgelpresentationer och föredrag över olika ämnen samt bjudit på populära barnkonserter med över hundra deltagare. När vi startade, hade olika musikförläggare och orgelbyggare utställningar i samband med festivalen.

Finansieringen av orgelveckan har skett genom försäljning av programblad, medel från församlingarna och prostriet, Ålands landskapsstyrelse samt olika svenska och nordiska fonder. Självfinansieringen har efterhand blivit större och var senaste år den största hittills.

Ålands orgelfestival är i dag på väg in i medelåldern, men har hittills haft endast tre ledare. Själv ledde jag den under sexton år, varefter kantor Kaj-Gustav Sandholm tog vid och ledde festivalen i elva år. Vår nuvarande ledare professor Henryk Gwardak inledde sin era för ett år sedan.

Under årens lopp har ett hundratal organister från snart sagt alla världens hörn medverkat i festivalen. Dessutom har vi gästats av en mängd körer, musikensembler, sångare och instrumentalister. Festivalen har alltid inletts med en orgelmässa i

någon av kyrkorna och trots repetitioner, orgelstämmningar, presskonferenser och allt administrativt arbete, har vi vinnlagt oss om att också få tid att umgås samt då och då äta en bit mat tillsammans.

Det har hunnit gå trettio år sedan de stora orgelsatsningarna gjordes på Åland. På ett par ställen, åtminstone i Lemland och Jomala, finns det intresse för att bygga nya orglar.

Men finansieringen är ett problem. Eftersom orgeln är vald till symbol för den europeiska kulturen, borde det snart öppna sig möjligheter att få stöd från europeiska fonder för olika orgelprojekt. Det har redan skett, då det gäller restaureringen av den unika orgeln i Helgeandskyrkan i Vilnius, byggd 1776 av Adam Gottlob Casparini. Om det börjar finnas sådana möjligheter, inger det hopp för framtiden.

Kalevi Mäkinen och Helmuth Gripenroth har nyss restaurerat den gamla Frans Anderson-orgeln i Sottunga som professor Henri Pourtau från Cannes

kommer att spela på under sommarens festival. Övriga gästartister vid årets festival 23–29 juni blir, förutom de åländska organisterna Sture Isacson och Henryk Gwardak, Jan H Börjesson från Göteborg som också föreläser om de intressanta orgelprojekten i nämnda stad, Dan Lönnqvist från Jakobstad, doktor Scott Bennett från Charleston USA, Jan van Mol från Antwerpen samt Karol Golebiowski från Bryssel och Zygmunt Strzep från Hamburg, vilka bland annat spelar fyrhändigt. Dessutom medverkar stråkkvartetter från Polen och Finström samt en åländsk vokalgrupp.

Ålands orgelfestival, den näst äldsta i landet, har förutom genom de utländska organister som gästat oss, blivit internationellt känd tack vare tidskriften *The Organ* i London och Internet, där vi har en fullständig förteckning över de tjugoåttio festivalerna och de organister som medverkat där. Välkommen till vår hemsida: www.alfest.org.

Stefan Snellman
Karin och Kaj-Gustav Sandholm
Mariehamn

Risto Kormilainen
sen matkan tabdon kulkea
Valitut runot 1976-2001

USKON JA TOIVON NÄKÖALOJA TÄHÄN PÄIVÄÄN
Ahkeran ja monipuolisen kirjoittajan, Suomussalmen
kappalaisen tuotantoa sävyttävät syvä inhimillinen
myötätunto ja lämmin huumori. Kirja soveltuu lahjaksi
työntekijöille ja luottamushenkilöille sekä työntekijän
omaan kiskikirjastoon. 270 s.

25 vuotta
♦
15 runokokoelmaa

www.katharos.fi

Katharos
Kun on lahjan aika

Vastauskortti
tulosta
postilaatista.

KATHAROS OY
Vastauslahtetus
Sopimus 00170-205
00003 HELSINKI

TARJOUS
*sen matkan
tabdon kulkea*
Ovh 24€

1-10 kpl à 14€
11-20 kpl à 13€
21-30 kpl à 12€
+ lähetykskulut.

Tilaan ____ kpl

Nimi _____

Lähiosoite _____

Postinumero _____ Postitoimipaikka _____

10 päivän palautusoikeus. Toimitukset vain kotimaahan.
Tarjous voimassa 30.6.2002 asti.

JOHTOTEHTÄVISSÄ TOIMIVIEN DIAKONIAITYÖNTEKIJÖIDEN TOIMENKUVA KAIPAA SELKIYTTÄMISTÄ

Diakoniatyöntekijöiden Liiton ammatilinen projektiryhmä selvitti tämän vuoden alussa johtotehtävissä toimivien diakoniatyöntekijöiden tehtäviä ja asemaa. Kysely lähetettiin 31 diakoniatyöntekijälle, joiden tehtäväkuvaan kuuluu johtavan tehtäviä. Diakoniajohtajat jätettiin tämän selvityksen ulkopuolelle. Vastauksia saatiin 20.

TEHTÄVÄ SYNTYI TARPEESTA

Kyselyssä selvisi, että johtavan tehtävän historia oli eri seurakunnissa erilainen. Osassa seurakuntia johtavan tehtävät siirtyivät diakoniatyöntekijälle teologien vetäydyttyä niistä esimerkiksi resurssien vähyden vuoksi. Osassa johtavan diakoniatyöntekijän tehtävät liittyivät organisaatiouudistukseen. Vakinaistaminen liittyi myös siihen, että haluttiin siirtää pois kiertävästä johtokunnan sihteerin tehtävästä, joka koettiin raskaaksi. Aloitteen tekijänä saattoi olla diakoniatyöntekijät, luottamushenkilöt tai esimies.

VASTUUTA ON — ENTÄ VALTAA

Vastaajien toimenkuvat olivat hämmästyttävän yhdenmukaisia riippumatta tehtävänimikkeestä tai palkasta. Vastaajien tehtäviin kuului mm. diakoniatyön suunnittelua, hallinnollisia tehtäviä, toimimista yhdyshenkilönä diakoniatyöntekijöiden ja esimiehen/hallinnon välillä, tiedottaminen ja uusien työntekijöiden perehdyttäminen. Useimmille kuului johtavan tehtävien lisäksi oman työalueensa hoitaminen ja muutamille näidenkin lisäksi vielä jokin työala.

Eroja vastaajien työnkuvien välillä syntyi lähinnä siinä, oliko työntekijälle määritelty esimiesasema. Osa vastaajista kertoi olevansa »työnjohdollinen esimies», »operatiivinen johtaja» tai »diakoniatyöntekijöiden välitön esimies». Tällöin työntekijän tehtäviin sisällytettiin esim. sijaisten rekrytointi ja työnjaosta päättäminen. Heillä oli työnjohdollista ja taloudellista päätäntävaltaa muita enemmän. Useat vastaajat totesivat, että huolimatta tehtävään sisältyvästä vastuusta heillä ei ole riittävästi valtaa,

tai se oli määritelty epämääräisesti.

Kyselyllä haluttiin kartoittaa, miten johtavien työaika jakaantuu käytännöllisen ja hallinnollisen työn kesken. Suuri osa vastaajista kertoi tekevänsä työajastaan käytännöllistä työtä yli puolet ajastaan. Hajonta oli kuitenkin suuri, sillä vähimmillään käytännön työtä tehtiin 25 % ja enimmillään 75 % työajasta.

JOHTAVAN TEHTÄVÄ SELKIYTTÄÄ ASIOIDEN HOITAMISTA

Vastaajat näkivät työnsä hyvin merkitykselliseksi. Johtavan tehtävä oli selkiyttänyt asioiden hoitamista tiimissä (esim. hallinnollisten asioiden keskittäminen). Se oli myös helpottanut yhteydenpitoa kirkkoherraan, seurakuntayhtymään, muiden yhtymän seurakuntien diakoniaan sekä seurakunnan ulkopuolisiin yhteistyökumppaneihin. Vastaajat kuvasivat olevansa diakoniatyön puskureita hallintoelimiin päin, näin muut diakoniatyöntekijät kykenivät paremmin keskittyä kenttätöihin.

Työnjaon myötä tiedonkulku oli parantunut ja asioiden käsitteleminen (esim. asiakasasioiden päätökset) keventynyt ja nopeutunut. Nyt oli myös selkeästi sovittu, kenen tehtävänä on puuttua työssä ilmeneviin epäkohtiin.

Diakoniaan liittyvien asioiden painoarvo hallinnossa oli lisääntynyt. Johtavan työnkuva mahdollisti työn kehittämisen ja teki seurakunnan diakonian tavoitteellisemmaksi ja näkyvämmäksi. Muutamat mainitsivat, että seurakuntalaisten oli helpompi asioida, kun tiesivät yhden yhteyshenkilön.

TYÖTÄ ON VAIKEA RAJATA

Vastaajat kokivat työnkuvansa laajaksi. Työtä oli vaikea rajata, sillä odotuksia oli paljon ja työnkuva koettiin epätarkaksi. Vaikeuksia tuotti myös se, että osa joutui itse määrittelemään työnkuvansa. Vajaalla puolella vastaajista ei ollut ohje- tai johtosääntöä.

Epäselvä asema organisaatiossa vaikeutti työtä, valta ja vastuu olivat joidenkin vastaajien kohdalla tukinnanvaraisia. Useissa vastauksissa tuli esille ris-

»Suurin osa vastaajista näki tehtävänsä tulevaisuuden hyväksi. Tarvitaan kuitenkin työnkuvan selkiyttämistä ja rajaamista.»

tiriita käytännön ja hallinnollisen työn välillä. Vastaajat ilmaisivat asian siten, että on »liian vähän aikaa kenttätööhön», »liikaa kenttätöitä» tai »huono omatunto tekemättömästä kenttätöystä». Hallinnollisiin tehtäviin oli vaikea irrottaa aikaa, etenkin silloin, kun tiimi ei nähnyt niitä »työksi». Esimiehelläkään ei välttämättä ollut selkeää kuvaa johtavan tehtäväkuvasta.

Epäkohtina vastaajat näkivät myös nimikkeiden suuren kirjon, määräaikaisuuden ja huonon palkan. Osa ei myöskään ollut saanut tehtävänsä minkäänlaista koulutusta.

Työtä vaikeutti myös muiden diakoniatyöntekijöiden kielteiset asenteet. Diakoniatimi ei välttämättä ollut hyväksynyt johtavan virkanimikettä ja tehtäväkuvaa.

KOULUTUSTA TARVITAAN

Kyselyyn vastaajat olivat hankkineet itselleen erilaista koulutusta mm. johtamistaidon ja hallinnon alalla sekä sielunhoito-, projektityön ja työnohjaajakoulutusta. Kaikki olivat yksimielisiä siitä, että tehtävään tarvitaan diakonian peruskoulutuksen jälkeistä koulutusta. Eniten ehdotettiin hallinnollista ja johtamistaidon koulutusta. Tarvetta oli myös

taloushallinnon, ihmissuhdetaitojen, suunnittelun ja työyhteisön kehittämisen alueilla. Lisäksi toivottiin johtavien diakoniatyöntekijöiden yhteisiä kokoontumisia esimerkiksi neuvottelupäivien merkeissä.

JOHTOTEHTÄVISSÄ TOIMIVIA DIAKONIAITYÖNTEKIJÖITÄ TARVITAAN

Suurin osa vastaajista näki tehtävänsä tulevaisuuden hyväksi. Tarvi-

taan kuitenkin työnkuvan selkiyttämistä ja rajaamista. Suhde käytännön työhön on selvitettävä, osa vastaajista olisi valmis luopumaan siitä kokonaan. Myös asema ja valtuudet on selkiytettävä.

Lisäksi toivottiin nimikkeiden yhdenmukaistamista, löytyihän vastaajistakin johtavia työntekijöitä (johtava diakonian viranhaltija, johtava diakoniatyöntekijä, johtava diakoniaviranhaltija, johtava diakonissa, johtava diakoni), vastaavia työntekijöitä (vastaava diakoniatyöntekijä, vastaava diakonian viranhaltija, diakoni / vastaava diakoniatyöntekijä), diakonissa, diakonissa / diakoniatyön työalajohtaja ja diakonias sihteeri.

Tehtävän hoitaminen edellyttää asianmukaista koulutusta. Myös palkkaus olisi saatava ajan tasalle sekä johtaville työntekijöille mahdollisuus edetä urallaan.

He saavat levätä

Porvoon suomalaisen seurakunnan eläkkeellä ollut kappalainen, rovasti **Antti Kekki**
s. 10.12.1915, k. 12.1.2002.

Kuusamon seurakunnan eläkkeellä ollut kirkkoherra, rovasti **Erkki Vaaramo**
s. 16.4.1921, k. 16.1.2002.

Lapinjärven suomalaisen seurakunnan eläkkeellä ollut kirkkoherra, rovasti **Aarni Anttonen**
s. 28.8.1914, k. 8.4.2002.

Työnohjaus ja vaitiolo

KIRSTI AALTO

KUULEVA KORVA, VAIKENEVA SUU

Vaitiolo työnohjauksessa

»Päpin vaitiolovelvollisuus aiheuttaa yksinäisyyden kokemuksen. Seurakuntalaisille ei voi puhua, ei myöskään työtovereille. Esimieskään ei aina sovi varaventtiiliksi. Työnohjaus on paitsi purkamisen myös arvioinnin paikka. Siellä täällä on yhä vallalla harhaluulo, että työnohjaukseen hankkiutuminen on ilmaus henkilökohtaisesta heikkoudesta tai peräti epäonnistumisesta. Asia on päinvastoin.» Eero Huovinen kirjassa Pappi? WSOY 2001, s. 283

Ensimmäinen työnohjaajani oli lehtori Irja Kilpeläinen, silloinen Hesperian sairaalan sairaalalehtori. Myöhemmin hän työskenteli Helsingin seurakuntien päätoimisena työnohjaajana. Irjan työhuoneen seinällä oli reliefi, joka kuvasi aasia. »Se on sielunhoitajan tai työnohjaajan kuva», sanoi Irja. Työnohjaaja aasina? Kyllä: aasilla on isot korvat, vaikeneva suu, selkä, joka jaksaa kantaa taakkoja ja jalat, jotka pystyvät kulkemaan kivikkoisia polkuja.

Kirkkohallituksen julkaisussa *Kirkon työntekijän vaitiolovelvollisuus* (Suomen ev.-lut. kirkon kirkkohallituksen julkaisuja 2002:2) otetaan esille myös työnohjaukseen ja konsultaatioon liittyvä vaitiolo. Julkaisun mukaan luottamuksellisen työskentelyn periaate koskee sekä työnohjausta että konsultaatiota. »Työnohjaus on kirkossa laajasti käytetty menetelmä, jolla tuetaan työntekijöiden ammatillisuutta ja autetaan heitä kehittymään sielunhoitajina. Työnohjauksessa käsitellään siten myös sielunhoidollisissa keskusteluissa esille tulevia asioita. Työnohjauksen tavoitteena on oppia oman työn tilanteista, lisätä omaa ymmärtämistä ja selkiyttää omassa työtilanteessa nousseita tunteita. Työnohjaus on luottamuksellista. Työnohjauksessa käsiteltävä aineisto on pääsääntöisesti salassa pidettävää ja siten vaitiolovelvollisuuden piirissä. Työnohjauksessa ei ole oleellista asiakkaan henkilöllisyys, vaan ne asiat, joiden käsittelyn avulla ohjattava haluaa syventää ammatillista osaamistaan. Työnohjausraportit tuleekin laatia siten, että raportoitavan kes-

kustelussa mukana olleen henkilöllisyys ei tule ilmi. Myös työyhteisöä koskevat asiat käsitellään siten, että yksittäisten työntekijöiden henkilökohtaiset asiat pysyvät salassa. Kirkon työssä työnohjaaja valitaan siten, että ammatillisuuden vaatima etäisyys on mahdollinen. Esimies ei voi toimia alaisensa työnohjaajana eikä myöskään pidetä suositeltavana, että saman työyhteisön henkilöt ovat työnohjaussuhteessa.» Näin kirkkohallituksen vaitiolojulkaisu.

Ruotsissa on piispainkokous julkistanut vuonna 2000 mietinnön vaitiolosta kirkon työssä (*Tystnadsplikt och sekretess i kyrkans arbete*). Mietinnössä todetaan, että työnohjausta koskevan säännön mukaan käytännön tapauksista kerrottaessa työnohjaajalle tai työnohjausryhmän jäsenille, esimerkkien tulee olla niin anonyymejä, että ei ole mahdollista tunnistaa sitä henkilöä, josta esimerkki kertoo.

OHJATTAVAN VAITIOLO

Työnohjaukseen hakeutumisen tarpeen tulisi nousta ihmisestä itsestään. Työnohjaukseen lähdetään tavallisimmin silloin, kun on tarve syventää omaa ammatillista ja persoonallista kasvua, kun oman työn rajaaminen näyttää vaikealta, kun jotkin työtilanteet tuntuvat ylivoimaisilta tai kun työyhteisön ilmapiiri kiristyy liikaa. Silloin syntyy tarve saada puhua ulkopuoliselle, jolla on kokemusta ihmishuuhdekysymyksissä, joka tuntee työni problematiikkaa ja osaa tehdä sitä koskevia hyviä, hankalia kysymyksiä.

Sielunhoidollisista keskusteluista on vaiettava työtovereiden, ystävien ja oman perheen kesken. Mutta ammatillinen kehittyminen mahdollistuu, jos työtilanteissa nousevia kysymyksiä, omaa neuvottomuutta ja avuttomuutta voi käsitellä toisen ihmisen, työnohjaajan kanssa. Ohjattavan vaitiolo ulottuu työnohjaustilanteeseen ja jatkuu sen jälkeen.

TYÖNOHJAUS AVAIMENA, JOKA AVAA JA SULKEE

Työnohjauksen symbolina on kirkossamme käytetty avainta. *Työnohjaus, ammatillisen kasvun avain* -kirjan kanteen piirsi Kirkon perheasiain keskuksen silloinen pääsihteeri, työnohjaajien kouluttaja Kaarle Viika vuonna 1984 komean avaimen, joka muistuttaa vanhan kirkon avainta. Työnohjaus siis avaa työntekijän lukkoja, lisää hänen rohkeuttaan, vapauttaa voimavaroja. Mutta avain myös sulkee: sulkee työnohjaajan suun, niin että hän vaikenee, ei kerro eteenpäin, upottaa unoituksen suohon.

Sielunhoidon Aikakauskirjan numero 13 on työnohjauksen teemanumero. Sen kanteen piirsi Rea Anner nykyaikaisen, yksinkertaisen ja tukevan avaimen. Tämän päivän avain on usein kulkukortti, joka avaa raskaatkin ovet pelkällä hipaisulla.

Työnohjaukseen liittyvä vaitiolo edellyttää arvostelukykyä, tervettä harkintaa ja syvää luottamuksellisuutta. Sielunhoidollisen työn ohjauksessa kirjoitetaan mahdollisimman tarkkoja raportteja, joiden avulla voidaan tarkastella työntekijän tapaa toimia, kykyä kuunnella ja konfrontoida, tunnistaa kohtia, jotka tuottavat hänelle vaikeutta. Raportit laaditaan anonymisti ja ne käsitellään luottamuksellisesti ainoastaan työnohjaajan kanssa.

TYÖNOHJAUKSEN RIPINKALTAISUUS

Kirkkolain mukaan yksityisessä ripissä tai muuten sielunhoidossa papille uskottua asiaa ei saa ilmaista, eikä myöskään sitä henkilöä, joka papille on uskoutunut (KL 5 luvun 2 §). Työnohjaukseen tuotava materiaali on rinnastettavissa sielunhoidolliseen keskusteluun. Työnohjaajan rooli on samanlainen kuin rippi-isän: työnohjaaja ei saa viedä eteenpäin hänelle työnohjauksessa kerrottua. Ainoastaan koulutusohjauksessa tai konsultaatiossa hän voi käsitellä niitä kysymyksiä, joita ohjattavan kanssa työskentely on hänessä herättänyt. Paavo Kettunen puhuu ripin vastaanottajan psyykkisestä taakasta, jonka kantaminen saattaa joskus tuntua ylivoimaiselta.

TYÖNOHJAAJAN YKSINÄISYYS

Hermann Hesse kuvaa novellissaan *Rippi-isä* munkki Josefin kasvua rippi-isäksi. Josefilla oli kärsivällisyyden ja kuuntelemisen lahja, mutta vähitellen hän väsyi hoitamaan niitä, jotka etsivät hänen opastustaan. Josef hakeutuu toisen rippi-isän, Dionin puheille tukea ja uutta suuntaa etsien. Dion kuuntelee Josefin vuodatuksen, siunaa hänet — ja

KirVESTES 92 § 1. mom.

Jos työnantaja määrää viranhaltijan/työsuhteisen työntekijän työnohjaukseen, viranhaltijalla/työntekijällä on oikeus saada tarpeellinen vapautus työstä työnohjauksen ajaksi. Sanotulta ajalta viranhaltija/työntekijä on oikeutettu saamaan varsinaisen/säännöllisen palkkansa sekä matkakustannusten korvausta 120–130 §:n mukaisesti.

ottaa oppipojakeen. Näin Josef saa mentorin, viisaan opastajan.

TYÖNOHJAUKSEN ETIIKKA

Työnohjaus on ammatillista työskentelyä, joka edellyttää vastuullista paneutumista ohjattavan työn kysymyksiin. Ohjattavan ja ohjaajan välillä tarvitaan välimatkaa, etäisyyttä, joka mahdollistaa näkemisen. Työnohjaaja ei siis voi olla samasta työyhteisöstä; tuttuus ja mahdolliset yhteiset työtehtävät vaikeuttavat ammatillista työskentelyä. Työnoh-

jauksen alkaessa tehdään sopimus, jossa määritellään työskentelyn tavoitteet, käytettävät metodit ja ohjauksen kesto. Luottamuksellisuus ja toisen arvostaminen ovat työnohjauksen kulmakiviä.

MINUSTAKO TYÖNOHJAAJA?

Työnohjausta käytetään kaikissa kirkon työmuodoissa. Sielunhoidon, perheneuvonnan ja diakonian aloilta se on levinnyt kasvatukseen, opettamiseen ja johtamisen kysymyksiin. Kirkon koulutuskeskus vastaa työnohjaajakoulutuksesta yhdessä sairaalasielunhoidon ja perheneuvonnan kanssa. Nykyään toteutetaan kahta työnohjaajakoulutuskurssia. Näistä toinen painottuu seurakuntatyöhön, toinen erityisesti sielunhoidon työnohjaukseen. Koulutukseen pääsyn edellytyksenä on oma henkilökohtainen työnohjaus ja pitkä sielunhoito- tai kasvatuksen koulutus ja vähintään kahden vuoden työkokemus koulutuksen päättymisen jälkeen sekä soveltuvuus työnohjaajan tehtävään. Suositeltavana pidetään omaa psykoterapiaa, jonka voisi katsoa takaavan hyvän itsetuntemuksen ja antavan valmiuksia käsitellä ohjauksessa nousevia transferenssitunteita.

Kirjoittaja työskentelee sairaalasielunhoidon johtajana kirkkohallituksessa.

KIRJALLISUUTTA

Hesse, Hermann, Rippi-isä. Kirjayhtymä, Helsinki. 4.p. 1978

Huovinen, Eero, Pappi? WSOY 2001

Kettunen, Paavo, Suomalainen rippi. Kirjapaja 1998

Kirkon työntekijän vaitiolovelvollisuus. Suomen ev.-lut. kirkon kirkkohallituksen julkaisuja 2002:2

Sielunhoidon Aikakauskirja 13, Työnohjaus. Kirkon sairaalasielunhoidon keskus, Kirkon perheasiain keskus, Kirkon koulutuskeskus, Helsinki 2001

Tystnadsplikt och sekretess i kyrkans arbete. Biskopsmötet, Uppsala 2000

Työnohjaus — ammatillisen kasvun avain. Toim. Kirsti Aalto. 2.p. Kirjapaja 1985

TYÖNOHJAUS JA KONSULTOINTI SEURAKUNNAN PERUSTEHTÄVÄN TUKENA

Julkisuudessa on viime viikkoina jälleen puhuttu seurakuntien työyhteisöjen ja johtamisen haasteista. Kaikki viime vuosina tehdyt tutkimukset osoittavat johdonmukaisesti sen, että työyhteisöjen ja johtamisen kysymykset ovat poikkeuksellisen akuutteja seurakuntien työyhteisöissä. Seurakuntien työyhteisöihin on hiipinyt lieveilmiöitä, joita ei ole kitketty pois ja osa näistä näyttää normalisoituneen. Seurauksena huono työn sujuminen ja kärsimys. Muu työelämä on selkeämmällä etiikallaan ajanut molemmilta puolilta ohi. Toisaalla ympäristön muutokset haastavat seurakuntien työyhteisöjä yhä enemmän tiimimäiseen yhteistyöhön. Esimerkiksi paljon puhuttu perheiden parissa työskentely vaatii koko seurakunnan työntekijäjoukon ammattitaidon tuomisen yhteisen tekemisen foorumille. Toinen työkalutuuvin voimakas muuttaja on nuorien työntekijöiden asettautuminen työyhteisöihin. Perinteinen seurakuntien yksin puurtamisen työkäytäntö edustaa heille menneisyyttä. Koulutus ja ihmisenä kasvu hamasta päivähoito- ja peruskouluvaiheesta lähtien on valmentanut heitä yhteistyöhön. Työnohjaus ja työyhteisökonsultointi tarjoavat tähän työkalutuuvin murrokseen oman tukensa.

Työyhteisön kehittämisen haasteiden edessä kirkkoherrat ja työyhteisöt eivät ole yksin. Kirkon koulutuskeskus sekä perheneuvontaa että sairaalasielunhoitoa palvelevien kirkkohallituksen yksiköiden toimesta on vuosikymmenien ajan koulutettu melkoinen joukko työnohjaajia ja työyhteisökehittäjiä eli työyhteisökonsultteja. Tämän alueen tietotaidon kehittämisessä kuuluu kirkko, paradoksaalista kyllä, työelämän kärkijoukkoon.

TYÖNOHJAUS JA LYHYTKESTOINEN TYÖKONSULTAATIO

Työnohjauksella tarkoitetaan säännöllistä 40 kertaa kestävästä prosessiluonteista yksilökeskustelua tai 30 kertaa kestävästä **ryhmätyönohjausta** koulutetun työnohjaajan johdolla. Suoritettuaan täysimääräisen työnohjauksen ohjattava saa todistuksen, johon merkitään yleisellä tasolla se tematiikka, jota työn-

ohjauksessa on käsitelty. Suoritettu työnohjaus voidaan katsoa meriitiksi virkavalintatilanteissa. Työnohjauksen muotona ovat keskustelu ja/tai erilaiset toiminnalliset menetelmät. Yksi työnohjauskerta kestää 45 minuuttia, ryhmätyönohjauksessa 90 minuuttia ja käsiteltävä materiaali muodostuu työnohjattavan raportista, joka on parhaimmillaan kirjallisessa muodossa.

Ryhmätyönohjauksessa on läsnä 3–5 saman alan viranhaltijaa samasta tai eri seurakunnasta. Työskentely molemmissa työnohjauksissa perustuu työnohjauksen alussa määriteltuihin tai prosessin aikana tarkentuviin tavoitteisiin. Työnohjauksessa käsitellään tavoitteellisesti työhön liittyviä asioita ja se tapahtuu työajalla työnantajan suostumuksella. Työnohjaus voi olla myös maksullinen (esim. osassa Perheasiain neuvottelukeskuksia on käytössä ns. modulimaksu). Tällöin työnantaja korvaa syntyneet kustannukset sopimuksen mukaisesti.

Työnohjaus palvelee työnohjattavan työskentelyä seurakunnan perustehtävän suuntaisesti. Työnohjauksessa operoidaan työntekijän identiteettikysymyksissä, ammattitaidon vahvistamisen alueella, ammatillisen kehityksen kysymyksissä sekä vuorovaikutus- ja kommunikaatiotaidoissa. Työnohjaus toimii usein myös hengellisenä ohjauksena. Työssä jaksamisen tukeminen kuuluu monien työnohjaussien keskeisiin tavoitteisiin. Usein näissä lähettäjänä on työterveyslääkäri.

Johtamisen ja johtajuuden tukeminen työnohjauksen menetelmin on oma selkeä työnohjauksen alue. Osalla työnohjaajista on seurakunnan ja muun johtamisen erityisasiantuntemusta, jota kirkkoherrat, talouspäälliköt ja työalajohtajat voivat käyttää hyväkseen. Työnohjaus tarjoaa oivan foorumin erityisesti ihmisten johtamiseen liittyvien kysymysten käsittelylle.

Yksilö- ja ryhmätyönohjauksen rajoituksena on, että niiden kautta ei juuri ole mahdollisuuksia vaikuttaa muutoksiin, joita tarvitaan esimiehen johtamistehtävässä tai muun työyhteisön vuorovaikutustaidoissa. Työnohjauksissa tarkastellaan muutoksia, jotka ovat mahdollisia ao. työntekijässä, hänen työskentelyssään ja käyttäytymisessään. Erikseen

»Työnohjaus ei ole terapiaa, eikä työyhteisön konsultointi yhteisön sielunhoitoa. Työyhteisön jäseniltä odotetaan aikuisuutta ja sitä, että henkilökohtaiset ongelmat tai työyhteisön jäsenten keskinäiset kinastelut hoidetaan muualla.»

niin sovittaessa voi työnohjausintuntoon osallistua myös esimies tai työtoveri.

Työnohjaukset ovat, ellei yhdessä toisin sovita, luonteeltaan luottamuksellisia keskusteluja, niissä esiin tulevat asiat kuuluvat vaitiolovelvollisuuden piiriin. Toisin kuin sielunhoidossa ja ripissä työnohjattava voi kuitenkin antaa työnohjaajalle luvan käsitellä asioita sovitulla foorumilla. Työnohjauksen etiikka avautuu yksilöstä, työnohjattavasta ja hänen oikeusturvastaan käsin.

Erilaisten käsitteiden selventämiseksi on Lapuan hiippakunnassa otettu käyttöön käsite **lyhytkestoinen työkonsultaatio** erotukseksi 40 kertaa käsittävästä varsinaisesta työnohjauksesta. Työnohjaus on merkkituote ja sillä on tietty status. Lyhytkestoisen työkonsultaation pituus on vähintään 10 kertaa ja se tapahtuu työnohjauksen menetelmin. Vaitiolovelvollisuuden osalta siinä pätevät samat lainalaisuudet kuin työnohjauksessa. Myös siitä annetaan todistus, mutta se ei voi olla osa varsinaista työnohjausta.

Virallisena **työnohjaajana** voi toimia vain työnohjauskoulutuksen läpäissyt kokenut työntekijä. Kirkon työnohjauskoulutus on kaksivuotinen työn ohessa suoritettava opintokokonaisuus, johon liittyy teorian lisäksi harjoittelu sekä oma työnohjaus ja toiminta kasvuryhmässä. Hiippakuntien tuomiokapitulit pitävät yllä rekisteriä alueensa työnohjaajista ja työyhteisökehittäjistä.

TYÖYHTEISÖN KEHITTÄMINEN

Termit **työyhteisön kehittäminen** ja **työyhteisökonsultaatio** ovat arkikielessä synonyymejä toisilleen. Samanlainen synonyymipari muodostuu sanoista **työyhteisön kehittäjä** ja **työyhteisökonsultti**. Kirkon kouluttamat työyhteisökonsultit ovat suorittaneet työnohjauskoulutuksen lisäksi kaksivuotisen koulutuksen harjoituksineen, työnohjauksineen ja kasvuryhmineen. Kun työnohjauksen lähestymistapa on yksilökeskeinen, rakentuu työyhteisökonsultointi yhteisöllisyydestä käsin. Tavoitteet ja menetelmät palvelevat koko työyhteisöä. Tarkastelukulman muutos, verrattuna työnohjaukseen, vaikuttaa myös prosessissa esiin tulevien asioiden avoimeen luonteeseen. Esiin tulevat asiat ovat lähtökohdassaan julkisia, eivät luottamuksellisia. Julkisyhteisön työntekijöiden asiat kuuluvat tarvittaessa, tietyiltä osin myös luottamuselimille. Menestyvä työyhteisötyöskentely ei voi rakentua salaisuuksille. Työyhteisökonsultoinnin eräs tärkeä oheistehtävä onkin usein murtaa salailun ja takanapäin puhumisen kulttuuri avoimeksi, rakentavaksi keskustelukulttuuriksi. Teoista ja puheista on kannettava vas-

tuu koko yhteisön edessä. Luottamuksellisia ovat tiedot, esimerkiksi terveystiedot, jotka muutenkin kuuluvat intimitteettisuojan piiriin. Työyhteisökonsultoinnin työskentelytapa vaihtelee keskustelusta erilaisiin toiminnallisiin menetelmiin.

Konsultointi alkaa normaalisti tutkimisvaiheella, jossa perehdytään tilanteeseen ja asetetaan prosessin tavoitteet. Tässä kartoitusvaiheessa konsultit käyttävät tilanteen mukaan erilaisia tutkimusmenetelmiä. Niitä voivat olla myös henkilökohtaiset keskustelut ja/tai kirjalliset kyselyt yms. Se, miten

näissä esiin tulleita tietoja käytetään hyväksi jatkossa sovitaan konsultoinnin alussa, mielellään kirjallisesti konsultointisopimuksessa. Omassa työskentelyssäni seurakuntien työyhteisöjen kanssa olen useimmiten nähnyt parhaaksi sen, että työyhteisön kehittämisprosessissa kerätään ja käytetään hyväksi vain materiaalia, joka tulee esiin yhteisissä keskusteluissa. Olen jopa sanonut työskentelyn alussa, että en suostu prosessin aikana lukemaan kirjeitä tai käymään keskusteluja yksittäisen työntekijän kanssa työyhteisöön liittyvistä kysymyksistä. Näin siksi, että sellaiset salaisuudet, joita ei puhuta julkisesti, eivät auta työyhteisöä. On myös tärkeä oppia, että kaikkia omia mielenliikahduksia ei ole rakentavaa sanoittaa. Tärkein tavoite usein onkin oppia käsittelemään vaikeita asioita vastuullisesti siten, että työt sujuvat. Konsultoinnin tavoitteena ei ole henkilökohtainen sympatia, vaan työn häiriötön sujuminen silloinkin kun antipatia on tosiasia.

Eräs tapa työyhteisökonsultoinnin ymmärtämiseksi on tarkastella työyhteisöä kolmella tasolla: (1) Tehtävän toteuttamisen, (2) organisaation, työkäytäntöjen, suunnittelun ja (3) sisäisen maailman eli vuorovaikutuksen ja keskinäisten tuntemuksien tasolla. Eräs kehittämisprosessiin liittyvä haaste on siinä, että työyhteisön jäsenillä voi olla suuri tarve puhua kokemuksistaan työyhteisön sisäisestä maailmasta ja toisaalta toimivan konsultoinnin tavoitteet ovat enemmän rakenteiden, työkäytäntöjen, suunnittelun ja perustehtävän toteuttamisen tasolla. Konsultoinnin tavoitteiden ja työyhteisön jäsenten tarpeiden välillä näyttäisi olevan jännite.

Työyhteisön sisäisestä maailmasta muodostuu helposti kaikkien hyväksymä energia- ja aikavaras. Kipeät pettymykset suhteessa työtovereihin ottavat tilaa, työyhteisön sisäinen maailma kasvaa ulos rajoistaan peittäen alleen järkevän työnteon mahdollisuudet. Kysymyksessä saattaa olla vuosikymmenien paineet. Jotenkin niitä on tärkeää myös purkaa, mutta asioiden käsittely vain tällä tasolla vaatisi sellaisen määrän terapeutista vaivannäköä yk-

silö- ja yhteisötasolla, johon työyhteisötyöskentelyn raameissa ei voida vastata. Työyhteisössä puhuminen ei sinänsä paranna, vaan kaikkien keskusteluun on löydettävä etenevä trendi, jossa vaikeat asiat eivät enää nakerra tulevaa. Pysyviin, myönteisiin tuloksiin työyhteisötyöskentelyssä päästään myös tiukoissa sisäisen maailman kysymyksissä palaamalla perustehtävän hahmotukseen ja esimerkiksi kehittämällä yhteistä suunnittelukulttuuria, tervettä johtamista tukevaa organisaatiota sekä järkeviä työkäytäntöjä. Rakentava puhuminen työyhteisössä on taitolaji, jossa asiantunteva ulkopuolinen konsultti voi olla avuksi.

Työnohjaus ei ole terapiaa, eikä työyhteisön konsultointi yhteisön sielunhoitoa. Konsultoinnin lähtökohta on sama kuin muussa työn tekemisessä. Työyhteisön jäseniltä odotetaan aikuisuutta ja sitä, että henkilökohtaiset ongelmat tai työyhteisön jäsenten keskinäiset kinastelut hoidetaan muualla, siten, että ne eivät vaikuta työskentelyyn. Työpaikka ja työyhteisö ovat työn tekemistä varten. Töiden sujuminen edellyttää hyvää johtamista ja erinomaista kykyä toimii johdettavana. Kukaan ei ole seppä syntyessään, johtamista ja johdettavana olemista täytyy opetella, ja vielä opetella yhdessä yhä uudestaan.

Koko työyhteisön kanssa tapahtuva konsultointi toteutetaan ennalta laaditun suunnitelman, aikataulun ja tavoitteiden pohjalta. Tavoitteet voivat olla yhdessä mietittyjä, johdon asettamia tai luottamuselinten määräämiä. Tavoiteasettelu riippuu paljon työyhteisökonsultoinnin lähtökohdasta. Prosessi voi olla pituudeltaan vuoden tai kahden mittainen, tapaamiset 2–5 kertaa vuodessa, kerrallaan päivä tai kaksi. Konsultointi voi olla luonteeltaan myös esimerkiksi kerran vuodessa toteutettu yhteinen pysähtyminen arvioimaan ja puhumaan siitä, mitä työyhteisössä on tapahtunut tai tapahtumassa. Suurissa seurakunnissa konsultointi jakautuu välillä tai kokonaisuudessaan pienempiin työntekijäryhmiin. Onnistumisen edellytys on henkilöstön, erityisesti kirkkoherran ja taloudesta vastaavan henkilön sitoutuminen koko prosessiin. Työyhteisön kehittäminen on aina työtä, siihen liittyy vaivaa, pettymyksiä, erityisesti uuden löytämisen ja oppimisen riemua.

Konsultoinnin tarve seurakunnissa on hyvin erilainen. Aina ei ole kysymys koko työyhteisön toiminnan kehittämisestä. *Kriisikonsultoinnissa* pureudutaan tarkemmin määriteltyyn, rajattuun ongelmakenttään. Sellaisia voivat olla esimerkiksi johtamisen tukeminen, työyhteisöä yhdistävän surun käsittely tai vaikkapa henkinen väkivalta. *Organisaatiokonsultoinnissa* paneudutaan työjärjestelyyn, johtosuhteisiin, vastuualueisiin jne. Seurakuntaliitosten yhteydessä organisaatiokonsultoinnissa pyritään löytämään toimiva yhtymä- tai yhteistyömalli. *Suun-*

nittelukonsultoinnissa kehitetään yhteisiä suunnittelujärjestelmiä. *Riitakonsultoinneissa* tuetaan nahiste-

leviä työyhteisön jäseniä ottamaan vastuuta omasta käyttäytymisestä. Nämä konsultoinnit koskevat vain asianosaisia. Sovittaessa konsultti voi myös esittää seurakunnan hallinnolle toimenpide-ehdotuksen tilanteen ratkaisemiseksi elleivät asianosaiset suostu kantamaan omaa vastuutaan. *Taloukskonsultoinnissa* etsitään ratkaisuja talouden kysymyksiin ja tehdään tarvittavia muutosehdotuksia. Tulevaisuudessa konsultoinneissa tullee nousemaan esiin yhä keskeisemmin kysymys siitä, miten seurakuntien yhteistointaa voidaan lisätä. Kirkkohallituksen ns. porkkanarahojen käyttö edellyttää uudenlaisten yhteistyömallien löytymistä seurakuntien välille.

PIISPANTARKASTUS TYÖ- JA LUOTTAMUSHENKILÖYHTEISÖN TUkena

Lapuan hiippakunnan piispantarkastusten yhteydessä on vuosia ollut käytössä lyhyt, kahden konsultin toteuttama työyhteisötyöskentely. Tässä työskentelyssä konsultit tapaavat koko työyhteisön kerran ennen piispantarkastusta. Kysymys ei ole varsinaisesta työyhteisön kehittämistoiminnasta. Se edellyttää pidempää prosessia. Tässä lähestymistavassa piispantarkastus tarjoaa mahdollisuuden seurakuntien työyhteisölle saada tukea yhteisölliseen kehitykseen ja nähdä käytännön toteutusmalli työyhteisökysymysten käsittelylle.

Tilanteita on piispantarkastuslauantaina kaksi: 1. työskentely työyhteisön kanssa (2 h) sekä 2. neuvottelu keskeisten luottamushenkilöiden ja työntekijöiden yhteistyökysymyksistä (2 h). Näissä ovat läsnä piispa, asessori, notaari sekä usein myös lääninrovasti. Tilanteista vastaa konsulttipari.

Osa seurakunnista on aloittanut piispantarkastukseen liittyvän kokemuksen jälkeen varsinaisen kehittämisprosessin. Piispantarkastustilanteissa opetellaan avointa keskustelua silloinkin kun on vaikeuksia. Työskentelylle on luonteenomaista avoimuuden ja keskustelun tavoittelu. Asiat ovat käsiteltävissä tilanteissa avoimia ja julkisia, vaikka niitä ei yleensä virallisiin asiakirjoihin merkitä. Piispantarkastuksen asiakirjoihin tosin saattaa sisältyä myös kehoitus työstää määrättyjä asioita eteenpäin. Asioihin palataan lääninrovastien ja/tai asessorien toteuttamissa piispantarkastuksen jälkeisissä neuvotteluissa. Tarvittaessa myös konsultit osallistuvat jälkineuvotteluihin.

Kirjoittaja on Keski-Suomen seurakuntien perheasiain neuvottelukeskukseen johtaja, työnohjaaja, työyhteisökonsultti.

TULKITTU VAIKENEMINEN: VAROKAA TYÖNOHJAAJIA JA -KONSULTTEJA

Useissa seurakunnissa on oivallettu, että ristiriitoja voidaan ratkaista sovitellen ulkopuolisen konsultin avustuksella. Puolueeton (?) muualta tullut saattaa nähdä tarkemmin, kuin asianosaiset itse, mistä kenkä puristaa. Kenen palveluksessa he ovat? Mitä varten? Onko heidän toiminnallaan yhteisiä eettisiä periaatteita?

TAPAUKSI

Työyhteisön työntekijäkokouksessa oli toimintavaikeuksia. Vaikeista asioista ei uskallettu puhua. Johtaja pelkäsi vähintään yhtä paljon kuin alaiset. Yllättäen yksi kyseenalaisti asioita ääneen. Hänet heitettiin ulos ryhmästä. Ulosheitetty piti reaktiota kohtuuttomana ja asiattomana ja ryhtyi toimiin. Hankittiin kirkon (!) työyhteisökonsultti, maineeltaan paras, viisain, kokenein. Muutama istunto kolmisin johtajan, alaisen ja konsultin kesken. So-puun päästiin — kumpikin antoi periksi ja kas, itse asia alkoi jo näkyä!

Seuraavaksi ulosheitetty kutsuttiin takaisin johdoryhmään, jossa konsultin läsnä ollessa jokainen ryhmän jäsen sai suoltaa suunsa tyhjäksi, mitä oli hampaankolossa — jos oli — ko. henkilöä kohtaan. Sylkykuppi ei saanut puolustautua, ei selittää, ei vastata. Piti vain kuunnella. Runsaan parin tunnin istunnossa puolet ryhmän jäsenistä käytti »haukkumaoikeuttaan», puolet ei. Asia jäi siihen. Istunto oli konsultin viimeinen. Hän ilmoitti toimineensa »johdon kutsumana». Haukuttu joutui välittömästi pitkälle sairauslomalle äkillisesti ilmenneen unettomuuden ja painajaisten vuoksi. Työpaikkalääkäri kannusti ryhtymistä oikeustoimiin työntekijän harjoittaman henkisen väkivallan vuoksi.

TAPAUKSI

Työyhteisötiimi valitsi kirkon kouluttaman työyhteisökonsultin pitkän harkinnan jälkeen. Oli tarvetta tiivistää tiimitymistä.

Konsultin kanssa sovittiin kymmenen kokouksumiskertaa ja jos on tarvetta, jatkoakin. Ensimmäisellä kerralla konsultti ilmaisi spontaanisti itseään naureskellen ja tuhahtellen. Toisella kerralla hän ilmoitti mm., ettei ole poliisi, kun kävi ilmi, että ryhmä ei pysynyt asiassa. Kolmannella kerralla konsultti ehdotti tuovansa kaikkien hyväksyttäväk-

si sen kirjallisen sopimuksen, jonka hän on tehnyt tai tekee kanssamme työskentelymme tavoitteista. Seuraavaa kertaa ei tullut. Konsultti oli ilmoittanut ryhmän esimiehelle luopuvansa tehtävästään perustelematta. Ryhmä jäi ihmettelemään. Näinkö systeemi toimii?

TAPAUKSI

Seurakunnan työyhteisökonsultti istuu kahvitaulolla työpaikan kahvihuoneessa. Ympäriällä on joukko seurakunnan palveluksessa olevia henkilöitä. »On niitä ongelmia X:n seurakunnassakin. Ei ole helppoa heilläkään. Minulla käy ohjattavana X:n seurakunnan kappalainen. Heillähän on nyt ollut esillä se juttu, jossa...».

TAPAUKSI

Seurakunnan kirkkoherra otti puheeksi yleisessä työkokouksessa: »Työnohjaaja kertoi, että sinä Y, käyt myös hänellä ohjattavana ja olit kertonut siellä, että minä...». Diakoniatyöntekijä Y vaihtoi välittömästi työnohjaajaa. Kirkkoherra sen sijaan ei. Työnohjaaja kertoo toimivansa aina ja ensisijaisesti johdon tukena.

Kysyn, onko kirkkomme työnohjaajilla ja työyhteisökonsulteilla eettisiä ohjeita? Kuka heidän toimintaansa valvoo? Onko olemassa muuta virallista elintä kuin oikeuslaitos, jonne heidän toiminnastaan voisi valittaa? Asianajajilla ja lääkäreillä on liiton, joista erotetaan, jos liiton jäsen ei toimi tehtäviensä arvon mukaisesti. Miten on kirkossa?

Näitä kyselee Etelä-Suomessa työskentelevä diakoniatyöntekijä

Erkki Toivola

MARJASISKO VARHA-LANKINEN

Lasten Kirkko Soikoon -tapahtuma:

>>Kun on turva Jumalassa ...>>

Helsingin seurakuntayhtymän Lasten kirkko soikoon -tapahtuma kutsui tänä vuonna Marianpäivänä Helsingin Tuomiokirkkoon suureen kuoroon erityisesti niitä lapsia ja nuoria, jotka ovat löytäneet laulamisen ilon seurakunnan kautta. Toivoimme saavamme mukaan myös uusia laulajia.

Maaliskuun alussa Pihlajamäen kirkolla, Helsingin Pihlajamäessä, vietettiin riemastuttavaa kuorokoulutuspäivää. Mukaan oli tullut suuri joukko laulajia. Helsingin seurakuntien lapsikuorolaiset olivat harjoittelemassa kuoronjohtajineen ohjelmistoa Marianpäivän konserttia varten. Maaliskuun lopussa olisi Kirkko Soikoon -festivaalin yhteinen juhla koko perheelle »Kun on turva Jumalassa...».

Harjoituspäivä oli jo toinen. Syksyllä oli vietetty vastaava harjoituspäivä Laajasalon Opistolla Helsingin kirkkomusiikkipiirin kouluttajien Päivi Niva-Vilkon ja Jatta Ehrlundin kanssa.

Nyt päivän vetäjäksi oli kutsuttu Hämeenlinnasta Ismo Savimäki, joka ansiokkaasti vetikin pitkän työpäivän mukavan huumorin höystämänä. Pihlajanmarjat-kuoron kannatusyhdistys huolehti ruokailusta ja välipalasta.

Seurakuntien Lapsityön Keskus oli painattanut kymmenen kaksi- ja kolmiäänistä laulua sisältävän nuottivihkon. Lauluja oli harjoiteltu ja esitetty kuoroissa koko lukuvuosi. Tavoitteena oli laulaa konsertissa kaikki laulut ulkoa.

Marianpäivä olikin suuri juhlapäivä. 230 lasta ja nuorta löysi oman paikkansa alttarin edestä. Ismo oli saanut pianisti Jussi Liimataisen ja huilisti Eeva Kunnaksen mukaan »orkesteriin» ja juontaja Riitta Hirvonen saattoi näin toivottaa tervetulleeksi suuren juhluvierasjoukon lasten virsitapahtumaan kuuntelemaan juhlakuoroa ja laulamaan myös yhdessä. Laulujen välissä Riitta Hirvonen kertoi lasten virsiperinteestä ja lasten hengellisestä musiikista. Konsertissa olivat mukana omalla ohjelmallaan myös Tuomiokirkon oma kanttori Seppo Murto sekä Pihlajanmarjat-kuoro.

Tällainen yhteistyö kannattaa. Laulajat olivat niin innostuneita yhdessä laulamista. Ja... kuoronjohtajat siitä, että koko pitkän talven ohjelmisto löytyi nyt yhdestä nuottivihkosta.

Kirjoittaja on Malmin seurakunnan kanttori, joka vastasi Lasten Kirkko Soikoon -tapahtuman järjestelystä.

Suomen ensimmäinen diakoniatieteen vuosikirja

Kirja on tarkoitettu diakonian käytännön, koulutuksen ja tutkimuksen käyttöön vauhdittamaan keskustelua diakonian tutkimuksesta ja diakoniatieteestä.

Kymmenen vuotta kestänyt intensiivinen kehittämistyö alkoi diakonian teoreettisen perustan etsimisellä opetussuunnitelmaa varten, toteaa koulutusjohtaja Maija Vehviläinen alkusanoissaan. Nämä vuodet sisältävät lukuisia seminaareja, kolme kansainvälistä kongressia ja aktiivista yhteistyötä Helsingin yliopiston teologisen tiedekunnan ja ulkomaisten diakoniatieteilijöiden kanssa.

Vuonna 1997 ilmestynyt kirja: »Voiko sen tehdä toisinkin?» on sen kirjoittajan, Kai Henttonen mielestä »diakoniatieteen alkulause, johdanto ja perusta».

Kysymykset jatkuvat vuosikirjankin sivuilla. »Diakoniatiede ja teologia, yhdessä vai erikseen?» Siinä TT Esko Ryökäs etsii vastausta kysymykseen, riittääkö diakonian tieteelliseksi tutkimukseksi se, jota tehdään teologian alalla? Diakoniatieteen oma pääoma, jos sitä on, muodostuu kentässä, jossa diakoniatiede liikkuu: teologian, yhteiskuntatieteiden ja hoitotieteen erilaisesta yhteistyöstä, toteaa kirjoittaja.

Vuosikirja käsittelee lähimmäisyyttä, diakonian keskeistä teemaa monesta näkökulmasta. Lehtori Riikka Ryökäs kyselee: »Lähimmäinen avun kohteena vai osallistujana?» Diakonissa Pirjo Palm on tutkinut diakonisen kohtaamisen erityislaatua filosofisen etiikan, teologian ja am-

ANNO DOMINI 2001. Toim. Mikko Lahtinen, Tuulikki Toikkanen. Tammerpaino Oy 2001. Lahden Diakonian instituutti. Lahden Diakoniasäätiö

mattietiikan pohjalta. Tutkimus on diakoniatieteellisiin diakonisan jatko-opintoihin kuuluva tutkintotyö.

Käytännön työtä lähellä ovat myös yliopettaja Hannele Tiittasen »Diakonissa yksinhuoltajaäidin tukena» ja diakoni Maria Pätösin tutkintotyö: »Yksityinen rippi diakoniatyössä». Diakoniakasvatus ja seurakuntalaisten tukeminen vapaaehtoistoiminnassa ovat diakoniatyöntekijöiden keskeisiä tehtäviä.

Diakonian oppimisen lainalaisuuksia ja diakonian opettamista käsittelee Heidelbergin yliopiston professori Heinz Schmidt mielenkiintoisessa tutkimuksessaan. Diakonian opettamisen tavoitteena on houkutella kaikenikäisiä ihmisiä osallistumaan. Yhteistyön ei-kristillisten järjestöjen kanssa »tulisi luoda ilmapiiri, jossa vapaaehtoinen auttaminen muodostuu sivistyneen elintavan tunnusmerkiksi».

Raamatun lukeminen diakonisesti on FT Klaus Kiesslingin läksy lukijalle. Hän tarkastelee tämän päivän auttamistoimintaa Laupiaan Samarialaisen tekstin pohjalta — myös psykologisesti psykologian ja sosiologian näkökulmasta.

Vahvasti on kirjassa esillä diakoniatieteen tulevaisuus: »mieles-täni tärkeintä on edistää diakonian tutkimusta kaikilla mahdollisilla tutkimuksen sektoreilla», sanoo pääsihteeri Kari Kopperi kommentissaan. Yliopettaja Terttu Pohjolainen vakuuttaa laajassa artikkelissaan diakoniatieteen kehityksen olevan mahdollista vedoten arvostettavaan eurooppalaiseen perinteeseen. Hän kertoo myös, miten ensimmäiset diakoniatieteen jatko-opinnot on toteutettava ja mikä merkitys diakoniatieteellä on perusopintojen pohjana.

Johtaja Kari Vappula tarkastelee naisen asemaa muutosprosessin valossa 1860-luvulla ja sen vaikutusta diakonissakoulutuksen alkamiseen Suomessa. Mikä onkaan sitten 130 vuoden aikana muuttunut? Saksalaismalliseen 'rouvaspukuun' pukeutuneesta sisaresta on kasvanut itsenäinen virkanainen, joka käyttää identiteettiään ja persoonaansa työvälilinenä jatkuvasti muuttuvassa diakoniatyössä. Tätä asiaa tutkineen diakonissa ja tutkija Irene Roivaisen artikkeli päättyy toteamukseen: »Diakoniatyöntekijöiden ei tarvitse muuttua sosiaalityöntekijöiksi tai sairaanhoitajiksi. Heidän ryhmäidentiteettinsä on diakoniatyössä.»

Marja Pakarinen

Vuosikirjaa voi tilata:
Lahden Diakonian instituutti / Kirjasto
Vuorikatu 4, 15110 Lahti,
faksi 03-781 8034,
sähköposti: katriina.jouko@phkk.fi

Papiston päivät 2002

KESKELLÄ KYLÄÄ?

Pappi palvelijana ja vaikuttajana. Finlandia-talo,
Helsinki 15.–16.10.2002

Osallistumismaksu on 75 €. Hinta sisältää materiaalin ja ruokailut.

Ituja

Kevään ja valon tullen minulle ilmaantuu tarve tuuletella. Katsastelen: heitänkö pois — säilytänkö — vaiko peräti arkistoin — jätänkö vielä muhimaan, odottamaan suotuisampaa aikaa — siirränkö mappi ööhön. Valo on itujen, kasvun, arvioinnin tuoja.

* Kirkon d-tuotannossa (anteeksi, kuuluisa taiteilija, pieni lainaus — diakoniakasvatusta, kristillistä palvelua tarkoittanen) olemme hukassa. Olemme hämillämme, katselemme ympärillemme. Minne tästä taas tänä vuonna lähtisimme. D-tuotannon ehdoton elossaolon edellytys on **kyky olla hukassa**. Perusta meillä ei ole hukassa. Perusta on vahva ja vakaa: Ristiinnaulitun lävistetyt kädet. Jokaisen d-tuotantolaisen upea etu on löytää vaivalla lihaksi tullut Sana — Sana, jota saa olla soveltamassa tässä muukalaisuudessa. Ja sitten luopua tästä sovelluksesta. Ja olla hukassa, ymmärlään. Jotta voisi löytyä uusi sovellus. Niin raskasta on vaivalla löytää ja vaivalla luopua. Niin välttämätöntä on vaivalla löytää ja vaivalla luopua.

Viime syksynä d-tuotannon neuvottelupäivillä etsimme diakonian olemusta, diakoniatyöntekijän identiteettiä. Joku päivillä loihe lausumaan: »Minusta tuntuu, että teillä diakoniatyöntekijöillä on identiteetti hukassa.» Ensin huokasin syvään: emmekö jo ole tuskallisenkin tietoisia asiasta, sitten nousi suuttumus: millä oikeudella joku meitä moittimaan, sitten tuli oivallus: niin se on — hukassa ollaan — niin meidän tulee ollakin. Jippii, olemme oikealla tiellä!

Ymmärtääkseni armeijassa pioneerit ovat miinanraivaajia, kärkijoukkoa, joka valmistaa muille maastoa. D-tuotanto on — tai ainakin sen tulisi olla — tätä raivaajajoukkoa, jonka maasto vaihtelee mutta tehtäväksiänto pysyy samana.

* Kun lapsena kyläilin perheeni kanssa, tuli äiti huhuilemaan lähtöä silloin kun leikki oli parhaim-

millaan. **Juuri kun vieras alkaa viihtyä, on hyvätelyn aika.** Juuri kun joku diakoninen ulottuvuus alkaa toimia kirkossamme, on aika katsastaa uuteen suuntaan.

Kerrotaan kristitystä, joka sunnuntaisin messun jälkeen meni kirkkokahville kapakkaan. Meni tapaamaan kärsivää Kristusta, jottei oma leilinsä alkaisi haista ummehtuneelta. Jos vain tankkailen, mutten koskaan tyhjene, niin leilini vesi ummehtuu. **Elävä, raikas vesi ei voi jäädä seisomaan leiliin.**

* Tehdä hyviä suunnitelmia, olla suunnitelmallinen — ja sen jälkeen löytää vapaasti **pyhä suunnittelemattomuus**. Emeritus-piispa Kortekangas viesti syvää elämäniisautta viime lokakuun saarnassaan Tampereella. Suunnitelmallisuus ei saa olla orjuuttava itsetarkoitus, jonka lonkeroissa kirkon työntekijäparka yrittää täyttää tehokkuuden fiksut kuviot. Saamme sisäistää suunnitelman turvan, jonka jälkeen on ilo heittäytyä pyhään suunnittelemattomuuteen.

* Tuttu d-opiskelija Tammisen Tea teki lopputyönään diakonian **eväskassin** uskosta, toivosta, rakkaudesta. D-työssä tarvitaan viisi leipää ja kaksi kalaa, joita tuo pieni poika ei syönyt salaa. Saada ja antaa — antaa ja saada, palvelun olemusta parhaimmillaan. Eväskassi rohkaisee d-väkeä käyttämään kaikkia aisteja palvelun työssä: nähdä (kuva), kuulla (sana), haistaa (tuoksu, luonto), maistaa (ateriayhteys). Tämä jakamisen prosessi kasvattaa pääomaa potenssissa, lupaa Elämän kirja. Eväskassi rohkaisee meitä pyykinpesussa: Sanan valossa likapyykkimme saamme pestä, nyrkki-pyykkiäkin riittää herkemmille ulottuvuuksille, puhtailla valkeilla lakanoilla on ilo levätä, kirjopyykille on oma ohjelmansa... Miten virkistävää on vanhan luutuneen tuulettaa nuoren tuoreen seurassa.

* Elämän kirja kehottaa meitä itkemään itkuvien ja iloitsemaan iloitsevien kanssa. Voisiko olla myös muita tapoja? **Voimmeko varman seurassa olla kyseenalaistavia**, liberaalin kanssa fundamentalisteja, fundamentalistin seurassa uudistuksellisia? Jotta tasapaino, jotta elämän väri säilyisi. Vastavirtaan — mutta ei aina samansuuntaiseen vastavirtaan kulkeminen — kasvattaa lihaksia ja tuo jäntevyyttä.

* Kun lapseni itkee illalla ennen nukahtamistaan elämän tuskaa, tiedän, että on tarkistuksen paikka. Kun lapseni sopertaa, että haluaisi aina olla kuusivuotias ja koota palapeliä eikä koskaan tulla isoksi »kun ne virat on niin vaarallisia», tiedän, että **vain hitaasti mennään eteenpäin**. Kirkon d-linjan mukaan kiire on synti ihmisyyttä vastaan. Kiire on taaksepäin menoa, vain hitaasti maistellen mennään eteenpäin. Haluan tavallisenä arkena lapseni kanssa **ihmetellä** leskenlehteä, ei vain joskus ja lomilla.

Kirjoittaja on Karkun seurakunnan diakoniatyöntekijä.

Uusia tuulia liitossa, koulutuksessa ja ehkä myös viroissa

*N*iinhän siinä kävi, että tämän vuoden ensimmäisen Kanttori-urkuriliiton kirjoitusvuoron opiskelijavinkkeliin sai opiskelijavaliokunnan puheenjohtaja. Tiedoksi niille, jotka eivät lukeeneet edellistä Crux-lehteä kanteen, että nyt myös Kanttori-urkuriliitossa on oma opiskelijavaliokuntansa. Kokoonnumme muutaman kerran vuodessa keskustelemaan opiskelijoille tärkeistä aiheista ja tekemään ehdotuksia liiton hallitukselle. Samalla toimimme liiton yhdyso opiskelijoina omissa oppilaitoksissamme. Viimeistään nyt oli tärkeää muodostaa yhteys vielä opiskelevien, mutta jo lähitulevaisuudessa kanttorin virkoihin haakeutuvien sekä asioista päättävien ihmisten välille. Vaikuttavathan nyt tehtävät päätökset mitä suurimmassa määrin myös tuleviin kirkkomuusikoihin.

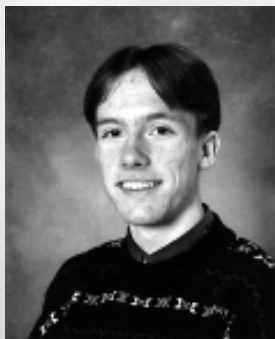
Kirkon sisällä tehtävien muutosten vuoksi päätöksiä on viime aikoina tehty runsaasti. Muutokset ovat myös herättäneet kysymyksiä. Jos virkarakenneuudis-

tuksessa tai jumalanpalvelusten kirjan uudistuksessa sormi on mennä suuhun jo valmistuneella kanttorilla, niin sitä suuremmalla todennäköisyydellä näin on jo tapahtunut opiskelijalla. Vaikka koulutuksessa näitä asioita käsitelläänkin, on liitto silti oiva apuväline kysymysten selvittämisessä. Kanttori-urkuriliitto seuraa tarkasti kirkon tekemiä päätöksiä ja luonnollisesti toimii kaikkien kirkkomuusikoiden kaikutorvena.

Varsinkin konservatorioissa ja ammattikorkeakouluissa opiskeleville kysymyksiä herättää alamme koulutus uudistus, jonka tarkoituksena on muuttaa tällä hetkellä kolmivuotinen toisen asteen koulutus nelivuotiseksi ammattikorkeakoulun linjaksi. Näin onkin jo tapahtunut ainakin Oulussa ja Tampereella, missä ollaan vähitellen siirtymässä kokonaan nelivuotiseen koulutusohjelmaan. Suunnitelmissa on siirtää toisen asteen koulutus tietynlaiseksi valmentavaksi opiskeluksi, josta ei saa varsinaista pätevyyttä kanttorin virkaan.

Tällä hetkellä ollaan kuitenkin vielä siirtymätilassa, C-kanttoreita kun valmistuu sekä konservatorioista että ammattikorkeakouluista. Tilanne tulee varmasti muuttumaan kunhan tarpeeksi vettä on virrannut Aurajoessa. Yksi asia on kuitenkin varmaa. Opetussuunnitelmissa on otettu huomioon seurakuntien musiikkitoiminnan kasvavat tarpeet. Sen ovat huomanneet kaikki tämän alan koulutuksessa olevat. Välillä tuntuu, etteivät vuorokauden tunnit riitä kaiken tekemiseen, vaan muutama ylimääräinen tunti päivään olisi tervetullut. Opetussuunnitelmaan kuuluu kaikkea lastenmusiikkiin tutustumisesta nokkahuilukurssiin. Koulutuksen vaatimustaso on nousemassa ja seurakunnissa uusilta kanttoreilta odotetaan yhä enemmän.

Haasteita työssään kohtaa jokainen seurakuntansa sitoutunut kirkkomuusikko. Työviikko koostuu lastenkerhoista kuorotoimintaan ja hartaushetkiin huipentuen seurakunnan viikoittaiseen juhlahetkeen, sunnuntain jumalanpalvelukseen. Seurakuntien kanttorit ovat todellisia musiikin moniammatilaisia, joiden muuntautumiskykyä ei voi olla ihailematta. Monipuolisen koulutuksen ansiosta uskon kuitenkin pystyväni itsekin tulevaisuudessa vastaamaan seurakunnan minulle tarjoamiin haasteisiin ja palvelemaan seurakuntalaisia ammattitaidolla.

Mikko Kallio

Kirkkomusiikin opiskelija Turun konservatoriossa ja Kanttori-urkuriliiton opiskelijavaliokunnan puheenjohtaja

Kesäapua

Pappisliiton puheenjohtaja Juha Kauppinen pohti taannoin Cruxissa seurakuntien, etenkin yksipappisten, kesäajan lomituskysymyksiä etsien niihin ratkaisumalleja. Ei tullut silloin heti lausuttua julki omassa mielessäni ollutta ratkaisumallia, mutta eipä se ole myöhäistä nytkään. Vuodesta vuoteen ongelmat ovat samanlaisia. Edes vuosiloman järjestäminen haluttuun aikaan ei ole aivan yksinkertaista. Yhtä vaikeata lienee järjestää viikonloppusijaisia, vaikka olisi kuinka tärkeä syy olla muualla kuin omassa seurakunnassa. Pitkään seurakuntapappina palvelleena luulen kyllä hyvin ymmärtäväni nämä murheet, vaikka Helsingin tuomiokirkkoseurakunnassa ei yksipappisen seurakunnan ongelmia ollutkaan.

Minusta aivan liian vähälle huomiolle tässä si-
jaieskustelussa on jätetty se, että kirkkomme pa-
peissa on tavaton määrä seurakuntaviran ulkopuo-
lella olevia: selektiivipappeja, kirkkohallituksen,
hiippakuntien, kirkollisten järjestöjen, yliopistojen,
kansanopistojen, muiden laitosten sekä koulujen
palveluksessa olevia ja muuallakin leipätyötänsä
tekeviä.

Uskon, että erittäin monet meistä palvelevat
pyydettyä hyvin mielellään, niin jumalanpalve-
luksissa kuin kirkollisissa toimituksissa ja muualla-
kin, niin kesällä kuin talvellakin. Se on monille
hyvin tervetullutta vaihtelua omiin tehtäviin. Se
myös pitää terveellä tavalla kiinni varsinaisessa
papintyössä. Mutta ellei pyydetä, niin harvapa sitä
itse itseään avuksi tarjoilee.

Ottakaa siis rohkeasti yhteyttä lähiseudulla ole-
vien seurakunnan ulkopuolisten tahojen pappeihin
ja myös heihin, jotka ovat kotoisin niiltä seudu-
in tai jotka ovat siellä kesäasukkaita. Muistanpa kerro-
tun, miten Karkun edesmennyt legendaarinen kirk-
koherra, rovasti K. E. Rinne kerran saarnassaankin
sanoi jotenkin tähän tapaan: »Täällä Karkussa on
ainakin 10 pappia, mutta vain yksi tekee töitä,
muut vain loikoilee rannoilla.» Näin rovasti viittasi
moniin paikkakunnalla kesälomaansa viettäviin kol-
legoihin.

Jari Nurmi

Helsingin kristillisen opiston rehtori

Kirkon palkkafilosofia on hevospelien aikakaudelta

Kirkon palkkapolitiikka elää vielä hevosvetoisella
aikakaudella. Tuolloin elämä sykki verkkaisesti Suo-
men maaseudulla. Teollistuminenkaan ei tätä ase-
telmaa muuttanut. Elettiin yhä vaan yhtenäiskult-
tuurin aikaa. Tällaisessa kulttuurissa palkan suuruu-
teen vaikutti lähinnä seurakunnan koko, koska
työn luonne — kuten toiminnankin — oli saman-
laista kaikkialla kirkossa. myös kaupungeissa. Pap-
pien luontaiseduilla oli myös merkityksensä.

Nyt eletään jo Suomessakin modernin ajan jäl-
keistä aikaa eli post-modernia aikaa. Yhteiskuntafi-
losofit ja sosiologit pitävät 1980-lukua Suomessakin
jonkinlaisena murroskautena. Uuden. jälkimoder-
nin ajan tyypillisenä piirteenä oli ja on erilaistumi-
nen, nopeat muutokset ja yllättävät tilanteet.
»Maasto», jossa kuljemme, on muuttunut kumpui-
levaksi.

Erilaistuminen näkyy mm. alueellistumisena. Ku-
ten muuallakin, myös Suomessa syntyy ja kehittyy
vahvoja osaamisen ja tiedon keskittymiä. Meillä
näitä ovat kolmio Helsinki — Tampere — Turku,
Oulun seutu ja Jyväskylän seutu. Muiden alueiden
kehitys on uhanalaisempaa. Suoranaisia vaikeuksia
on Itä- ja Pohjois-Suomessa.

Erilaistuvan Suomen myötä myös seurakunnat
erilaistuvat nopeasti. Tällaisessa tilanteessa seura-
kuntien työntekijöiltä odotetaan uutta luovuutta,
kykyä sosiaaliseen vuorovaikutukseen ja yksilöllii-
seen ihmisen kohtaamiseen. Tällainen työ on erit-
tään haasteellista, vaativaa ja kuluttavaa. Juuri tästä
johtuu mielestäni se, että monet seurakuntien työn-
tekijät valittavat väsymistään. Kun ennen saarnat-
tiin »massoille» etäältä ja ylhäältä, nyt jokainen
seurakuntalainen (ja myös seurakunnan työntekijä)
odottaa laadukasta yksilöllistä kohtaamista. Tämä
myös sanotaan julki.

Uusi aika vaatii uutta työotetta. Tämä on vaati-
vaa ja raskasta, koska mallit on luotava itse. Niitä
ei voi muualta ottaa tai kopioida.

Miten tällaisessa tilanteessa seurakunnan työn-

tekijän palkka voi olla kutakuinkin sama kaikkialla? Nykyisenkaltaisella yhtenäiskulttuurin palkkafilosofialla ajetaan umpikujaan. Oikeudenmukaista ei ole pysyä vanhassa status quo tasamallissa. On pystyttävä lisääntyvissä määrin joustavuuteen ja työntekijän työpanoksen arvioimiseen. Palkkojen eriytyminen ei ole mielivaltaa. Sen sijaan niiden keinotekoinen samanlaistaminen on.

Asia on uusien työntekijöiden rekrytoinnin kanalta ensiarvoisen tärkeä. Huono palkkataso, olematon palkkakehitys, työntekijän työpanoksen huomiotta jättäminen ja monessa mielessä ikävät ja kuluttavat työajat eivät houkuttele työntekijöitä kirkon työhön.

Sanomattakin pitäisi kaikille kirkon työntekijöille tietysti olla selvää, ettei kirkko koskaan voi olla palkkakehityksen johdossa, mutta ei sen tarvitse perääkään pitää. Myös kirkon työssä tulee ottaa huomioon yksilöllisyys, työn vaativuus ja asiallinen palkitseminen. Sellainen puhe työn kutsumuksellisuudesta, jolla perustellaan kehnoa palkkausta, on vääriä vallankäyttöä ja ikävää syyllistämistä, aliarvioimista ja työntekijän vaihtamista. Ylhäältä päin saneltu palkkapolitiikka ei käsittele tai arvosta seurakunnan työntekijää yksilönä, vaan tekee hänestä tilastollisen anonyymiteetin, jota itse asiassa ei lopulta ole olemassakaan. Tällainen palkkafilosofia kuuluu menneisyyteen, yhtenäiskulttuurin, hevospelien, savupiippujen ja massojen aikakauteen.

Kirkon on aika astua nykyisyyteen, niin kuin muut tahot, myös julkisoikeudelliset (kunnat) ovat jo tehneet. Tässä olisi myös aineksia Pappisliiton arvoisien veljien ja sisarten palkkafilosofiseen pohdintaan. Palkasta puhuminen on kirkossa ollut tabu. Rikkokaa jo ihmeessä tämäkin. Sillä vain mahdollistetaan pimeä vallankäyttö.

Syytä olisi myös lopettaa palkkauksesta puhuttaessa kirkkoherrojen johtamistaitojen parjaaminen. Hyviä ja huonoja johtajia on kaikissa työyhteisöissä, myös piisapakunnassa, kirkkoneuvoksissa, kirkkohallituksessa sekä hallinto- ja talousjohtajissa.

Seurakunnallisesta työstä, myös johtamisesta tullut vaikeampaa kuin ennen. Suorastaan epäkristillisesti vaaditaan yhä enemmän ja yhä laadukkaampia työsuorituksia, mutta sen nivomisesta palkkaukseen on toistaiseksi tehty vain selvityksiä. Tällä välin jäädään vain lisää jälkeen muista. Syy on tässä: palkkafilosofia elää yhä yhtenäiskulttuurin aikaa, mutta työ tehdään jälkimodernissa, yksilökeskeisessä ja moniarvoisessa yhteiskunnassa. Miksi tämä on niin vaikea nähdä ja tunnustaa? Herätkää päättäjät!

Tulevien palkkaratkaisujen tulisi perustua yhä vahvemmin työntekijän työpanoksen yksilölliseen arviointiin ja paikallisuuteen. Näin menettelemällä päästään nykyistä oikeudenmukaisempaan palkkapolitiikkaan. Tämä tietysti asettaa Pappisliiton työntekijöille samat yksilöllisen kohtaamisen vaatimukset kuin kirkon työntekijällä suhteessa seurakunta-

lasiinsa. Vaikka vierailut alaostosten illanistujaisissa ovatkin tärkeitä ja tervetulleita, tämä ei enää riitä. On kohdattava työntekijät työssään, kohdattava heidän todellisuutensa, eikä vain kuunneltava puhetta siitä. Olen itse kutsunut sekä Pappisliiton että Kirkon sopimusvaltuuskunnan johdon vierailulle seurakuntaamme tutustumaan toimintaamme. Suosittelem tätä muillekin, vaikka tiedän, että niin Kirkon sopimusvaltuuskunnan kuin Pappisliitonkin resurssit tällaiseen ovat niukat.

Otso Sovijärvi
Jyväskylän kirkkoherra

Kauhtuneita väitteitä virsikirjauudistuksesta

Richard Järnefeltin kommenttiin (Crux 1/2002 Uudistusta uudistuksen vuoksi?) hieman toisinajattelua.

— Richard Järnefelt (RJ): Ristiriitaa on siinä, että »sävelmissä yritettiin palata ns. alkuperäiseen asuun ja tekstiä taas nykykielistää?»

Väite perustuu näköharhalle. Adjektiiveilla uusi, vanha ja alkuperäinen voidaan tehdä helposti silmänkääntötemppeja. Niinpä Järnefelt saa aikaan vaikutelman, että tekstiä nykyaikaistettiin ja sävelmiä vanhennettiin. Molempia »nykyaikaistettiin». Tosin esimerkiksi tekstin »nykykielistämisestä» ei kannattaisi puhua kovin suurin kirjaimin. 1600-luvun perusvirsistä (mallia »Sinulle auta elämään, / uskossa täältä lähtemään, / niin saamme kiittää ajassa / ja iäisesti taivaassa») ei saa parhaalla tahdollakaan kuin muodollisesti »nykykielistä», virren yleisviritys jää omalle voisisadalleen. Kirkolliskokous valiokuntineen särkei vielä mietinnön jonkinasteisen kielellisen yhtenäisyyden palauttamalla virsiä ja yksittäisiä säkeitä 1930-luvun asuun.

— RJ: »Monen virren rytmiikka on tuhottu täysin käsittämättömäksi ja laulukelvottomaksi tällä 'alkuperäistämisellä'».

Sävelmärestauraatiolla on laaja kansainvälinen tausta ja jo 1800-luvulta juontava historia Suomesakin. Suosittelem RJ:lle tutustumista esimerkiksi Hannu Vapaavuoren kirjaan Virsilaulu ja heräävä kansallinen kulttuuri-identiteetti sekä Reijo Pajamon teokseen Virsikirjan sävelmistöuudistus 1973–1986. Sävelmäuudistus ei ole »pienen piirin päähänpisto», vaan liittyminen kansainväliseen uudistuslinjaan, jolla päästiin irti tasatahdittuneista, laahaavaan laulutapaan houkuttelevista ja säerajaongelmia aiheuttavista sävelmämuodoista.

Sävelmäuudistusta ei toteutettu kaavamaisesti vanhaa kopioimalla, vaan jokaiselle uudistetulle

koraalille luotiin mahdollisimman toimiva ja käytökelpoinen melodia- ja rytmiasu.

— RJ: »Virsikirjauudistus 1930-luvulla tehtiin mielestäni oikeammilla periaatteilla. Mitään ei poistettu, sävelmiä ei muutettu...»

Suosittelen RJ:lle tutustumista alan kirjallisuuteen.

— RJ: »Asiakkaiden, seurakunnan ja koko kansan tarpeista ei piitattu vähääkään».

Virsikirjauudistus käynnistyi »kentältä», muodollisesti kahden hiippakuntakokouksen aloitteesta, kirkolliskokouksen päätöksellä, ja se toteutettiin mahdollisimman avoimesti, erilaisia palauteryhmiä kuullen ja laajan julkisen keskustelun saatelemana. Kymmenen vuotta siinä pyörityksessä olleena en ymmärrä, mihin RJ väitteensä perustaa.

Miten on mahdollista, että vielä 16 vuotta nykyisen virsikirjan käyttöönoton jälkeen loppuun kalutut väitteet uudistuksesta elävät edelleen näin virkeinä?

Markku Kilpiö, TM
virsikirjakomitean jäsen 1973–84
Espoon seurakuntien yhteinen musiikkisihteeri

»Uudistusta uudistuksen vuoksi?»

Richard Järnefelt kirjoitti Cruxissa 1/2002 virsikirjauudistuksesta. Ja vaikka hän myönsikin olevansa »jälkijunassa» virsikirjauudistusta ajatellen, niin oikeassahan hän oli ottaessaan esille sen ristiriidan, että virsikirjauudistuksessa yritettiin sävelmissä palata ns. alkuperäiseen asuun ja tekstissä taas nykykieleen. Minua nykyisessä virsikirjassa on ilahduttanut erityisesti Anna-Mari Kaskisen, Anna-Maija Raittilan ja Niilo Rauhalan kynien jäljet.

Mutta virsikirjauudistus kuuluu osana paljon laajempaan asiaan, nimittäin siihen, että yksi ainut sukupolvi on ottanut tehtäväkseen valtavan uudistuksen urakan kirkossamme, miksiköhän? Vuodesta 1984 lähtien on tapahtunut tai on parhaillaan tapahtumassa seuraavat uudistukset: toimitusten kirja, Raamatun käännös, virsikirja, pappisviran avaaminen naisille, ns. »Porvoon julistus», rajaseutuvirkien lakkauttaminen, tuomiokapitulien siirtäminen valtiolta kirkolle, katekismus, jumalanpalvelus uudistus, yksi piispanvirka lisää, rippikoulu-uudistus toteuttamisvaiheessa, hiippakuntajaon muutosta valmistellaan ja taas on uudistettavana se, mistä kahdeksantoista vuotta sitten lähdettiin: toimitusten kirja.

Muistaakseni se oli Oulun nykyinen piispa, joka on jossakin yhteydessä esittänyt ajatuksen, että olisi

jo aika välillä vetää henkeäkin kaiken uudistamisen keskellä. Epäilen kuitenkin, että mitään hengähdystaukoa ei tule — kunhan hiippakuntien rajat on uudella tavalla karttoihin piirretty, niin varmasti joku keksii taas jotakin muuta uudistettavaa.

Mutta kaikki, tai melkein kaikki uudistaminen kuuluu sekin puolestaan osana paljon laajempaan asiaan, nimittäin siihen, miten me elämme kirkossa, joka Seppo A. Teinosen mukaan on »kriisin kirkko». Tuon nimisessä kirjassaan Teinonen on esittänyt, mikäli olen oikein ymmärtänyt, että kirkon pysyvänä kriisinä on hakea tasapainoa iankaikisen pelastuksen julistamisen ja yhteiskunnallisen oikeudenmukaisuuden julistamisen välille.

Tuon tasapainon hakemisessa on kriisiä kullekin sukupolvelle kylliksi. Ratkaisuyrityksiä on monenlaisia. »Jotkut haluavat uudistaa kirkkojen organisaatiota, toiset niiden työmenetelmiä, kolmannet ovat valmiit tyypistämään oppia ja neljännet ovat löytäneet avaimen liturgisista muutoksista.»

Veikko Lindberg
Pelkosenniemen seurakuntapastori, Savukoski

Historiallisia näkökulmia virkarakenne-uudistukseen

Kirkon virkarakennekomitea valmistele parhaillaan mietintöä yhtenäisemmän virkarakenteen aikaansaamiseksi. Kotimaa-lehdessä 1.2.2002 julkaistun artikkelin mukaan kasvatuksen, musiikin ja diakonian virat pyritään sijoittamaan aiemmin diakonialle kuuluneeseen viran kolmanteen särkeeseen nimellä »erityisen palvelun virat». Viime vuosikymmenellä diakonaattikomitea yritti sijoittaa nämä virat »laaja-alaiseen diakonaattiin». Kummassakin hankkeessa kanttorien asema on jäänyt epäselväksi. Onko tarjolla oleva virkamalli parannus vai huononnus nykyiseen tilanteeseen? Mitä mahdollinen vihkimys tuo tullessaan?

Oma näkökulmani asiaan on historiallinen. Olen vuosikymmenen ajan tutkinut (kirkko)laulajan, nykyisen kanttorin kantaansa, tuloa kirkollisen hierarkian jäseneksi ja hänen asemaansa siinä. Tutkimukseni kohteena oleva aika on ajanlaskumme ensimmäiset neljäsataa vuotta. Seuraavaan olen poiminut tutkimusaineistostani joitakin yksityiskohtia, jotka ansainnevat tulla tunnetuiksi kaikille kirkollisessa virassa toimiville ja näiden virkojen kohtalosta päättävillä.

Virkarakenneuudistuksen pohjana on siis yksi kirkon virka ja sen vanhakirkollinen kolmijako.

Miksi ns. kolmisäikeinen virka on niin olennainen kristilliselle kirkolle? Mistä se on oikein peräisin? Uudesta testamentista, kirkkoisilta vaiko — pakkanaalisesta pappiskollegiosta?

»**Siihen aikaan antoi keisari Augustus käskyn**»

ei yksinomaan verollepanosta, vaan myös Rooman kansalaisten yhdistymisvapaudesta. Hallintoaikaan (63 eKr.–14 jKr.) Augustus lakkautti poliittisluontoiset yhdistykset, mutta uskonnolliset, ammatikunnalliset, virkamies- ja hautausyhdistykset saivat toimia valvonnan alaisina. Kristilliset seurakunnat luokiteltiin näiden *collegiumien* joukkoon. Niinpä seurakuntien järjestäytymisessä lienee käytetty hyväksi muiden *collegiumien* esimerkkejä.

Vanhoista roomalaisista *collegiumeista* tunnetaan parhaiten pappiskollegio *fratres Arvales*, arvaaliveljet. He toimittivat uhreja eri jumaluuksien suosion saavuttamiseksi sekä keisarin menestykseksi. Kollegioon kuului 12 miestä ja sen sisäinen työnjako oli yksinkertaistettuna seuraava: kollegiota johti *magister*, jota avusti pappi, *flamen*. Flamen-pappien elämä ja toiminta oli tarkoin säänneltyä. Uhrien esilletuonnista vastasivat avustajat, *pueri*. Näiden kolmen **ylemmän** tehtävän hoitajien lisäksi tarvittiin suoraan *magisterin* alaisina toimivia julkisia palvelijoita, *servi publici* sekä temppelin kunnosta huolehtivia palvelijoita, *aeditui*. Vielä oli pappien palvelijoita, *calatores*.

Arvaaliveljien *collegium* toimi 300-luvulle saakka, johon mennessä kristillisen kirkon hierarkia oli jo pitkälle eriytynyt.

Laulajan ottaminen hierarkiaan

kirjattiin kuitenkin vasta vuoden 380 tienoilla ja kristikunnan itäosassa. Tuolloin pidettiin Vähässä-Aasiassa, Fryyagian Laodikeassa kirkolliskokous, jonka tekemät 59 kanonia käsittelevät pääosin kirkkokuria. Siihen näyttävät liittyvän laulajallekin asetettut vaatimukset:

15. »Muiden kuin kanonisten [kirkollisen säännön alaisten] laulajien, jotka nousevat ambonille ja laulavat kirjasta, ei tule laulaa kirkossa».

23. »Lukijoitten tai laulajien ei pidä kantaa oraria [nyk. stola] lukiessaan ja laulaessaan.»

Lisäksi kaikkia kanonisia henkilöitä koskee seuraava säädös:

24. »Pappishenkilöitten, pappien ja diakonien ja edelleen kirkollisessa järjestyksessä hypodiakonien, lukijoiden ja laulajien sekä manajien, ovenvartijoiden ja askeettien, ei tule mennä kapakkaan.» (lainaukset teoksesta *Paikallissynodioiden kanoanit*, Ortodoksisen kirjallisuuden julkaisuneuvosto 1983, suom. Johannes Seppälä)

Laodikean kokousta pidetään ensimmäisenä, joka erotti kirkon työntekijät ylempään ja alempaan virkamalliin. Edellä mainitut pappishenkilöt, *hieraatikot*, olivat piispoja (aikansa kirkkoherroja), pappeja ja diakoneita. Alempien virkojen hoitajat,

kleeirikot, huolehtivat liturgisen palveluksen ulkoisista tehtävistä.

Miten näihin virkoihin tai tehtäviin sitten tuliin? Annettiinko vihkimys vai siunaus? Kaikkein yksinkertaisimmillaan virkaan asettamisesta säätivät ns. Apostolien säännöt 300-luvun lopulta:

1. Piispan asettakoot virkaan (*kheirotoneistho*) kaksi tai kolme piispaa.
2. Presbyterin, diakonit ja muut kleeirikot asettakoon virkaan (*kheirotoneistho*) yksi piispa. (suomennettu kreikankielisestä tekstistä teoksessa *Les Canons des Synodes Particuliers*, P.- P. Joannou, Roma 1962)

Ainoa sisällöllinen ero on virkaan asettamisessa tarvittavien piispojen lukumäärä. Itse tapahtumasta käytetään kummassakin säännössä kreikan verbiä *kheirotonein*. Sana merkitsee alun perin vanhaa kreikkalaista vaalitapaa. Siunauksena ja kätten päälle panemisena se lienee tullut kristilliseen seurakuntaan juutalaisen synagogan kautta. Tämän perusteella mitään olennaista eroa ei näyttäisi olevan ja nyt oltaisiinkin palaamassa vanhakirkolliseen käytäntöön.

Kuitenkin jo Uusi testamentti käyttää kätten päälle panemisesta termiä *epitithenai tas keiras*, keirothesia (esim. 1. Tim. 4, 14). Tämä termi esiintyy myös vanhoissa kirkkojärjestyksissä, mutta muussa kuin virkaan asettamisen yhteydessä. Mitä ilmeisintä on kuitenkin, että keirotoniasta on kehittynyt virkaan vihkiminen ja keirothesiasta virkaan siunaaminen. Tämän toteaminen ei kuitenkaan selitä eri virkoihin asettamisen sisällöllisiä eroja eikä sitä, mitä vihkimyksessä saadaan ja mitä siunaamisessa on jäänyt saamatta.

Ordinaatio on vain yksi kysymys monien joukossa. Erityisen palvelun virkaan pääsy edellyttäisi Kotimaa-lehden artikkelin mukaan ammatti- tai tiedekorkeakoulututkintoa. Putosiko taidekorkeakoulu vahingossa pois? Millaisia uudistuspaineita kohdistuu esimerkiksi kanttorin virkaan johtaviin opintoihin? Kuinka monta opintoviikkoa koko opiskeluajan kestävä orientaatiokoulutus syö kokonaisuudesta? Onko erityisen palvelun virkojen osalle jo suunniteltu tietty palkkavälys, joka tasoittaa ammatti- ja muun korkeakoulututkinnon suorittaneiden palkkaeroja ja ajan mittaan keventää kirkon henkilöstömenoja?

Kaija Ravolainen

Kirjoittaja on musiikin lisensiaatti ja hän valmistelee parhaillaan väitöskirjaa laulajan asemasta kirkon hierarkiassa 300-luvulla.

26.5.

Salattu Jumala

Pyhän Kolminaisuuden päivä

Jh. 15:1–10

Virret:

Alkuvirsi 197

Kiitosvirsi 126

Päivän virsi 386: 1–5

Uhrivirsi 394: 1–

Ehtoollisvirsi 224

Päätösvirsi 326: 1–3

Rakkaus on hedelmän kantamista

Kyseinen Johanneksen teksti tuo mieleen muiston elävästä elämästä Afrikan ajoilta. Päätin olla hyvän viinitarhurin kaltainen. Ulkoterrassia kiersi viiniköynnös, josta pappilassa aikaisemmin asunut vanha ruotsalainen pappi kertoi koonneensa monta satoa rypäleitä. Köynnöstä kasteltiin ja oikeaan aikaan vuodesta mielestäni leikkasin oksat ohjeiden mukaan ja karsin kuivuneet oksat pois. Oksien leikkaaminen on suoritettava tietyllä tavalla niin, että pääoksia jätetään ja sivuoksia leikataan. Jännittyneenä odotin satoa, mutta mitään ei kuulunut. Syykin löytyi viimein. Termiitit, nuo oliot, jotka tunkevat joka paikkaan olivat syöneet köynnökseni juuret poikki. Viinirypäleet jäivät saamatta. Joskus taistelu luonnonolosuhteita vastaan on aika hyödytöntä, kuin tuulimyllyjä vastaan käymistä.

Tekstiperikoooppi koostuu kahdesta osasta. Jakeet 1–4 korostavat Kristuksen ja Jumalan välistä yhteyttä. Johannekselainen Jeesuksen »minä olen» -puhe jatkuu kuvalla viinipuusta. Jumala on viinitarhuri ja Kristus viiniköynnös. Sana viinipuu johtaa ajatukset harhaan, sillä kyse ei ole puusta, niin kuin me sen ymmärrämme, vaan köynnöksestä, joka saattaa kasvaa useasta juuresta ja haarautuu eri puolille. Viiniviljelmillä köynnökset muistuttavat lähinnä pensaita, joita kasvaa viere vieressä. Viinitarhuri tarkoittaa kirjaimellisesti ottaen maanviljelijää.

Jakeet 5–10 korostavat oksien (Kristukseen uskovien) yhteyttä viiniköynnökseen. Alunpitäen ajatusta viiniköynnöksestä on sovellettu Israelin kansaan (esim. Jes. 5:1, 27:2, Jer. 2:21, 49:9, Hes. 15:1). Sana »pysyminen» on keskeisiä Johanneksen teologisia näkökohtia. Viiniköynnöspuheen tähtäyspiste on hedelmän tuottamisessa. Tämä hedelmän tuottaminen ei ole enempää eikä vähempää kuin keskinäistä rakkautta.

Puhe viiniköynnöksestä ja oksista on osoitettu pyhän kolminaisuuden päivän evankeliumiksi. Pyhän aihe on salattu Jumala. Miten yhdistää teksti pyhän yleisteemaan? Ihmisen inhimillinen kiusaus on tehdä itse itselleen Jumala. Tuo katkismuksen ensimmäinen käsky voi salakavalalla tavalla toteutua niin, että emme sitä edes huomaa. »Se, mihin ennen muuta turvaudumme, on meidän jumalamme. Omat jumalamme ovat kuitenkin toiveidemme ja unelmiemme heijastuksia. Ne eivät voi antaa mitään lupaavat.» Jumala ei ole leppoisa, kaikkea ymmärtävä ja kaiken salliva isähahmo, vaan hän on viinitarhuri, joka karsii kuivat ja hedelmättömät oksat. Tähän sisältyy epämiellyttävä näkökulma, joka tekee mieli sivuuttaa tai työntää jonnekin kauas pois. Salattu Jumala tulee kuitenkin edes vähän ymmärrettäväksi vain sitä kautta, että Jumala-kuvan epämiellyttävät puolet hyväksytään ja otetaan osaksi Jumala-kuvaa. Jumala hoitaa ja vaalii oksia, mutta hän myös karsii (jaa 6.). Pietistisessä julistuksessa elämän ankaruus ja koettelemukset tulkittiin Jumalan vasemman käden työksi, jossa Jumala koettelee ihmistä. Elämäntulkinta oli kokonaisvaltaista. Kaikessa nähtiin Jumalan käsi, milloin ankarampana milloin lohdutuksen tuojana. Jumala on tutkimaton majesteetti, joka ei asetu meidän määrittelyjemme

piiriin. Elämän kovien tosiasioiden ja kohtaloiden edessä ihminen jää aina ymmälleen ja kysymään mikä Jumala oikein on? Missä Jumala olet silloin kun elämässä on vaikeaa?

Kirkkovuoden pyhän teksti antaa mahdollisuuden sivuuttaa päivän yleisaihe ja nostaa esiin vain tekstin herättämiä kysymyksiä. Keskeinen aihe on hedelmän kantaminen. Ehkä sitäkin aihetta voi lähestyä salaisuuden näkökulmasta. Viime kädessä hedelmän kantaminen on niitä asioita, jotka eivät ole ihmisen itsensä tiedossa. Johanneksen mukaan se, joka elää yhteydessä Kristukseen kantaa aina hedelmää. Hedelmän kantamisen sisältö ilmenee vasta tekstiperikoon ulkopuolella jakeissa 12–13. Keskinäinen kristittyjen välinen rakkaus on hedelmän kantamista. Tämä kristillinen rakkaus on Johanneksella tässä yhteydessä agapee-rakkautta, joka ilmenee myös ehtoollisyhteytenä. Ehtoollinen on ehkä kiipein kohta kirkkojen elämässä, joka paljastaa paljon. Ehtoollisen, jonka alunpitäen tuli olla rakkauden ja uskon yhteys Kristukseen ja sitä kautta muihin uskoviin, on tullutkin merkitsemään raja-aitoja eri kirkkokuntien välille. Näitä raja-aitoja on kaatunut eumeenisen työskentelyn tuloksena, mutta yhä niitä virallisesti on olemassa.

Kristukseen uskova taistelee omalla paikallaan omien mahdollisuuksiensa rajoissa. Aittoa huolenpitoa ja välittämistä on aina mahdollista toteuttaa työpaikallaan, kodissaan ja harrastuksissa. Ei tarvitse ottaa suurempaa haastetta kuin minkä oma pieni arki tarjoaa. Kauas onkin yleensä helpompi nähdä kuin lähelle. Mistähän se johtuukaan, että maailman parantaminen ja evankelioiminen tuntuu jotenkin mukavammalta ja haastavammalta kuin perheen tai työyhteisön ihmissuhteiden hoitaminen? Haastavinta on kuitenkin huolehtia niistä, jotka ovat kaikkein lähimpänä. Joskus on niin vaikea nähdä lähelle!

Jouko Lankinen

hiippakuntasihteeri, Oulun tuomiokapituli

2.6.

Katoavat ja katoamattomat aarteet

2. sunn. helluntaista

Lk. 12:13–21, Mt. 13:44–46

Virret:

Alkuvirsi 183: 1–4

Kiitosvirsi 115: 8

Päivän virsi 521: 1–3, 8

Uhrivirsi 436

Ehtoollisvirsi 230

Päätösvirsi 430: 1–2, 5–6

Omastaan antaminen

Kun pyhän aihe on katoavat ja katoamattomat aarteet, saarnaaja voisi tarkastella sitä, miten kristityn tulisi käyttää katoavia aarteitaan. On selvää, että ihmisen saamat ajalliset siunaukset eivät ole vain häntä itseään varten, vaan hänelle on annettu, jotta hän voisi antaa toisille.

Lähtökohdan antamista koskevalle pohdinnalle tarjoaa epistolateksti, jossa Paavali antaa korinttilaisille ohjeita Jerusalemin seurakuntaa varten kootavaa keräystä varten. Kyseessä on oikeastaan ensimmäinen yhteisvastuukeräys. Paavali lupasi Jerusalemissa pidetyssä ns. apostolien kokouksessa v. 48 koota avustuksen Jerusalemin seurakunnan köyhille. Tätä projektia hän järjesteli usean vuoden ajan. Myös Korintin seurakunta lähti mukaan avustustyöhön.

Paavali esitti korinttilaisille periaatteessa kaksi syytä sille, miksi kristittyjen on hyvä antaa omastaan. Ensinnäkin, joillakin on maallista hyvää yllin kyllin, jotta he voisivat antaa siitä vähempiosaisille. Tällaisessa jakamisessa toteutuu oikeus ja kohtuus. Toisin sanoen, arkijärki sanoo, että on oikein ja kohtuullista, että hyvinvointia tasataan eräänlaisen vapaaehtoisen Robin Hood -periaatteen mukaan. Ne, joilla on, antavat niille, joilla ei ole (2. Kor. 8:14).

Toiseksi, kristillinen rakkaus vaatii antamaan omastaan. Paavalin mukaan se, miten runsaskätisesti ihminen antaa omastaan, kertoo hänen rakkautensa aitoudesta. Esikuvana tästä Paavali muistuttaa siitä, että Jeesus itse oli rikas, mutta hän tuli köyhäksi meidän tähtemme. Tämä joko viittaa inkarnaatioon tai ristinkuolemaan alistumiseen. Joka tapauksessa näin Jeesus ilmaisi armoaan ihmisiä kohtaan (2. Kor. 8:7–8).

Omastaan antaminen tuo ensimmäisenä mieleen rahan antamisen jollekin kristilliselle hankkeelle. Antamista on myös oman ajan antaminen. Tässä yhteydessä voisi olla hyvä pohtia, pitäisikö seurakuntalaisia rohkaista osallistumaan seurakunnallisiin palvelutehtäviin. Kirkossamme varotaan lakihenkitä vaatimusten esittämistä ihmisille, ja tämä on aivan oikein. Kuitenkin on syytä joskus muistuttaa seurakuntaa ja itseäkin siitä, että kristityn on kyllä hyvä osallistuakin, antaa rahaansa tai aikaansa johonkin hyödylliseen, jolla hän palvelee toisia. Kristillinen rakkaus on aktiivista osallistuvaa rakkautta, ei pelkkää rakkaudellista ajattelua ja periaatteellista positiivisuutta.

Paavali sanoi, ehkä hieman liioitellen, että Makedonian seurakunnat omasta aloitteestaan pyytämällä pysyivät, että hekin saisivat osallistua Paavalin organisoimaan keräykseen, »yhteiseen rakkaudentyöhön» (2. Kor. 8:3–4). Tässä voi nähdä kuvan siitä, kuinka kristillisen antamisen tulisi nousta ihmisen sisältä, vapaaehtoisuudesta. Uskoamme ei kuulu almujen antaminen ikään kuin yhtenä viidestä sääntökokoelmamme pykälistä. Sen sijaan rakkauden periaate luo meissä sisäsyntyisesti halun auttaa ja osallistua. Käytännössä rakkauden periaatteen toimiminen edellyttää sitä, että seurakunnassa pidetään esillä kristillisen vastuun ja antamisen periaatteita.

*Kari Kuula, TT
Kuopion Puijon seurakunnan pastori*

9.6.

Kutsu Jumalan valtakuntaan

3. sunn. helluntaista

Lk. 19:1–10

Virret:

Alkuvirsi 254

Kiitosvirsi 328

Päivänvirsi 413: 1–3, 6

Saarnavirsi 125

Uhrivirsi 174

Ehtoollisvirsi 452

Päätösvirsi 172

Minä olen sinut nimeltä kutsunut

Sanajumalanpalvelus Ruokolahden kirkossa

JUMALANPALVELUKSEN KULKU

Alkusoitto: Improvisaatio virteen 254

Alkuvirsi: 254

Kehotussanat: Kristuksessa rakkaat sisaret ja veljet.

Tämän sunnuntain aiheena on Jumalan kutsu. Jumala kutsuu meitä kasvamaan siksi ihmiseksi, joksi Jumala on meidät tarkoittanut. Samalla hän kutsuu meitä valtakuntaansa. Jumalan kutsu perustuu hänen isänrakkauteensa. Se kuuluu meille kaikille. Jumala ei valikoi ihmisiä kutsuessaan. Me kaikki olemme hänen rakkautensa piirissä. Maailmassa ei ole olemassa sellaista paikkaa, jonne Jumalan rakkaus ja kutsu eivät ylettyisi. Tästä Jumalan rakkaudesta rohkaistuina tunnustamme Jumalalle kaiken sen, mikä meidän mieltämme nyt painaa.

Synnintunnustus: Jumalanpalvelusten kirja (JK) s. 225/2

Synninpäästö: JK s.233/5

Kiitosvirsi: 328

Päivän rukous: Evankeliumikirja s. 425/2

Vastausmusiikki lukukappaleiden välissä: Domenico Zipoli: Pastorale

Päivän virsi: 413: 1–3, 6

Saarnavirsi: 125

Saarnan jälkeen yksinlaulaja laulaa Ilmari Krohnin Lapsen lailla.

Yhteinen esirukous: Rukousaiheita: 1. Jumalan kutsun kuuleminen. 2. Jumalan kutsuun vastaaminen. 3. Koko kristikunnan ja oman seurakunnan lähetystyö. 4. Lähimmäistemme huomioiminen lähellä ja kaukana. Seurakunta laulaa rukousjaksojen välissä virren 525: 1 säkeistön alkuosaa: »Suurempi kuin sydämeni Jumalan on rakkaus. Suurempi kuin oma tahto Kutsujan on laupeus».

Uhrivirsi: 174

Ehtoollisen aikana: virsi 452 ja J. S. Bach: Sinfonietta (Arioso) kantaatista 156

Päättösvirsi: 172

Loppusoihto: J. S. Bach: Fuuga B, kokoelmasta 8 pientä Preludia ja fuugaa

SAARNAN JUURIA

Lukiessani päivän evankeliumia mieleeni tuli kolme asiaa. 1. Ensiksikin teologisen tiedekunnan sielunhoidon opettajan mielipide **syynnintunnustuksen ja -päästön järjestyksestä** jumalanpalveluksessa. Hänen mielestään ne toimisivat hyvin myös toisin päin eli ensin olisi synninpäästö ja sen jälkeen synnintunnustus. Jumalan armon ja anteeksiannon kuuleminen ensin tekisi ehkä helpommaksi syntien tunnustamisen. Tässä evankeliumissa, Sakkeuksen kohdalla, se ainakin näyttää toimivan hyvin. Sakkeus sai Jeesukselta ensin synninpäästön. Jumalan rakkauden ja anteeksiannon henkilökohtainen kokeminen saivat hänet tunnustamaan omat syntinsä / syyllisyytensä. Jumalan rakkaus Sakkeusta kohtaan sai hänet tekemään hyvää. Tällaista synnintunnustuksen ja -päästön järjestyksen vaihtamista ja sen toimivuutta voisi kokeilla esimerkiksi jossakin iltakirkossa.

En itse ole äiti, mutta voisin kuvitella, että lapsen kasvatuksessa on osittain kyse samasta asiasta. Rakkaudellinen ja hyväksyvä ilmapiiri tiettyine rajoineen mahdollistavat lapsen kasvun juuri sellaiseksi kuin hänet on tarkoitettu. Turvallisessa perheessä lapsi uskaltaa myös katsoa kasvoista kasvoihin omia heikkouksiaan ja virheitään. Lapsi uskaltaa tunnustaa erehdyksensä ja pyytää niitä anteeksi.

2. Toinen mieleeni tullut asia koskee Sakkeuksen **halua muuttaa elämäänsä**. Jeesuksen toiminta herätti Sakkeuksessa sellaista sisäistä liikehdintää, joka muistutti häntä omasta alkuperästään. Jeesuksen toiminta veti Sakkeusta kohti Jumalaa. Se veti häntä kohti Jumalan tarkoitusta. Sakkeuksella oli kaipuu hengellisyyteen, tarkoitukseen ja hyväksytyksi tulemiseen. Sakkeus halusi tulla siksi, joksi Jumala oli hänet tarkoittanut. Toisin sanoen Sakkeus oli väsynyt elämään valheessa. Hän oli väsynyt valehtelemaan toisille ja ennen kaikkea itselleen. Hän halusi muutosta elämäntilanteeseensa. On paljon mahdollista, että ennen Jeesuksen tapaamista, Jeesuksen kutsua, Sakkeus eli aika ristiriitaisissa tunnelmissa. Ehkä Sakkeus etsi elämäänsä jotakin uutta. Tässä kohtaa on hyvä puhua myös meidän tämän päivän

kristittyjen etsikkoajasta.

3. Kolmas mieleeni tullut asia kertoo **Jumalan kutsusta**. Jumala katsoi syntisen Sakkeuksen puoleen. Samalla tavalla hän katsoo myös meidän syntisten ihmisten puoleen. Aloite tuli ja tänäkin päivänä tulee ylhäältä, Jumalalta. Jumala kutsuu itsensään vajavaisia ihmisiä. Jumalan kutsu ei jätä kylmäksi, koska Hän kutsuu meitä nimeltä. »Minä olen Sinut nimeltä kutsunut. Sinä olet minun.» Sakkeus koki tuon kutsun henkilökohtaisesti. Samoin se koskee myös meitä tänä päivänä. »Ette te valinneet minua, vaan minä valitsin teidät.» (Jh. 15:16). Sakkeus koki Jumalan kutsun. Samalla Jumalan rakkaus tuli Sakkeuksen luo, hänen elämänsä pimeyteen. Sakkeus koki Jumalan armahtavan hänet. Jumalan armon kokemus muutti Sakkeuksen elämän. Hän ei enää halunnut jatkaa niin kuin ennen, ihan kuin mitään ei olisikaan tapahtunut. Sakkeuksen elämä muuttui täysin. Kiitollisuus Jumalan hyvyydestä täytti Sakkeuksen mielen. Tuo muutos ei syntynyt hänestä itsestään käsin. Muutos tuli ulkopuolelta. Se syntyi Jumalan työn vaikutuksesta. Jumalan armo ja anteeksiantamus ulottuvat myös meidän tämän hetkiseen elämäntilanteeseemme. Jumalan anteeksiantamuksen vaikutuksen voit kokea tänään ehtoollisessa. Jeesus lausuu siinä sanat: »Sinun puolestasi annettu. Sinun puolestasi vuodatettu.» Jumalan kutsu toimii kahteen suuntaan. Ensinnäkin hän kutsuu meidät luokseen ja jonkun ajan kuluttua hän lähettää meidät ihmisten pariin kertomaan Jeesuksen sovitus työstä myös muille. Jumalan kutsu on siis kutsu Jumalan työtoveruuteen. Varustukseksi Jumala yleensä lupaa oman läsnäolonsa. »Minä olen teidän kansanne kaikki päivät maailman loppuun asti.» (Mt. 28:20). Saamme esimakuja Jumalan valtakunnasta jo täällä maanpäällisessä elämässämme.

Työryhmä: seurakuntapastori Laura Pelli ja kanttori Jouko Korttilalli.

16.6.

Kadonnut ja jälleen löytynyt

4. sunn. helluntaista

Lk. 15:11–32

Virret:

Alkuvirsi 285: 1–3

Kiitosvirsi 334: 5–8

Päivän virsi 269: 1–3

Uhrivirsi 450

Ehtoollisvirsi 227

Päätösvirsi 441: 6–7

Armahtava isä -vertaus

Nuoremman pojan holtittomuus ja nöyrytyminen, isän armollisuus ja vanhemman veljen kovuus! Siinä tutun vertauksen aiheet. Kertomuksen tuttuus tekee siitä perin haasteellisen. On kyse Jumalan suhteesta ihmisiin ja ihmisten suhteesta toisiinsa. Kertomus kuuluu kokonaisuuteen. Luvussa 15 on trilogi: vertaus eksyneestä lampaasta, kadonneesta hopearahasta ja tuhlaajapojusta. Jeesusta syytettiin syntisten ystäväksi. Ympärillä olevat ihmiset eivät iloinneet ns. huonojen ihmisten tulemisesta Jeesuksen seuraan. Siksi kertomusten tarkoitus oli selittää Jumalan valtakunnan luonnetta. Kaikissa kolmessa tapauksessa eksynyt tai kadonnut löytyy. Seurauksena on ilo, joka jaetaan muiden kanssa. Tuhlaajapoika-vertaus on kuitenkin vähän erilainen kuin muut. Kun muissa keskeisenä on Jumalan toiminta kadonneen löytymiseksi, tässä valokeila on ensin asetettu kadonneen omaan sydämeen. Siellä tapahtuu jotakin. Katumus saa etsimään turvaa isän luota.

Toisaalta voisi hyvin ajatella, että tähtäyspiste on ero isän ja vanhemman veljen asenteessa. Taivaassa iloitaan syntisen paluusta. Mitä tapahtuu maan päällä? Tämä on todella evankeliumi evankeliumissa, kuten joskus on sanottu. Luukas tallensi mielellään puheet ja tapahtumat, jotka olivat osoitusta Jumalan rakkaudesta, joka ei katso henkilöön, ei säätyyn tai ihmisen käyttäytymiseen. Nuoremmassa veljessä on kuva syntisistä ja publikaaneista, jotka tulivat Heran luo. Vanhempi veli edustaa hurskaita, jotka eivät tätä ymmärtäneet.

Kertomuksen asenteita ja käyttäytymismalleja voi tunnistaa edelleen. Vieläkin vapaus on yhtä houkuttavaa kuin tuolloin. Meissä elää usein asenne: teen itse valintani ja käytän sen, mitä minulla on, juuri

niin kuin haluan. Luemme jatkuvasti ihmisistä, jotka ovat tehneet hyviä valintoja, tai joita on muuten vain onnistanut. Elämä on hallussa ja tulevaisuuden suunnitelmat selkeät. Moni sanoo, että sen, minkä on jättänyt taakseen, unohtaa lopullisesti. On upea vapaus järjestellä kaikki elämässä mahdollisimman hyvin! Hyvä niin. On vain vaikea tulla toimeen tuon vapauden kanssa. Tuhlaajapojalle tuli joka tapauksessa seinä vastaan. Lieneekö kertomuksessa tuttuja asioita tämän päivän epäonnistelle tai elämänsä tarkoitusta kyselevälle? Poika näet koki täyttä välinpitämättömyyttä muiden ihmisten taholta. Hän oli muukalainen, vieras, vieraalla maalla. Hän joutui tekemään hirveää työtä. Häntä vaivasi nälkä, yksinäisyys, aliarvostus.

Näen tuhlaajapojan itsetutkistelussa paitsi vilpittömyyttä katumusta, myös sen pohdintaa, mistä hän oikein on lähtöisin. Kuka hän oikein on? Olisiko jossakin vielä koti ja rakastavia ihmisiä? Mikä on arvoni? Mitataanko se sillä, mitä omistan? Kun omaisuus on loppu, arvo häviää ja ystävätkin. Mitataanko se ehkä sen kautta, mitä työtä teen? Sikopaimen ei ollut minkään arvoinen. Vai onko arvoni siinä, kuka on isäni? Otetaan asiasta selvää! Oman itsen ja oman elämän ulkoisten puitteiden parantelu ei enää auta. On palattava juurilleen, ihmisyyden lähteille. Tie sinne kulkee isän armollisuuden ja anteeksianton kautta. Luukkaan kertomus on kaunis ja vaikuttava. Oikeastaan selitelyt ovat turhia. Toteutui se, minkä Jeesus oli sanonut 19. luvun jakeessa kymmenen. Isän teot puhuivat parhaiten. Kertomuksen ensimmäinen osa päättyy ja alkaa toinen näytös.

Jakeet 25–32 moittivat fariseusten nurinaa Jeesuksen ystävydestä syntisten kanssa. Moite on lempeää. Hekin ovat lapsia. Isä meni ulos vanhemman veljenkin tähden. Poika kuitenkin käyttäytyi kuin palvelija. Ei hänkään ollut selvillä arvostaan, asemastaan perillisenä. Eikä hän puhunut veljestään veljenä, vaan sanoi isälleen »poikasi» (15:30). Ensimmäisen Johanneksen kirjeen mukaan olemme tulleet kuolemasta elämään, koska rakastamme veljiä (1. Jh. 3:14). Mutta oliko vanhemmalla pojalla veljeä ollenkaan? Isä osoitti, että hänellä oli (15:32).

Isä ja hänen vanhempi poikansa puhuvat kuin eri asioista. Poika puhuu palkkiosta, ansiosta. Isä puhuu ilosta. Tuhlaajapoikaa ei palkita, koska hän tuli takaisin. Tätä isä selittää pojalleen ja vetoaa hänen lapsen asemaansa. Isä osoittaa, että kaiken tähtäyspiste on ilo. Kertomuksen kumpikin osa päättyy ajatukseen ilosta (jakeet 24 ja 32). Tätä on niin ikään vaikea ymmärtää, jos katumus on teko, jonka Jumala ottaa huomioon. Jeesuksen opetus erosi tässä ratkaisevasti ajattelusta, mikä vallitsi Hänen aika-laistensa parissa. Lieneekö meilläkin tässä tutkistelun paikka?

Seurakunnan kallein aarre, evankeliumi, on sana armahtavasta Jumalasta, joka ei torju ketään. Hän etsii ja tulee vastaan. Tämän sanomiseen kuvatyypit kertomukset ovat parhaita. Nämä Luukkaan säilyttämät kertomukset tekevät tämän todelliseksi. Ne vastasivat aikanaan ihmisten nurinaan Jeesuksen toi-

mintatavoista ja antoivat lohdutuksen niille, jotka oman vajaavaisuutensa tähden kyselivät paikkaansa. Hänen seuraajiensa joukossa. Siksi tuhlaajapoika-vertaus voi hyvin olla nimeltään armahtava isä -vertaus. Evankeliumi on ilosanoma ja iloon se aina tähtää. Se kutsuu iloitsemaan yhdessä Jumalan hyvydestä. Vain armahdettu ja lapsen asemansa tiedostava voi viettää ilojuhlaa.

Seija Molina
Helsingin Tuomiokirkkoseurakunnan
kappalainen

22.6.

Tien raivaaja **Juhannuspäivä, Johannes**

Kastajan päivä

Lk. 1:57–66

Virret:

Alkuvirsi 266

Kiitosvirsi 130

Päivän virsi 571: 1–4

Uhrivirsi 502: 1–

Ehtoollisvirsi 232

Päätösvirsi 572: 1–2

Mitä nimi merkitsee?

Johannes Kastajan päivän evankeliumi keskittyy Johanneksen syntymän kuvaukseen. Se onkin ehkä mieluisempi teksti kuin Johanneksen elämäntieteen loppupään kuvaus Herodeksen vankilassa ja mestaus. Juhannus on keskikesän ja valon juhlaa, jossa myös ihmisen elämän varjot ja synkkä puoli näyttäytyvät. Yötön yö ja pimeä puoli ihmisessä kulkevat käsikkäin. On sanottukin ihmisen mielestä, että mitä kirkkaampi valo, sitä jyrkempi on varjo, joka siitä lankeaa.

Ehkäpä Johanneksen elämäntieteen sittenkin sopii hyvin juuri yhteen juhannuksen kanssa. Elämä ei ole kenellekään yhtä valon juhlaa. Elämässä taitavat harmaan eri sävyt olla niitä vallitsevia, ja niin ehkä tulee olla. Sekin kuitenkin auttaa ja helpottaa kun voi ajatella, että valokin koittaa ja välähtää aina välillä.

»Koska vakuudeksi armosta jo valo koittanee? Koska pääsee sydän vaivasta ja usko kasvane? Ah pääsisinpä näkemään jo Herran autuuden! Vaan vaikken vielä nähytkään, saan kerran nähdä sen.» VK 361:2.

Johannes oli tienraivaaja. Hänen tehtävänsä oli valmistaa ihmisiä Jeesuksen tulolle. Tien raivaaja on vähän kuin hallitsijan adjutantti, jonka tehtävä on pysytellä taustalla ja olla tekemättä itsestään numeroa. Hän on saatavilla ja lähellä mutta kuitenkin sivulla. Mahdollisimman epäkiitollinen tehtävä, jossa narsistiset pyrkimykset jäävät tyystin tyydyttymättä. Mutta lieneekö Kristuksen opetuslapsen tai kirkon palvelijan tehtävä sen kummempi kuin on tienraivaajan tehtävä? Kirkon työntekijänkin tehtävä on tehdä tilaa. Oma ego voi olla myös työn pahimpia esteitä, silloin kun minun näkymiseni ja kuulumiseni tulee pääasiaksi. Usein onkin niin, että tätä puolta omassa persoonassa on aika vaikea huomata ja tunnistaa. Mieluummin sen kieltää kuin on valmis myöntämään oman itsekeskeisyytensä. Sivussa oleminen on aika hankala juttu, sillä luontainen ihmisen ominaisuus on halu tulla huomatuksi tavalla tai toisella.

Päivä haastaa pohtimaan ja muistamaan myös niitä merkityksellisiä tienraivaajia elämässä, jotka ovat olleet Jumalan työn välikappaleina. Näitä ihmisiä, jotka jossakin elämän vaiheessa ovat tulleet suuntaa antaviksi, lienee aika usealla.

Johannes oli lupausten lapsi. Sitä korostaa myös se ihme, joka Sakariaan elämään Johanneksen syntymän myötä sisältyy. Puhekyvyn ja myös kuulon (jae 62) menetys ja palaaminen alleviivaavat Johanneksen erityistä kutsumusta. »Mikähän tästä lapsesta tulee?»

Monen vanhemman mielessä lienee elänyt tuo sama ajatus oman lapsensa kohdalla. Jos nyt ei ole lapsestaan aivan profeettaa odottanut, niin ehkä kuitenkin insinööriä tai lakimiestä? Lapsilla on salakavala taipumus poimia näitä sanattomia vanhempien delegaatioita. Surullisia kertomuksia olen kuullut kuinka oma elämä on jäänyt sivuun, kun on ollut sisäinen huomaamaton pakko noudattaa vanhempien odotuksia. Havahtuminen tämän ymmärtämiseen voi olla raju kokemus. Isillä on aina omat intohimsa poikiensa elämän suhteen ja äideillä ilmeisesti tyttäriensä.

Johannes Kastajan päivässä voisi muistaa myös kasteen lahjaa ja pohtia sen merkitystä näin aikojen takaa. Emme varmaan ammattiuskovinakaan liian usein pohdi kasteen henkilökohtaista vaikuttavuutta. Ylipäätään onkin helpompaa puhua teologiaa yleisellä tasolla kuin pohtia asioiden merkityksiä henkilökohtaisella tasolla. Oman kastepäivän merkittäminen kalenteriin voisi olla tehokaskin tapa suunnata katsettaan elämäntieteen alkupäähän. Pieni merkintä kalenterissa voi tulla merkitsemään hiljaista hetkeä, josta avautuu jotakin uutta ja samalla vanhaa.

»Kaste on nimenantotilaisuus», sanovat ihmiset. Papin mielestä tämä tyypistää kasteen merkityksen eikä tavoita koko toimituksen sisältöä. Mutta mitä

nimi merkitsee? Ainutlaatuisuutta, yksilöllisyyttä. Vaikka samannimisiä on maailmassa monta, niin silti nimi merkitsee, että Jumala kutsuu maailmaan yksilöitä, ainutlaatuisia persoonia. »Minä olen sinut nimeltä kutsunut, sinä olet minun...». Voisi tietenkin ajatella, että ihmiselle annettaisiin syntymässä vain numeroita. Miltähän se tuntuisi?

*Jouko Lankinen
hiippakuntasihteeri, Oulun tuomiokapituli*

23.6.

Armahtakaa!

5. sunn. helluntaista

Jh. 7:53–8:11

Virret:

Alkuvirsi 536: 1–3, 5

Kiitosvirsi 334: 5–7

Päivän virsi 453

Uhrivirsi 296

Ehtoollisvirsi 222

Päätösvirsi 265

Armo suuri ihmeinen

Aviorikoksesta tavatun naisen armahtaminen lienee yksi tunnetuimpia Johanneksen evankeliumin kertomuksia. Siksi kertomus asettaakin saarnaajalle vaikean haasteen. Mitä uutta sanottavaa tästä voisi löytyä? Mutta uutta ei välttämättä tarvitse löytää. Kertomuksen kolmesta keskeisestä teemasta voi muistuttaa, vaikka ne tuntuvatkin tutuilta.

Ensinnäkin, kenestäkään ihmisestä ei ole heittämään ensimmäistä kiveä. Toki tiedämme toistemme virheet ja laiminlyönnit. Mutta Jumalan, tai Jumalan Pojan, puolesta emme voi tuomita toisiamme. Tai vaallisen tuomarin edessä kilvoituksessa pitkällä oleva on syntinen siinä kuin elämän tiellä kompuroiva ja julkisyntinenkin.

Toiseksi, Jeesus on tuomarimme. Fariseukset toivat aviorikoksesta tavatun naisen Jeesuksen luo katsoakseen, miten hän tulkitsee Mooseksen lain säädöksiä. Vaikka heidän tarkoituksensa oli vain panna Jeesus koetukselle, he ymmärtämättään osoittivat, että hänellä on valta tuomita elävät ja kuolleet. Ja

sen hän tekeekin. Isä Jumala on nimittäin antanut Jeesukselle tuomiovallan (Jh. 5:27–29).

Kolmanneksi, Jeesuksen tuomion sana syntiselle naiselle oli yllättävä: »En tuomitse minäkään (sinua). Mene, äläkä enää tee syntiä.» Tunnustiko nainen syntinsä? Sitä ei sanota suoraan, mutta se on sisäänrakennettu kertomukseen. Muut syyttäjät nimittäin poistuivat paikalta vanhimhasta alkaen, koska jokainen tunnusti, että en ole synnitön minäkään. Eräät käsikirjoitukset jopa lisäävät jakeeseen 8:9 sen ajatuksen, että ihmiset poistuivat, koska he omassatunnossaan tiesivät olevansa syntisiä. Toiset käsikirjoitukset taas lisäävät jakeeseen 8:8, jossa Jeesus kirjoittaa maahan, sanat »heidän jokaisen syntinsä». Koska muut tunsivat syntinsä ja poistuivat paikalta, on naisellakin täytynyt olla sama tuntu omasta tilastaan.

Mutta Jeesus ei tuomitse naista vaan armahtaa. Ja hän luottaa naiseen: »Mene, äläkä enää tee syntiä.» Naisen ei ole pakko enää langeta syntiin.

Ehkä on hyvä huomata, että kertomus on eräässä suhteessa yksipuolinen. Missä on aviorikoksen tehnyt mies? Nainen jäi kiinni itse teossa. Mieskin oli siis paikalla, mutta hänet päästettiin kuin koira veräjältä. Tässä suhteessa kertomus heijastelee mieskeskeistä ajattelua aika kolkolla tavalla. Kun kristillisessä traditiossa syntyi kertomus Jeesuksen vallasta tulkita Mooseksen lakia ja antaa anteeksi, kertomuksen syntinen sai olla nainen.

Ps. Käsikirjoitustradition perusteella tiedämme, että alunperin kertomus ei ole kuulunut Johanneksen evankeliumiin. Se puuttuu varhaisimmista käsikirjoituksista ja monissa myöhemmissä se on sijoitettu hyvin eri paikkoihin, jakeen 7:52, 7:36, 7:44 tai 21:25 jälkeen. Eräässä käsikirjoituksessa se on jopa sijoitettu Luukkaan evankeliumiin jakeen 21:38 jälkeen.

Tarinan horjuva sijoittelu osoittaa, että kertomusta pidettiin erittäin tärkeänä ja se haluttiin ehdottomasti tallentaa evankeliumitraditioon, vaikka kopistit eivät tienneetkään, mihin kohtaan alunperin irrallinen kertomus olisi sijoitettava. Tietenkin jotkut kopistit puolestaan hylkäsivät kertomuksen ehkä siksi, että Jeesuksen suhtautuminen aviorikoksen tekijään koettiin liian leväperäiseksi. Toisin sanoen, näin suuri armollisuus on ollut käsittämätöntä joillekin kristillisen tradition kirjanoppineille.

*Kari Kuula, TT
Kuopion Puijon seurakunnan pastori*

30.6.

Herran palveluksessa

Apostolien päivä

Mt. 16:13–19

»Kuka Ihmisen Poika on?«

**Konfirmaatiomessu
Porvoon tuomiokirkossa**

YLEISTÄ

Porvoon suomalaisessa seurakunnassa järjestetään kuluvana vuonna 13 konfirmaatiota, joista yksitoista sijoittuu kesäkaudelle. Käytännön syistä suurin osa niistä pidetään sunnuntain päämessun yhteydessä. Erääksi ongelmaksi on muodostunut se, että »tavalisia» messuja ilman konfirmaatiota on vain muutama. Olemme pyrkineet ratkaisemaan asian niin, että konfirmaatiomessun kaava on päämessun kaava, johon konfirmaatio-osa liitetään välittömästi saarnan jälkeen.

Edelleen haasteena on seurakunnan kirjava koostumus. On luonnollisesti otettava huomioon konfirmoitavat nuoret. Näiden vanhemmat, kummit ja muu lähipiiri muodostavat seurakunnan pääjoukon, osapuilleen 500 henkeä. Edellä mainittujen lisäksi paikalla on huomattava joukko vakituksia kirkossa kävijöitä, lähiomaistaan surevia, avioon aikovia ja muuta väkeä.

Messun kokonaisuuden tulisi palvella koko seurakuntaa.

Virsinvalinnoissa on otettu huomioon korostetusti kirkkovuoden aihe. Avustajina toimivat konfirmoitavat nuoret lukemalla Raamatun lukukappaleet sekä toimittamalla psalmimusiikin yhdessä esilaulajan kanssa. Myös esirukouksen valmistelussa ja toteutuksessa nuoret ovat mukana.

Messua toimittavan liturgin lisäksi toimittajina ovat diakoni, avustava pappi sekä saarnaaja.

MESSUN RAKENNE JA MUSIIKKI

Messu alkaa urkumusiikin soidessa ristikulkueella, jossa konfirmoitavat saapuvat kirkkoon. Ristin jäljessä kynttilöitä kantavat Raamattua lukevat nuoret.

Alkuvirsi 168: 1–3

Alkusiunauksen toimittaa liturgi ja ripin avustava pappi.

Päivän psalmi *Kuin ka ihanat ovat vuorilla ilosanoman*

tuojan askeleet säv. J. Yli-Annala (KJMK:n materiaalia) lauletaan esilaulajan ja rippikouluryhmän vuorolauluna.

Kiitosvirtenä Pyhälle kolminaisuudelle on Laudamus, jota käytämme säännöllisesti seurakuntamme messussa.

Raamatun lukijoina toimivat rippikoululaiset, kuten edellä on todettu. Lukukappaleiden väliin soiteetaan vastausmusiikkia uruilla.

Päivän virsi 164: 1–3

Evankeliumin aikana raamatunlukijat asettuvat kynttilöiden kanssa Liturgin molemmille puolille.

Saarnan jälkeen siirrytään konfirmaatioon, jossa käytämme käsikirjakomitean ehdotusta konfirmaation kaavaksi (osa III). Nuoret laulavat valitsemansa konfirmaatiolaulun sekä avustavat diakonia esirukouksessa. Kanttori soittaa nuorten siunaamisen aikana urkuimprovisaatiota konfirmaatiolaulun teemasta.

Uhrivirsi 236

Päätösosassa Benedicamus korvataan ylistysvirrellä 342: 1, 4

Siunauksen jälkeen nuorille jaetaan rippikoulutodistukset.

Päätösmusiikin aikana on ristikulkue.

SAARNAN JUURIA

Päivän evankeliumi Mt. 16:13–19 antaa aihetta monenlaiselle pohdinnalle. Pappina tulee luonnostaan kiinnittäneeksi huomiota Jeesuksen sanoihin Pietarille, jossa tämä asetetaan kirkon johtoon ja saa avainten vallan päästää ja sitoa. Tämä on tärkeä kohta Uudessa Testamentissa, jota me papit varmaankin usein pohdiskelemme ja siitä keskustelemme. Huomattavaa on, että tämä on erityisen tärkeä juuri meidän omalle pohdiskelulle papin viran identiteetistä ja erityisluonteesta. Sen sijaan seurakuntalaisen kannalta ei ole juurikaan hedelmällistä tai edes kiinnostavaa kuulla virkateologista pohdintaa.

Lähestymistapa voisi olla toisella tavoin henkilökohtaisempi ja läheisempi, sellainen joka voisi koskettaa niin konfirmoitavaa nuorta kuin kaikkia seurakuntalaisia.

»Kuka Ihmisen Poika on?« kyselee Jeesus opetuslapsiltaan. Tämä keskustelu on kaksivaiheinen. Ensimmäinen kertaillaan sitä, mitä ihmiset ovat hänestä sanoneet. Toisin sanoen opetuslapset kertailevat sitä, mitä ovat kuulleet Jeesuksesta puhuttavan. Tähän ajatusleikkiin voi yhtyä jokainen seurakuntalainen. Rippikoulunsa päättänyt nuori muistaneekin monia asioita, joita hän on kuullut. Tottahan me suomalaiset olemme kuulleet paljon Jeesuksesta. Toivon mukaan se, mitä olemme kuulleet ja mitä meille on opetettu on hyvää ja antaa oikean kuvan Vapahtajasta.

Tällä tavoin me kuitenkin vasta määrittelemme oppiamme. Se on teologista ja filosofista pohdiskelua, joka on luonnollisesti tarpeen.

Varsinainen kysymys tulee vasta tämän jälkeen: »Kuka minä teidän mielestänne olen?« ...teidän

mielestänne! Pietarin vastauskin menee nyt laajemmalle, jopa teologisen pohdinnan ja määrittelyn ulkopuolelle: »Sinä olet Messias, elävän Jumalan poika.»

Tässä vastauksessa Pietari tunnustaa uskonsa, ylistää ja kiittää Jumalaa ja herraansa. Vastaus on jo oikeastaan rukousta.

»Kuka minä teidän mielestänne olen?» Tämä kysymys kuuluu jokaiselle kirkkoon saapuvalla. Mitenkä muuten voisimme siihen vastata kuin nöyrästi tunnustaa yhteinen uskomme yhdessä valkoisiin pu-kutuneiden nuorten kanssa.

*Työryhmä: kanttori Jarkko Yli-Annala ja
pastori Timo Ägren.*

7.7.

Rakkauden laki

7. sunn. helluntaista

Mk. 10:17–27

Virret:

Alkuvirsi 352: 1–3

Kiitosvirsi 129: 2–4

Päivän virsi 262: 3–6

Uhrivirsi 447

Ehtoollisvirsi 223

Päätösvirsi 313: 6–7

Tämä kaikki ja taivas myös!

Tapauskertomus ja siihen liittyvä Jeesuksen opetus valaisevat Jeesuksen suhdetta Jumalan lakiin ja aikansa hurskauteen. Opetus korosta sitä uutta, mitä Jeesus toi ihmisen elämään Jumalan yhteydessä. Kaikki alkoi kysymyksestä, jonka eräs mies teki vakavassa mielessä. Matteuksella hän on nuorukainen (Mt. 19:22). Luukas kertoo korkeassa asemassa olevasta miehestä (Lk. 18:18). Markus puhuu vain miehestä, jolla oli kiire saada vastaus polttavaan kysymykseen. Jeesus liittyi vastauksessaan ainakin oppineille aikalaisille tunnettuun Jumala-kuvaan. Rabbiinisessa kirjallisuudessa Jumala on hyvä, joka tekee hyvää. Jeesus puhuu Jumalasta ainoana hyvänä. Laki taas ilmaisee hyvän Jumalan tahdon, perustahdon. Markus mainitsee Jeesuksen sanoina toisen laintaulun käs-

kyt. Ne liittyvät ihmisen inhimillisiin ja sosiaalisiin velvollisuuksiin. Kaikki hyväksyvät ne jo luomisen perusteella. Tunnemme ne hyvin. Ei tarvitse olla erityisen hurskas tai Kristuksen seuraaja ojentaakseen elämänsä niiden mukaan. Meillekin ja yhteiskunnallemme on tärkeää, että pidättäydytään vahingoittamasta muita. Näiden käskyjen muoto on useimmiten kielteinen. Mutta entä positiivinen puoli? Jeesus liittää sen niihin. Tee hyvää toisille. Uhraa omastasi. Se on kai täsmälleen yhtä vaikeaa meille kuin kyselevälle miehelle Jeesuksen läheisyydessä. Siinä on asian karu totuus.

On hämmästyttävää, että Jeesus vei hurskaan kysymyksen koskemaan maallista omaisuutta. Yleensä rikkaus oli helppo yhdistää kunnioitukseen ja köyhyys arvostuksen puutteeseen, huonoon elämään, jopa rikollisuuteen. Ei kai tämä aivan outoa ole nytkään. Joka tapauksessa ei voi sivuuttaa sitä tosiasiaa, että Jeesus näki hurskaudella ja iankaikkisen elämän perimisellä olevan yhteyksiä niinkin maalliseen asiaan kuin omaisuus ja sen käyttäminen. Iankaikkinen elämä eli messiaanisen valtakunnan siunaus nyt ja tulevassa elämässä ei ollutkaan yksinomaan akateeminen kysymys keskusteltavaksi. Se kosketti koko elämää. Koskettaa yhä. Suhtautuminen siihen, mitä omistamme, onkin kohtalon kysymys.

Jeesuksen asenne aikansa lakiin perustuvaan hurskauteen oli hyvin arvostava. Eri asia oli, ettei se hurskaus sittenkään vienyt perille. Miehen tulossa Jeesuksen luo ja hänen kysymyksessään on häivähdyks mielenkiintoista asetelmaa. Laki on vienyt ihmisen tiettyyn vaiheeseen. Loppuun asti se ei pysty viemään. Tätähän alkuaikojen kristityt korostivat Jeesuksen elämän tapahtumista kertoessaan.

Mies oli tehnyt oikeita valintoja. Hän oli valinnut rehellisyyden valehtelemisen sijaan, puhtauden riettauden asemesta. Näissä kaikissa omaisuus ei ollut este. Mutta sitten se muodostui ongelmaksi. Maininta Jeesuksen rakastavasta katseesta on Markuksen omaa ainesta. Muilla evankelistoilla sitä ei ole. Markuksen käyttämä verbimuoto ilmaisee kiintymykseen, arvostukseen liittyvää yksittäistä elettä tai tekoa. Kysymys ei ole niinkään tunteesta. Mutta sitten Jeesuksen opetus saa meidätkin hämmästyttämään. Kaikkina aikoina kristittyjen on ollut vaikea ottaa kantaa näihin ajatuksiin. Jos voisi sanoa, niin kuin joissakin käsikirjoituksissa sanotaan, että niiden, jotka luottavat rikkauksiinsa on vaikea päästä Jumalan valtakuntaan, ongelma olisi poissa. Vaikeampi versio on todennäköisesti tässäkin tapauksessa aito. Jeesuksen opetuslapsetkin olivat hämmästyksissään, vaikka heillä ei olisi pitänyt olla ongelmaa jakeen 28 mukaan. Opetus oli jyrkkä. Mitä ajatella, mitä tehdä?

Jeesus esitti yksittäisen tapauksen, ja teki siitä yleisen opetuksen tähän tapaan: Vaikea on kenenkään päästä Jumalan valtakuntaan. Rikkaalle se on miltei mahdotonta. Tai rikkaus ei ainakaan auta. Päinvastoin se on ollut monille esteenä. Ulkonainen hyvä käytös tai oikeamielisyyskään ei ole tae elämän

tarkoituksen toteutumisesta, iankaikkisen elämän perimisestä. Siihen kuuluu vielä suhtautuminen siihen, mitä omistan ja suhde lähimmäisiin. Se on kallis ratkaisu. On mahdotonta saada tätä kaikkea ja myös taivasta. Mies oli elänyt elämää, joka voisi olla ihanne ja esimerkki monille nytkin. Hän hallitsi omaa elämäänsä. Itse hän varmisteli elämänsä mielekkyyttä ja taivasosuuttakin. Mutta tie Jumalan valtakuntaan ei ole viitotettu eettisin ohjein ja moraalisisäännöin. Puhutaan luopumisesta ja todella vaikeasta tiestä, jopa mahdottomasta tiestä. Kaiken edellä sanotun lisäksi keskeistä on Jeesuksen seuraaminen.

Jakeessa 27 on pelastusoppi pienoisikoossa. Lakia oli kunnioitettava ja pidettävä. Kuitenkaan se ei vie perille. Ei edes kieltämykset ja hyvät valinnat elämässä ole ratkaisevia. Jumalan valtakuntaan pääseminen on vain ja ainoastaan Jumalan lahja. Tekstin edellä olikin kerrottu Jeesuksen sana siitä, että Jumalan valtakunta tulee ottaa vastaan lapsen lailla (jae 15). Ulkonaisesta käskyjen ja elämänohjeiden noudattamisesta Jeesuksen opetus vie yhä uudelleen Jumalan hallintaan, joka koskettaa sydäntä, ihmisen elämän keskusta. »Seuraa minua» on sana siitä. Sydäimestä lähtevät uudet arvioinnit suhteessa omaisuuteen, tarvitseviin lähimmäisiin ja kaikkeen muuhunkin. Näitä seikkoja ei aivan ilmeisesti voi irrottaa toisistaan. Jeesuksen opetuksessa oli tullut ratkaisevasti uutta sen ajan hurskauteen. Miten lähellä tai kaukana meidän hurskaudemme on näistä opetuksista?

Seija Molina
Helsingin Tuomiokirkkoseurakunnan
kappalainen

14.7.

Kirkastettu Kristus

**Kirkastussunn., Kristuksen
kirkastumisen päivä**

Mk. 9:2–8

Virret:

Alkuvirsi 265

Kiitosvirsi 134

Päivän virsi 263

Uhrivirsi 484

Ehtoollisvirsi 226: 1–

Päätösvirsi 543: 1, 3, 5

Hiljaisuudesta elämän voimaa

Kirkastussunnuntain evankeliumissa Jeesus vetäytyy hiljaiseen retriittiin läheisimpien ja ensimmäisten opetuslastensa Pietarin, Jaakobin ja Johanneksen kanssa. Opetuslapset kokevat ihmeitä Jeesuksen ulkomuodon muuttuessa. Hiljaiset hetket retiriitissä tai ilman voivat olla »mielen» kirkastumisen keitaita, joissa on tilaa tehdä uusia löytöjä tai vain levähtää ja kokea hyvää oloa. Opetuslapset olisivat halunneet jäädä »relaamaan» pidemmäksikin aikaa. Kertomus on epifania, ilmestyskertomus, jossa taivaallinen olento ilmestyy ihmisille. Vuori, jolle seurue vetäytyy on joko Taabor tai Hermon. Vuorelle nousemisessa Jeesuksella on vanhatestamentillisia esikuvia, kun Mooses viipyi Siinailla kuusi päivää ja Elia puolestaan nousi Hoorebille. Kuusi päivää voi merkitä myös valmistautumista vuorelle nousuun, sillä israelilaisten pappien tuli paastota ennen temppelijuhlaa kuusi päivää.

Miksi kertomus on tallennettu Markuksen evankeliumiin? Kertomus julistaa Jeesuksessa koittavaa aikojen käännettä. Elia oli tarkoitus ilmestyä loppujen aikojen alkaessa. Tämän todennäköisesti opetuslapsetkin hyvin tiesivät. Pelko ei johdu ainoastaan näystä yliluonnollisena kokemuksena, vaan myös tietoisuudesta, jossa tapahtuma saa merkityksen. Pilvestä kuuluva ääni »Tämä on minun rakas poikani», ei jätä mitään epäselväksi. Jeesus on pelastushistorian täyttymys ja aikojen käänne.

Markukselle tyyppillinen salaisuus-motiivi esiintyy myös tässä tekstiperikoopissa (jae 9). Jeesus varoittaa kertomasta kenellekään siitä, mitä opetuslapset ovat kokeneet. Markuksen ajattelun mukaista on se, että

salaisuus paljastuu vasta lopussa, niin kuin hyvässä jännäriissä. Ylösnousemuksessa vasta Kristus-salaisuus paljastuu lopullisesti ja esirippu vedetään syrjään.

Päivän saarnaaja voisi puhua tämän pyhän yhteydessä vaikka uskonnollisen kokemuksen tavoista. Itse kullakin saattaa olla omia »kirkastuskokemuksia», sellaisia hengellisiä kokemuksia, jotka ovat olleet merkittäviä tai ovat tulleet sellaisiksi. Niille on yhteistä ainakin se, että ne ovat kivoja olemassa, mutta niihin ei voi jäädä. Vuorelta on tultava alas elämään taas uskon varassa eikä näkemisen. Sanotaankin, että uskon vastakohta ei ole epäusko vaan näkeminen. Ei varmaankaan voi ajatella uskoa ilman jonkinlaista uskonnollista kokemista. Tärkeää on huomata vain se, että kokemuksi ei voi valjastaa kristillisen elämän käyttövoimaksi. Tällaiselle liikehdinnälle on aina tilausta ihmisten joukossa ja siihen voi myös saarnaaja aika ajoin tuntea vetoa ja kiusausta.

Saarnan juuria voi löytää myös ajatuksesta, jossa yliluonnollisen kokeminen herättää pelkoa ihmisessä. Mitä on Jumalan pelko? Pitääkö Jumalaa pelätä? Meillehän yritetään eri tavoin tuputtaa elämäntahtia, joissa vapautuisimme peloistamme ja niiden takana piilevistä neurooseista. Puhe Jumalan pelosta kuulostaa nykyajan korvin aika vanhanaikaiselta. Pelkoon liittyy kysymys tuntemattomasta ja mysteeristä. Jumala on myös *mysterium tremendum*, kauhistava salaisuus. Olemme kosketuksissa pyhän kanssa. Suhtautuminen »Pyhään» on minusta muuttunut vuosikymmenten kuluessa. Joskus tulee mieleen vähän yleistäen, että onkohan ihmisille enää mikään kovin pyhää? Mitä meidän ajassamme kunnioitetaan?

Kolmantena ajatuksena voisi keskittyä puhumaan vain vetäytymisen ja hiljaisuuden merkityksestä. Sil le on aika lailla kysyntää tällä hetkellä. Hiljaisuuteen liittyy myös paljon pelkoja. Olen kuullut ihmisten sanovan, että on pelottavaa ajatella pysähtyvän- sä ja olevansa vain hiljaa. Hiljaisuudessa voi joutua kohtaamaan niitä asioita, jotka arjen kiireessä on helpompaa työntää sivuun ja unohtaa. Toisaalta torjutuilla asioilla on taipumus ennemmin tai myöhemmin nousta jollakin tavalla tietoisuuteen joko niin, että ihminen ymmärtää missä niistä on kysymys tai sitten häntä eri tavoin häiritsevänä toimintana. Hiljaisuus on kirkon suurimpia aarteita.

Jouko Lankinen
hiippakuntasihteeri, Oulun tuomiokapituli

Kuntoremontit kesä 2002

A-lomien tuettu Kuntoremontti ja siihen kuuluva Terveystreffit ovat aktiivilomia, joilla yritetään jo ennalta ehkäistä iän tuomia vaivoja ja auttaa työssä jaksamista.

Kuntoremontti testaa fyysisen kunnon, kartoittaa liikunta- ja ravintotottumukset.

Terveystreffillä tarkistetaan onnistuiko kuntoremontti. Terveystreffille hakeudutaan itse puolen vuoden kuluttua.

Kuntoremontti 5 vrk puoli- tai täysihoidolla

Kokonaishinta vaihtelee 362–465 euron välillä. Tuki on aikuiselle 270 euroa. Tuen jälkeen maksettavaksi jää 92–195 euroa.

Terveystreffit kestää 2 vrk. Tuki on aikuisille 105 euroa ja se myönnetään Kuntoremonttituen kanssa.

Kuntoremonttikohteet ja hakuajat

Vko 23 Suomen urheilupuisto, haku päättyy 29.4.

Vko 24 Haikon kartano, Härmän kuntokeskus, Kylpylä-hotelli Päiväkumpu, Ikaalisten kylpylä, haku päättyy 6.5.

Vko 26 Liikuntakeskus Pajulahti, Kuntoutumis- ja liikuntakeskus Peurunka, haku päättyy 20.5.

Vko 27 Vuokatin urheilupuisto, haku päättyy 27.5.

Vko 28 Siuntion kylpylä, Kuusamon Tropiikki, haku päättyy 3.6.

Vko 29 Liikuntakeskus Pajulahti, Rokuan kuntokeskus, haku päättyy 10.6.

Vko 30 Siuntion kylpylä, haku päättyy 10.6.

Vko 31 Härmän kuntokeskus, Kylpylä-hotelli Päiväkumpu, haku päättyy 10.6.

Vko 32 Kuortaneen urheilupuisto, haku päättyy 10.6.

Vko 36 Hotelli Levittunturi, haku päättyy 5.8.

Yhteistyössä Lomaliiton kanssa järjestetään

Vko 24 Kylpylä hotelli Casino, haku päättyy 3.4.

Vko 24 Hotelli Keurusselkä, haku päättyy 8.4.

Vko 26 Kylpylä hotelli Casino, haku päättyy 15.4.

Vko 35 Imatran kylpylä, haku päättyy 22.5.

A-lomat saa Ray-avustusta Kuntoremonttitoimintaan. Kuntoremonttituen myöntämisessä sovellamme valtioneuvoston sosiaalisen lomatuken ohjeita. Saantiin vaikuttavat perheen taloudelliset, sosiaaliset ja terveydelliset asiat. Lomatukea ei myönnetä perättäisinä vuosina.

Tilaa lomatuken hakulomake ja -ohje

09-1502 484 klo 9–12

09-1502 351 (nauhoite)

fax 09-145 706

luostarinen@a-lomat.fi

A-lomat ry, Kelloilta 7, 00520 Helsinki

www.a-lomat.fi

SUOMEN KIRKON PAPPISLIITTO

FINLANDS KYRKAS PRÄSTFÖRBUND

PERUSTETTU 14.1.1918

PUHEENJOHTAJA

Juha Kauppinen
Messukylän kirkkoherra, TT
Helakallionkatu 6 F
33580 Tampere
(03) 219 0203 (työ)
050 554 2427 (GSM)
s-posti: juha.kauppinen@evl.fi

JOHTAJIEN SIHTEERI

HSO-siht. Tuula Anttonen
(09) 150 2453
s-posti: tuula.anttonen@pappisliitto.fi
*Esittelijöiden sihteeri, hallintoelinten
pöytäkirjanpitäjä, Cruxin toimitussihteeri,
matka- ja kokousjärjestelyt, Internet-
kotsivut.*

TOIMINNANJOHTAJA

Teol. tri Esko Jossas
(09) 150 2467 (työ)
050 511 6683 (GSM)
s-posti: esko.jossas@pappisliitto.fi
*Liiton yleinen johto, hallintoelinten päätös-
ten valmistelu ja esittely, liiton talous,
edunvalvonta- ja neuvottelutoiminta,
opintomatkat, palvelussuhdeneuvonta.*

TOIMISTOSIHTTEERIT

Heli Meinola
(09) 150 2653
s-posti: heli.meinola@pappisliitto.fi
Jäsenyysasiat, aloasastot, opintomatkat.

APULAISTOIMINNANJOHTAJA

Pastori Hannu Ronimus
(09) 150 2466 (työ)
050 542 3664 (GSM)
s-posti: hannu.ronimus@pappisliitto.fi
*Aloasasto- ja koulutustoiminta, Cruxin
päätoimittaja, liiton tiedotustoiminta,
opintomatkat, Papiston päivät 2002,
hallintoelinten päätösten valmistelu ja
esittely, palvelussuhdeneuvonta.*

Anne Taanila
(09) 150 2657
s-posti: anne.taanila@pappisliitto.fi
Laskut ja kirjanpito, luottamusmaiskurssit.

PROJEKTISIHTTEERI

Pastori Kaisa-Liisa Pehkonen-Suoranta
(09) 150 2455 (työ)
050 597 5231 (GSM)
s-posti: kaisa.pehkonen-suoranta@
pappisliitto.fi
*Liiton opiskelijatyö, toiminta nuorten
pappien tukemisessa, osavastuu koulutus-
kysymyksissä, palvelussuhdeneuvonta.*

TOIMISTO

Akavatalo
Rautatieläisenkatu 6
00520 Helsinki
Avoimna arkisin
klo 9.00–15.00
fax (09) 148 5875
kotsisivu: www.evl.fi/jst/pappisliitto/
s-posti: suomen.kirkon@pappisliitto.fi

PERUSALOJEN AKATEEMISTEN TYÖTTÖMYYSKASSA (SKPL JA DTL)

PL 44 / P. Makasiininkatu 6A5, 00131 Helsinki
puh. (09) 2511 1611
ma–pe 9–11
käsittelijät:
Marita Arjamo, Minna Reina, Pirjo Mustonen
Kassanjohtaja
Eero T. Anttila
fax (09) 2511 1612
s-posti: etunimi.sukunimi@patkassa.fi

ERITYISKOULUTETTUIJEN TYÖTTÖMYYSKASSA (SKUL)

Asemamiehenkatu 2,
8 krs., 00520 Helsinki
puh. (09) 150 21
fax (09) 272 1212

DIAKONIA- TYÖNTEKIJÖIDEN LIITTO

DIAKONIARBETARNAS
FÖRBUND

PERUSTETTU 15.6.1958

PUHEENJOHTAJA

Leena Vanne
Tapiolan diakonissa
Vanhan-Mankkaant. 14 E 13
02180 Espoo
(09) 8625 0431 (työ)
040 546 5193 (GSM)
s-posti: leena.vanne@evl.fi

TOIMINNANJOHTAJA

Diakonissa, terv. hoit.
Riitta Hiedanpää
(09) 150 2287 (työ)
040 516 5557 (GSM)
s-posti: riitta.hiedanpaa@dtl.inet.fi

Liiton yleinen johto, edunvalvonta- ja neuvottelutoiminta, hallintoelinten päätösten valmistelu, esittely ja täytäntöönpano, palvelussuhdeneuvonta.

JÄRJESTÖSIHTEERI

Diakonissa,
TtM Raija Pyykkö
(09) 1502 286 (työ)
040 7650 477 (GSM)
s-posti: raija.pyykko@dtl.inet.fi

Ammatilliset kysymykset, tiedottaminen, opiskelijatyö, alaostotoiminta.

TOIMISTOSIHTEERI

Yo-merkonomi
Pirjo Heikkinen
(09) 150 2487 (työ)

Jäsenyysasiat, kirjanpito ja maksuliikenne, materiaalitilaukset, mökkivaraukset.

TOIMISTO

Akavatalo
Rautatieäisenkatu 6
00520 Helsinki
Avoinna arkisin
klo 9.00–15.00
fax (09) 877 7397
kotisivu: www.dtl.fi

SUOMEN KANTTORI- URKURILIITTO

FINLANDS KANTOR-ORGANIST-
FÖRBUND

PERUSTETTU 15.6.1907

PUHEENJOHTAJA

Marjukka Andersson
Lauttasaaren kanttori, DU
Myllykallionrinne 2 B 15, 00200 Helsinki
(09) 675 248 (työ)
040 513 6235 (GSM)
s-posti:
marjukka.andersson@kolumbus.fi

TOIMINNANJOHTAJA

Valt. maist.
Annamari Jokinen
(09) 150 2445 (työ)
040 865 6630 (GSM)
s-posti: annamari.jokinen@
suomenkanttori-urkuriliitto.fi

Edunvalvonta, palvelussuhdeneuvonta, tiedotus, opiskelijatoiminta, kv-asiat.

TOIMISTOSIHTEERI

merkonomi Hely Hietikko
(09) 1502 446 (työ)
s-posti: hely.hietikko@
suomenkanttori-urkuriliitto.fi

Jäsenyysasiat, maksuliikenne, kirjanpito.

TOIMISTO

Akavatalo
Rautatieäisenkatu 6
00520 Helsinki
Avoinna arkisin klo
9.00–15.00
fax (09) 2787 177
kotisivu
www.kolumbus.fi/skul/
s-posti: kanttori.urkuriliitto@kolumbus.fi

2

Hannu Ronimus:

3

Juba Kauppinen:

Ristiriitoja ja kiusaamista työpaikalla?

4

Uutisia

15

Leena Vanne:

Julkisuus- ja henkilötietolaki diakoniatyössä

17

Marjukka Andersson: Vihkimykseen kaa-
vaillut oikeudet ja velvollisuudet

18

Kirkon työntekijöiden työoloista tutkimus

20

Sakari Häkkinen:

Markuksen salainen evankeliumi

23

William Stacy Johnson:

Missä Jumala oli syyskuun 11. päivä 2001?

25

Kari Salonen: Pappisliiton jäsenkysely 2002

29

Ålands orgelfestival

31

Raija Pyykkö: Johtotehtävissä toimivien
diakoniatyöntekijöiden toimenkuva

33

Kirsti Aalto: Kuuleva korva, vaikenava suu.

35

Juba Muilu: Työnohjaus ja konsultointi
seurakunnan perustehtävän tukena

38

Varokaa työnohjaajia ja -konsultteja

39

Marjasisko Varba-Lankinen:

Lasten Kirkko Soikoon -tapahtuma:

41

Maija-Liisa Halme: Ituja

42

Opiskelijavinkki *Mikko Kallio:* Uusia tuulia

43

Kommentti

47

Tekstin ääressä

Kuulevat korvat, vaikenava suu

MITÄ TYÖNOHJAUS ON JA MIHIN SILLÄ PYRITÄÄN? MILLAISIA MENETELMIÄ JA PROSESSEJA TYÖNOHJAUKSESSA KÄYTETÄÄN? KUKA OHJAA JA KETÄ? MITEN TYÖNOHJAUS JA VAITIOLO LIITTYVÄT TOISIINSA? TARVITSETKO SINÄ TAI TYÖYHTEISÖSI TYÖNOHJAUSTA? MITEN SIIHEN VOI PÄÄSTÄ? ENTÄ KUINKA TULLAAN TYÖNOHJAAJAKSI? YKSILÖN, RYHMÄN JA KOKO TYÖYHTEISÖN TYÖNOHJAUSTA SEKÄ KYSYMYSTÄ VAITIOLOSTA KÄSITELLÄÄN S. 33–38.

Kyselyiden kertomaa

MITÄ KERTOVAT KIRKON ALAN TYÖOLOBAROMETRI S. 18, PAPPISLIITON JÄSENKYSELY S. 25 JA KYSELY JOHTAVIEN DIAKONIAKYÖNTEKIJÖIDEN NÄKEMYKSISTÄ S. 31?

Vilkasta kirjoittelua kommenttipalstalla

KOMMENTTIPALSTALLA OTETAAN KANTAA KESÄKAUDEN PAPPISPU-
LAAN, KIRKON PALKKAFILOSOFIAAN JA VIRKARAKENNE- JA VIRSI-
KIRJAUUDISTUKSEEN S. 43. MISTÄ MUUTEN SINÄ HALUAISIT SA-
NOA PAINAVAN SANASI? TARTU KYNÄÄN TAI NÄPPÄIMISTÖÖN JA
LAITA VIESTIÄ TOIMITUKSEEN. ÄLÄ MYÖSKÄÄN UNOHDA MAHDOLLI-
SUUTTA KOMMENTOIDA ASIOITA LIITTOJEN KOTISIVUJEN KESKUS-
TELUPALSTALLA.

Papiston päivät 2002 lähestyvät

PÄIVIEN TEEMANA ON 'KESKELLÄ KYLÄÄ? — PAPPI PALVELIJANA JA
VAIKUTTAJANA'. ILMOITTAUTUMINEN PÄIVILLE ON ALKANUT. OHJEL-
MAN JA ILMOITTAUTUMISKORTIN LÖYDÄT S. 6–8. ILMOITTAUDU
HYVISSÄ AJOIN JA LÄHDE MATKAA KOLLEGOIDEN KANSSA. YHDESSÄ
TEEMME PÄIVISTÄ VIRKISTÄVÄT JA HYÖDYLLISET!

**Seuraava Crux ilmestyy viikolla 25.
Aiheina mm. Kutsumus ja sitoutuminen, uutta
työelämälainsäädäntöä, kuulumisia Italiasta ja
Saksasta ja tuloksia Pappisliiton jäsenkyselystä.**